

**PLAN GOSPODARKI ODPADAMI
DLA GMINY JEDLIŃSK
na lata 2009 – 2012
z uwzględnieniem lat 2013 – 2016
(aktualizacja)**

JEDLIŃSK, 2009 r.

Spis treści:

1. WSTĘP.....	5
2. METODYKA WYKONANIA PLANU	5
3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE	6
4. CHARAKTERYSTYKA GMINY JEDLIŃSK	9
4.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I ADMINISTRACYJNE ORAZ ZWIĄZANE Z TYM UWARUNKOWANIA	9
4.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I STRUKTURA ZABUDOWY	9
4.3. UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI, GEOMORFOLOGIA I BUDOWA GEOLOGICZNA	10
4.4. WARUNKI KLIMATYCZNE	11
4.5. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	11
4.6. OBSZARY PRZYRODNICZO CENNE I CHRONIONE	14
4.7. GLEBY.....	17
4.8. SUROWCE MINERALNE	18
4.9. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	19
4.10. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	20
4.11. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	20
4.12. TURYSTYKA I REKREACJA	23
4.13. INNE CZYNNIKI MAJĄCE WPLYW NA GOSPODARKĘ ODPADAMI	23
5. DIAGNOZA I OCENA AKTUALNEGO STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK.....	24
5.1. ODPADY KOMUNALNE.....	24
5.1.1. Odpady komunalne – źródła wytwarzania, ilości wytwarzane, skład morfologiczny i właściwości ...	24
5.1.2. Odpady ulegające biodegradacji	26
5.1.3. Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych.....	27
5.1.4. Odbieranie i transport odpadów komunalnych.....	27
5.2. ODPADY Z BUDOWY, REMONTÓW I DEMONTAŻU OBIEKTÓW BUDOWLANYCH ORAZ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ	30
5.3. ODPADY OPAKOWANIOWE	31
5.4. OSADY ŚCIEKOWE	32
5.5. ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST	32
5.6. ZUŻYTE OPONY	32
5.7. PRZETERMINOWANE ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN (W TYM OPAKOWANIA PO ŚRODKACH OCHRONY ROŚLIN) .	33
5.8. OLEJE ODPADOWE	33
5.9. PADŁE ZWIERZĘTA	33
5.10. POJAZDY WYCOFANE Z EKSPLOATACJI.....	34
5.11. ZUŻYTE SPRZĘT ELEKTRYCZNY I ELEKTRONICZNY	34
5.12. ODZYSK I UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH (W TYM INSTALACJE).....	35
5.13. INSTALACJE DO ODZYSKU I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW	35
5.13. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI.....	39
6. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI.....	40
6.1. PROGNOZA OGÓLNA.....	40
6.2. PROGNOZA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH	41
6.3. PROGNOZA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI	42
6.4. PROGNOZA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH ZE STRUMIENIA ODPADÓW KOMUNALNYCH	42
6.5. PROGNOZA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	42
6.6. PROGNOZA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW Z BUDOWY, REMONTÓW I DEMONTAŻU OBIEKTÓW BUDOWLANYCH ORAZ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ	42
6.7. PROGNOZA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH.....	42
6.8. PROGNOZA ILOŚCI WYTWARZANYCH OSADÓW ŚCIEKOWYCH.....	43
7. PRZYJĘTE CELE W GOSPODARCE ODPADAMI KOMUNALNYMI.....	43
7.1. ODPADY KOMUNALNE.....	43
7.2. ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST.....	44
7.3. ODPADY Z BUDOWY, REMONTÓW I DEMONTAŻU OBIEKTÓW BUDOWLANYCH ORAZ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ	44

7.4. ODPADY OPAKOWANIOWE	44
7.5. KOMUNALNE OSADY ŚCIEKOWE.....	45
8. SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI I ZADANIA STRATEGICZNE NA OKRES CO NAJMNIEJ 8 LAT	45
8.1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE	45
8.2. ZBIERANIE ODPADÓW	46
8.2.1. Odpady komunalne.....	46
8.2.2. Odpady ulegające biodegradacji	48
8.2.3. Odpady wielkogabarytowe.....	48
8.2.4. Odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych.....	49
8.2.5. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.....	51
8.2.6. Odpady zawierające substancje zubożające warstwę ozonową	51
8.2.7. Odpady budowlane i remontowe.....	52
8.2.8. Odpady z innych źródeł.....	53
8.2.9. Gminne Centrum Recyklingu.....	54
8.3. ODZYSK I UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW	56
9. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	62
9.1. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO ZAPOBIEGANIA I MINIMALIZACJI POWSTAWANIA ODPADÓW.....	62
9.2. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO OGRANICZENIA ILOŚCI ODPADÓW I ICH NEGATYWNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.	63
9.2.1. Odpady opakowaniowe.....	63
9.2.2. Odpady niebezpieczne.....	64
9.2.3. Odpady wielkogabarytowe.....	64
9.3 DZIAŁANIA WSPOMAGAJĄCE PRAWIDŁOWE POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI W ZAKRESIE ZBIERANIA, TRANSPORTU, ODZYSKU I UNIESZKODLIWIANIA	64
9.4. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO REDUKCJI ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI KIEROWANYCH NA SKŁADOWISKA ODPADÓW	66
9.4. ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST	67
9.5. ODPADY Z BUDOWY, REMONTÓW I DEMONTAŻU OBIEKTÓW BUDOWLANYCH ORAZ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ	68
9.6. OLEJE ODPADOWE	68
9.7. POJAZDY WYCOFANE Z EKSPLOATACJI	69
9.8. ZUŻYTE OPONY	69
9.9. PADŁE ZWIERZĘTA	70
9.10. ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN (W TYM OPAKOWANIA PO ŚRODKACH OCHRONY ROŚLIN)	70
9.11. KOMUNALNE OSADY ŚCIEKOWE.....	71
10. PROGRAM PROMOCJI I EDUKACJI.....	75
11. OKREŚLENIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZAMIERZONYCH CELÓW W PLANIE GOSPODARKI ODPADAMI	77
12. SYSTEM MONITORINGU I OCENY REALIZACJI ZAMIERZONYCH CELÓW WYZNACZONYCH W PLANIE GOSPODARKI ODPADAMI.....	78
12.1. OPINIOWANIE PROJEKTU PLANU.....	78
12.2. NADZÓR I KONTROLA NAD WYKONANIEM USTALEŃ PLANU	78
12.3. SPRAWOZDANIE Z POSTĘPÓW WE WDRAŻANIU PLANU.....	78
12.4. WERYFIKACJA I AKTUALIZACJA PLANU.....	79
12.5. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA EFEKTYWNOŚCI PLANU	80
13. ZARZĄDZANIE I WDRAŻANIE PLANU GOSPODARKI ODPADAMI	81
14. ZADANIA INWESTYCYJNE I POZAINWESTYCYJNE W GOSPODARCE ODPADAMI DLA GMINY JEDLIŃSK NA LATA 2009-2016 WRAZ Z HARMONOGRAMEM	84
15. WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU GOSPODARKI ODPADAMI NA ŚRODOWISKO	89
16. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	90
17. SPIS TABEL.....	93

18. SPIS RYSUNKÓW	93
--------------------------------	-----------

1. Wstęp

Niniejszy dokument stanowi aktualizację pierwszego Planu gospodarki odpadami dla gminy Jedlińsk na lata 2004 – 2007 z perspektywą do 2012 roku, przyjętym Uchwałą Rady Gminy Jedlińsk Nr XXIII/40/2004 z dnia 28 grudnia 2004 roku.

Obecna aktualizacja Planu gospodarki odpadami dla gminy Jedlińsk (zwana dalej Planem) została sporządzona jako realizacja przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.), która w rozdziale 3, art. 14 wprowadziła obowiązek aktualizacji planów gospodarki odpadami nie rzadziej niż co 4 lata.

Obecna wersja Planu uwzględnia okres krótkoterminowy: lata 2009 – 2012 oraz perspektywę długoterminową: lata 2013 – 2016. Plan wyznacza nowe cele, zgodne z dokumentami wyższego rzędu oraz obowiązującymi aktami prawnymi oraz przedstawia sposób kontynuacji działań zapisanych w pierwszej edycji Planu, które zmierzają do utworzenia nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarowania odpadami.

Zawarty w niniejszym dokumencie system gospodarki odpadami na terenie uwzględnia uwarunkowania lokalne gminy Jedlińsk, a także prawne i pozaprawne normy, wytyczne, zalecenia, kryteria wyboru, wymogi zawarte w planach wyższego rzędu. Zakłada się, że system ten będzie najkorzystniejszy dla mieszkańców gminy i środowiska.

Stan aktualny przedstawiony w Planie przedstawia informacje na dzień 31.12.2007 roku, z uwzględnieniem dostępnych informacji z roku 2008.

2. Metodyka wykonania Planu

Plan gospodarki odpadami prezentuje zagadnienia związane z odpadami komunalnymi, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów budowlano – remontowych, a także odpadów wytwarzanych zarówno w gospodarstwach domowych, jak też w sektorze gospodarczym: azbestu, zużytych opon, wyeksploatowanych pojazdów, osadów ściekowych, odpadów opakowaniowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz padłych zwierząt. Dla odpadów innych niż komunalne w kwestiach nie ujętych w planie gminnym odpowiednie zastosowanie znajdują zapisy planu powiatowego, wojewódzkiego i krajowego.

Plan gospodarki odpadami sporządzony został w oparciu o Rozporządzenie z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. z 2003 r. Nr 66, poz. 620) oraz Rozporządzenie z dnia 13 marca 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. z 2006 r. Nr 46 poz. 333).

Plan gospodarki odpadami zawiera i określa:

1. aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:
 - rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów,
 - rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
 - rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania,
 - istniejące systemy zbierania odpadów,
 - rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobową instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,

- identyfikację problemów w zakresie gospodarowania odpadami, uwzględniające podstawowe informacje charakteryzujące z punktu widzenia gospodarki odpadami obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a w szczególności położenie geograficzne, sytuację demograficzną, sytuację gospodarczą oraz warunki glebowe, hydrogeologiczne i hydrologiczne, mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji gospodarki odpadami;
- 2. prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych;
- 3. cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągnięcia;
- 4. działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym:
 - działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
 - działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów;
- 5. rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację;
- 6. sposoby finansowania, w tym instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, z uwzględnieniem harmonogramu uruchamiania środków finansowych i ich źródeł;
- 7. system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

Stan aktualny gospodarki odpadami na terenie gminy określono na podstawie materiałów i informacji otrzymanych z Urzędu Gminy Jedlińsk, Starostwa Powiatowego w Radomiu, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, Głównego Urzędu Statystycznego, jak również na podstawie materiałów archiwalnych i innych dostępnych informacji. W Planie wykorzystano także wskaźniki pochodzące z badań krajowych w zakresie gospodarki odpadami.

Plan wykonała firma STAWO Andrzej Starzycki ul. Perkuna 56/31 04-180 Warszawa, na zlecenie Urzędu Gminy Jedlińsk.

3. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne

Akty prawne

Opracowując niniejszy dokument stosowano się do regulacji prawnych dotyczących gospodarki odpadami, których podstawy zostały zawarte w:

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm),
- ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. z 2003 r. Nr 66, poz. 620, z późn. zm.).

Problematyka z zakresu gospodarki odpadami regulowana jest również przez niżej wymienione akty prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.);

- ustawę z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607 z późn. zm.);
 - ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);
 - ustawę z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 25 poz. 202 z późn. zm.);
 - ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1495),
- wraz z wydanymi, na podstawie upoważnień w nich zawartych, rozporządzeniami.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2010 (Kpgo 2010)

Pierwszy Krajowy plan gospodarki odpadami przyjęty został uchwałą Rady Ministrów Nr 219 z dnia 29 października 2002 r. (M.P. z 2003r. Nr 11, poz. 159) i obowiązywał do 31.12.2006 r. Aktualnie, od 1 stycznia 2007 r., obowiązuje zaktualizowany w 2006 r., tj. *Krajowy plan gospodarki odpadami 2010*, przyjęty uchwałą Rady Ministrów Nr 233 z dnia 29 grudnia 2006 r. (M.P. z 2006 r. Nr 90, poz. 946). Obowiązujący Kpgo 2010 jest dokumentem nadrzędnym w zakresie gospodarki odpadami dla planów opracowywanych na poszczególnych szczeblach administracyjnych.

Głównymi celami, zgodnymi z polityką ekologiczną państwa, są:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk nie spełniających przepisów prawa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce.

Osiągnięcie zakładanych celów w zakresie zbierania odpadów komunalnych wymaga realizacji następujących działań:

- kontrolowania przez gminy stanu zawierania umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych, co skutkować powinno objęciem stosownymi umowami lub decyzjami 100 % mieszkańców kraju,
- kontrolowania przez gminy sposobów i zakresu wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości – ustaleń zawartych w ww. zezwoleniach dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- doskonalenie systemów ewidencji wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianiu odpadów komunalnych.
- prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych: odpadów zielonych z ogrodów i parków, papieru i tektury (w tym opakowań, gazet, czasopism itd.), odpadów opakowaniowych ze szkła, tworzyw sztucznych i metali, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów (farb, rozpuszczalników, olejów odpadowych, itd.), odpadów budowlano-remontowych.

Podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce ma być system rozwiązań regionalnych, w których uwzględnione będą wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w danych warunkach lokalnych.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku. Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od lat wyrobów zawierających azbest,
- eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem,
- sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

Jako docelowy przyjęto 30 – letni okres realizacji tego programu.

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015”

Uchwałą Nr 164/07 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 15 października 2007 r. przyjęto „*Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015*” (WPGO 2007-2015) wraz z autopoprawką.

Wyznaczono kierunki działań prowadzące do stworzenia spójnego systemu gospodarowania wszystkimi rodzajami odpadów na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych. Stworzono czytelne zapisy zaktualizowanego Planu, pozwalające na dokonanie oceny stopnia realizacji założeń Planu z perspektywy czterech lat jego obowiązywania, rozumianej jako ocena faktycznych działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, służących poprawie stanu środowiska na terenie województwa. Za główne cele w horyzoncie czasowym lat 2007-2011 uznano:

- wspieranie działań w zakresie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców Województwa Mazowieckiego w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki wszystkimi rodzajami odpadów,
- wspieranie działań w zakresie objęcia wszystkich mieszkańców województwa zorganizowanym systemem zbierania odpadów, w tym również systemem selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów, w terminie do końca 2007 roku,
- doskonalenie systemów selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu określonych w obowiązujących aktach prawnych dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku i recyklingu,
- wspieranie działań w zakresie ograniczenia kierowania na składowiska odpadów komunalnych nie segregowanych i nieprzetworzonych,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich składowisk nie spełniających standardów UE,
- skierowanie w roku 2011 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
- wspieranie działań na rzecz eliminacji praktyk nielegalnego składowania odpadów.
- wspieranie działań na rzecz zwiększenia odzysku energetycznego i materiałowego i unieszkodliwiania (poza składowaniem) odpadów, poprzez budowę instalacji spełniających wymagania BAT w tym zwłaszcza budowy instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych w aglomeracji warszawskiej i radomskiej,

- kontynuacja porządkowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie, ze szczególnym wspieraniem zintegrowanych regionalnych systemów gospodarki obejmujących gminy województwa.

W aktualizacji WPGO 2007-2015 dokonano umownego podziału (uwzględniającego układ dawnych województw) Województwa Mazowieckiego na sześć regionów gospodarki odpadami:

- Obszar m.st. Warszawy
- Obszar ciechanowski
- Obszar ostrołęcki
- Obszar płocki
- Obszar radomski
- Obszar siedlecki,

które powinny zostać utworzone najpóźniej do końca 2015 r.

Gmina Jedlińsk, razem z całym powiatem radomskim, przypisana została do Obszaru Radomskiego.

Regulamin utrzymania czystości i porządku

Na terenie gminy Jedlińsk obowiązuje Uchwała Nr XLI/33/2006 Rady Gminy Jedlińsk z dnia 28 września 2006 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku.

Regulamin ten zostanie dostosowany do aktualizacji gminnego planu gospodarki odpadami w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od daty uchwalenia aktualizacji planu gospodarki odpadami.

4. Charakterystyka gminy Jedlińsk

4.1. Położenie geograficzne i administracyjne oraz związane z tym uwarunkowania

Gmina Jedlińsk położona jest w centralnej Polsce, w województwie mazowieckim, w północnej części powiatu radomskiego. Od północy graniczy z gminą Stara Błotnica i Stromiec (powiat białobrzeski) oraz gminą Głowaczów (powiat kozienicki). Od południa graniczy z gminami: Zakrzew i Jastrzębia (powiat radomski) oraz z miastem Radom, a od zachodu z gminą Przytyk (powiat radomski).

Siedzibą gminy jest Jedlińsk – historyczna osada położona przy drodze krajowej Nr 7 w odległości 90 km od Warszawy i 10 km na północ od Radomia. Od XVI do XIX wieku (przez ponad 250 lat) Jedlińsk posiadał prawa miejskie.

Pod względem geograficznym gmina Jedlińsk położona jest w obrębie Wzniesień Południowomazowieckich na Równinie Radomskiej (w południowej części) oraz Równinie Kozienickiej (w centralnej i północnej części).

4.2. Zagospodarowanie przestrzenne i struktura zabudowy

Powierzchnia gminy Jedlińsk wynosi 13872 ha. Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

- użytki rolne 10923 ha (79%)

- lasy i zadrzewienia 1597 ha (11%)
- wody 352 ha (2,5%)
- tereny komunikacji 391 ha (2,8%)
- tereny osiedlowe 304 ha (1,2%)
- nieużytki i inne 305 ha (2,5%)

Sieć osadniczą gminy tworzy 46 jednostek osadniczych, w tym 31 sołeckich. Najwięcej jest wiosek małych, w których liczba mieszkańców nie przekracza 200 osób. Największe miejscowości powyżej 1000 mieszkańców to: Jedlanka, Wielogóra oraz Jedlińsk (ok. 1600 osób).

Na terenie gminy występuje głównie zabudowa jednorodzinna i zagrodowa.

Tabela 1. Liczba gospodarstw domowych w poszczególnych typach zabudowy w 2008 r.

Typ zabudowy	Ilość gospodarstw domowych
wielorodzinna	11
jednorodzinna i zagrodowa	3300
Razem	3311

4.3. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia i budowa geologiczna

Rzeźba terenu gminy została ukształtowana w wyniku działalności lodowca, erozji akumulacji rzek i działalności wiatru.

Gmina Jedlińsk położona jest w widłach Pilicy i Wisły na styku Równin: Kozienickiej i Radomskiej, będących zdenudowaną wysoczyzną plejstocенską lekko nachyloną w kierunku południowo-wschodnim. Jest to teren generalnie płaski, rozcięty doliną rzeki Radomki i jej dopływów opadający w kierunku północnym. Największy płat wysoczyznowy rozciąga się od doliny Tymianki po dolinę Radomki. Obszar ten rozciąga się na wysokości około 140 m n.p.m. Spadki terenu są niewielkie, mieszczą się w granicach do 6 %. Powierzchnia wysoczyzny urozmaicona jest ciągami wydm występujących na całym obszarze gminy z wyjątkiem części środkowo-zachodniej oraz form zbliżonych do ozów w części południowej. Najniżej położone tereny znajdują się w centralnej części gminy w dolinie Radomki.

Według regionalnego podziału geologicznego Polski, gmina Jedlińsk leży na południowo-zachodnim skraju niecki brzeźnej, a w niewielkiej odległości na południe zaczyna się obrzeżenie Gór Świętokrzyskich (Pożaryski, 1969). Najstarszymi osadami stwierdzonymi wierceniami w okolicy gminy są osady jury górnej reprezentowane przez: wapienie, margle, wapienie dolomityczne, oolitowe, i organodetrytyczne, zlepy muszlowe, iłowce i mułowce margliste oraz piaskowce wapieniste. Na nich położone są osady kredy: piaskowce, mułowce, iłowce, margle, wapienie i piaski glaukonitowo-fosforytowe oraz opoki i gezy.

Na obszarze gminy osady trzeciorzędu reprezentowane są przez morską serię osadów eocenu o miąższości nie przekraczającej 20 m, piaszczysto-ilastą oligocenu o miąższości od kilku do 20 m oraz piaszczystą i ilastą z przerostami węgla brunatnych serię osadów miocenu, której grubość zmienia się od 10 do 30 m. Profil utworów trzeciorzędowych kończy 3 do 5 m warstwa iłów, mułków lub piasków kwarcowych i żwirów plioceńskich.

Osady czwartorzędowe tworzą ciągłą pokrywę na obszarze gminy. W plejstocenie tworzyły się gliny zwietrzelinowe i rumosze o miąższości od 1,0 do 1,5 m, które zachowały się w obrębie kopalnych spłaszczeń morfologicznych oraz piaski i żwiry stożków napływowych. Łądogłód zlodowaceń południowopolskich wkraczał dwukrotnie na ten obszar, pozostawiając żwiry i piaski lodowcowe o miąższości około 10 m, gliny zwałowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe.

Na osadach zlodowaceń południowopolskich występują żwiry rezydualne z głazikami, piaski i żwiry rzeczne oraz mułki i piaski jeziorne z wkładkami torfów interglacjału mazowieckiego.

Osady zlodowaceń środkowopolskich to piaski i mułki zastoiskowe z wkładkami iłów warstwowych oraz gliny piaszczysto-żwirowe, deluwialne, piaski pyłowe. Gliny zwałowe zlodowaceń środkowopolskich są dwu-, trój- i czwórdzielne, przewarstwione fluwiogłacjalnymi piaskami czasem mułkami. Miąższość tych glin zmienia się od 2 do 38 m. W stropie glin zwałowych występują piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz żwiry z głazami moren czołowych. Osady zlodowacenia warty w postaci: piasków, mułków i iłów zastoiskowych kończą profil zlodowaceń środkowopolskich.

W czasie interglacjału eemskiego nastąpiła degradacja osadów zlodowaceń środkowopolskich. Miąższość występujących tu osadów eemskich osiąga grubość do 11 m.

Po zlodowaceniach północnopolskich na obszarze gminy pozostały mułki i piaski jeziorne o miąższości 2 do 3 m, piaski pyłowe na glinach zwałowych lub na osadach wodnolodowcowych o miąższości do 3 m oraz piaski i piaski ze żwirem, rzeczne tarasów nadzalewowych.

Na obszarze gminy Jedlińsk występują również osady czwartorzędu nierozdzielonego: piaski eoliczne w wydmach, piaski i gliny deluwialne u podstawy długich stożków.

Z okresu holocenu pochodzą piaski rzeczne den dolinnych, o miąższości do 2,5 m, namuły zagłębień bezodpływowych o miąższości od 2,0 do 2,5 m, piaski i piaski ze żwirami rzeczne tarasów nadzalewowych. Torfy i namuły torfiaste występują w obrębie płaskich, zabagnionych dnach dolinnych.

4.4. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar gminy znajduje się (wg Gumińskiego) w radomskiej dzielnicy klimatycznej charakteryzującej się korzystnymi warunkami klimatycznymi. Indywidualność tej dzielnicy zaznacza się w rozkładzie elementów termicznych. Jest to obszar wyraźnie cieplejszy w stosunku do terenów położonych na północ i na wschód.

Charakterystyka wybranych elementów klimatu przedstawia się następująco:

- średnia roczna temperatura powietrza - 7,5°
- ilość dni mroźnych w roku - < 50
- ilość dni z przymrozkami - 115 – 117
- czas trwania pokrywy śnieżnej - 60 dni
- długość okresu wegetacyjnego - 210 dni
- średnia roczna wilgotność względna - 78 %
- średnia roczna ilość dni z mgłą - 52,7
- średnia roczne zachmurzenie nieba - 6,4
- średnia roczne opady atmosferyczne - 580 mm

4.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Jedlińsk położona jest w całości w zlewni rzeki Radomki – lewobrzeżnego dopływu Wisły Środkowej (uchodzi do Wisły na 431,9 km jej biegu). Ma ona długość 106,4 km. Płynie w południowej części Niziny Mazowieckiej i ma charakter typowej rzeki nizinnej. Źródła rzeki znajdują się w rejonie Wzgórz Koneckich, na stoku Garbu Gielniowskiego, w odległości 5 km od Przysuchy, na terenie jurajskich piaskowców i iłów. Od stawów leżących poniżej miejscowości

Jedlińsk (gmina Jedlińsk) rzeka Radomka dzieli się na dwa ramiona, z których prawe biegnące równoległe do rzeki Bosak nazywane jest Starą Rzeką.

Zlewnia Radomki jest asymetryczna, przy czym wyraźnie przeważa część prawostronna. Dolina rzeki poprzecinana jest licznymi rowami melioracyjnymi. Na terenie gminy rzeka płynie w kierunku wschodnim (z lekkim odchyleniem ku północy)

Największym lewostronnym dopływem Radomki na terenie gminy Jedlińsk jest rzeka Tymianka wypływająca od wododziału z Pilicą na wysokości około 160 m n.p.m. Ma zlewnię o powierzchni 153,7 km², prawie w całości bezleśną, jej dolina jest szeroka o niewyraźnych krawędziach, wypełniona torfami i podmokła. Całkowita długość Tymianki wynosi 25,9 km. Uchodzi do Radomki w 39,7 km jej biegu, od północy.

Od południa największym dopływem rzeki Radomki jest Mleczna, stanowiąca część wschodniej granicy gminy. Powierzchnia zlewni rzeki wynosi 351 km² (ujście do Radomki znajduje się na 35 km).

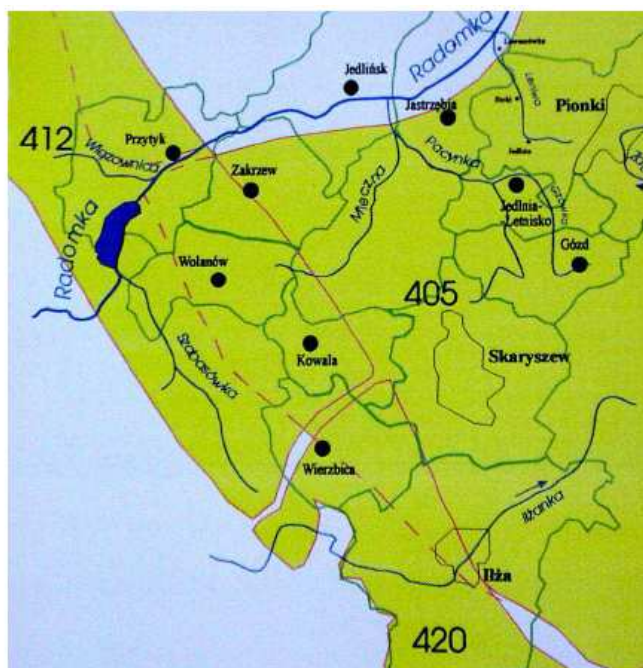
Rzeka Radomka uregulowana jest częściowo, Tymianka na całej długości.

Na terenie gminy nie ma jezior, za wyjątkiem małych starorzeczy oraz bagiennych oczek śródlęśnych. Na południe od Jedlińska, w dolinie Radomki znajdują się dwa stawy rybne o powierzchni 144 ha.

Gmina Jedlińsk należy do Związku Gmin "Radomka", którego celem jest również ochrona wód zlewni rzeki Radomki i poprawa gospodarowania wodą na tym obszarze. W związku z powodzią jakie nawiedziły gminę w 1997 i 2001 roku koryto Radomki jest modernizowane od 2002 r.

Geologicznie wody podziemne związane są z utworami: czwartorzędowymi, kredowymi i jurajskimi. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia w wodę ma poziom kredowy, a następnie górnourajski. Zgodnie z Mapą Hydrogeologiczną Polski, gmina Jedlińsk znajduje się w większości w jednostce hydrogeologicznej XXI- Regionie Lubelsko – Radomskim, XXI 3 Podregionie Radomskim, gdzie główny poziom użytkowy, z wodami szczelinowymi i porowo-szczelinowymi występuje w utworach kredy górnej: opokach, marglach, gezach, wapieniach i piaskowcach, na głębokości do 40-60 m ppt. Wody częściowo są pod ciśnieniem do 50kPa, wydajności dochodzą do 120m³/h, sporadycznie są większe. Wody porowe związane są z piaskami czwartorzędowymi. Wydajności typowych otworów studziennych oscylują wokół 10m³/ha, na północy 60m³/ha.

Celem ochrony wód podziemnych na terenie Polski wytypowano 180 głównych zbiorników wód podziemnych GZWP [Kleczkowski 1990]. Południowa, niewielka część Gminy Jedlińsk jest zlokalizowana na obszarze zbiornika nr 405 (Niecka Radomska (K2)). Jego cała powierzchnia obejmuje 3220 km², z czego 400 km² podlega najwyższej ochronie (ONO – krańce południowe gminy Jedlińsk). Utwory wodonośne pochodzą z kredy (K2). Typ zbiornika szczelinowo-porowy. Średnia głębokość wynosi od 30 do 70 m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 820.00 tys. m³/d.

Rysunek 1. Mapa z obszarami GZWP Nr 412 Goszczewice

W gminie Jedlińsk zagrożeniem dla stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych są:

- zanieczyszczenia obszarowe pochodzenia rolniczego (nawozy sztuczne i naturalne, środki ochrony roślin itp.);
- niekontrolowane zrzuty ścieków socjalno-bytowych pochodzące z szamb przydomowych.

Jakość wód powierzchniowych badana jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska ramach stałego monitoringu. Na terenie gminy badania prowadzono w 2007 roku w jednym punkcie monitoringowym – przy ujściu rzeki Tymianki do Radomki. Poniżej przedstawiono stan poszczególnych rzek przepływających przez gminę Jedlińsk.

Radomka

Rzeka badana była w dwóch punktach pomiarowych: poniżej gminy Jedlińsk w Wieniawie (gmina Wieniawa, powiat przysuski) oraz powyżej gminy, w Ryczywole (most drogowy, gmina Kozienice, powiat kozienicki). Jakość jej wód zakwalifikowano w 2007 roku do klasy IV – wody niezadawalającej jakości, ze względu na wysokie stężenia: BZT₅, ChZT-Cr, chlorofil „a”, amoniak, azot Kjeldahla, ogólna liczba bakterii coli, liczba bakterii coli typu kałowego, selen.

Mleczna

Rzeka Mleczna, przede wszystkim wskutek przyjęcia wód Pacynki (odbiornika oczyszczonych ścieków z Radomia) wprowadzała do Radomki wody nadmiernie zanieczyszczone związkami azotu i fosforu i substancjami organicznymi (V klasa).

W 2007 roku rzeka Mleczna badana była punkcie pomiarowym Owadów (gmina Jastrzębia, powiat radomski). Jej wody ponownie zaliczone zostały do V klasy (wody złej jakości), ze względu na wysokie stężenia zawiesiny, BZT₅, ChZT-Cr, azotanów, azotu Kjeldahla, azotu ogólnego, fosforanów, fosforu ogólnego, liczbę bakterii coli typu fekalnego ogólną liczbę bakterii coli.

Mleczna aktualnie wykazuje równomierne zanieczyszczenie na całej długości niosąc duże ilości związków biogenych i organicznych.

Tymianka

W 2007 roku rzeka badana była w jednym punkcie – przy ujściu do Radomki. Jej wody zaklasyfikowano do V klasy – złej jakości, ze względu na przekroczone dopuszczalne stężenia następujących elementów: tlen rozpuszczalny, amoniak, azot Kjeldahla, fosforany, liczba bakterii coli typu fekalnego oraz ogólna liczba bakterii coli. Wysokie były również stężenia: BZT5, ChZT-Mn, ChZT-Cr, ogólnego węgla organicznego, azotanów, azotu ogólnego i fosforu ogólnego.

Na terenie gminy Jedlińsk nie prowadzono dotychczas badań wód podziemnych w ramach monitoringu krajowego bądź też regionalnego. Prowadzone na terenie powiatu radomskiego badania jakości wód w latach 1999-2006 wskazywały niezmiennie na wysoką klasę jakości (Ib). Wyjątkiem było ujęcie wody w Cerekwi, gdzie wysokie stężenia żelaza wskazywały na wodę niskiej jakości (klasa III). Analizy nie potwierdziły antropogenicznego wpływu na jakość monitorowanych wód.

4.6. Obszary przyrodniczo cenne i chronione

Według rejonizacji przyrodniczo - leśnej Polski, lasy gminy Jedlińsk należą do krainy Małopolskiej, dzielnicy Radomsko - Łżeckiej.

Według GUS, na terenie gminy lasy i grunty leśne zajmowały w 2007 roku powierzchnię 1503,6 ha (w tym lasy – 1486,8 ha). Stopień lesistości gminy Jedlińsk wynosi 10,7% i jest stosunkowo niski w porównaniu ze wskaźnikiem lesistości województwa mazowieckiego- 21,9% (stopień lesistości Polski wynosi 28,8%, powiatu radomskiego- 24,4%, Europy- 31, 1%).

Grunty leśne publiczne zajmują powierzchnię 689,6 ha (46%), a grunty prywatne – 814,0 ha (54%). Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa zajmują 685,7 ha, w tym grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych - 669,7 ha. W 2007 roku zalesiono 2,8 ha, w całości jako lasy prywatne.

Lasy leżą w obrębie nadleśnictw: Radom i Dobieszyn.

Rozmieszczenie lasów na terenie gminy jest dosyć równomierne. Większe i najcenniejsze biocenotycznie kompleksy leśne położone są w południowo- wschodniej części gminy (na wschód od Wsoli) oraz w części północno- wschodniej (na południowy wschód od miejscowości Bierwce). Powierzchnie leśne rozproszone o niewielkim areale występują głównie w okolicach miejscowości: Urbanów, Wola Bierwiecka, Klwaty, Płasków, Górna Wola, Jankowice. Najwięcej lasów własności prywatnej znajduje się w miejscowościach: Bierwce, Boża Wola i Wola Bierwiecka.

Struktura gatunkowa drzewostanów uwarunkowana jest występowaniem określonych typów siedliskowych lasu. Na terenie gminy Jedlińsk przeważają siedliska borowe: bór mieszany świeży, bór mieszany wilgotny, bór świeży z dużym udziałem sosny. Poza tym występują lasy mieszane z udziałem sosny, dębu, brzozy, świerka, jodły, klonu, lipy, buku, wiązu, jesionu, jarzębiny i olszy oraz olsy z panującą olszą.

Przeciętny wiek drzewostanów przeważających określa przedział 40 - 60 lat.

Szczególną ochroną prawną objęte są lasy o najwyższej wartości przyrodniczej i hodowlanej o powierzchni 497,84 ha, które spełniają funkcje wodochronne, glebochronne, klimatyczne, estetyczno- krajobrazowe, rekreacyjno- zdrowotne, ogólnooświatowe i społeczne.

Lasy wodochronne zajmują powierzchnię 86,47 ha; usytuowane są na wschód od miejscowości Wsola oraz obejmują niewielkie kompleksy na obszarze południowo- wschodnim od Klwatów Kolonii oraz północnym od Woli Bierwieckiej. Lasy te chronią siedliska wilgotne z naturalnymi zasobami wód, zapewniając ich prawidłową retencję, korzystnie wpływają na biocenotykę środowiska przyrodniczego.

Lasy glebochronne zajmują powierzchnię 47,37 ha, położone są w północno- wschodniej części gminy w środku dużego kompleksu leśnego usytuowanego na południowo- wschód od Bierwiec oraz w rejonie miejscowości Urbanów i Wierzchowiny. Lasy te ochraniają wydmy i rzeczne oraz piaszczyste grunty porolne.

Lasy chronione ze względu na ich położenie w odległości do 10 km od granic administracyjnych miasta Radom (liczącego powyżej 50 tys. mieszkańców)- o powierzchni 364 ha od strony południowo- wschodniej części gminy stanowią strefę zieleni wysokiej dla mieszkańców Radomia i pobliskich miejscowości. Pełnią one funkcję ochronną dla zdrowia przed szkodliwym wpływem zanieczyszczeń atmosferycznych i przed hałasem, posiadają walory estetyczno- krajobrazowe, tworzą sprzyjające warunki dla odpoczynku i rekreacji.

Stan zdrowotny i sanitarny lasów, zwłaszcza w odniesieniu do lasów państwowych, uznaje się za ogólnie zadowalający. W obrębie gminy Jedlińsk (poza wyłączeniem 3 ha lasów) lasy znajdują się w I strefie słabego zagrożenia przemysłowego (stwierdzono początkowo objawy uszkodzeń aparatu asymilacyjnego drzew). Negatywny wpływ na stan lasów wywierają zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego z trasy nr 7. Okresowo do częściowej destabilizacji drzewostanów leśnych przyczyniają się niekorzystne warunki atmosferyczne (susze, ostre zimy, klęski huraganowe) oraz obniżenia poziomu wód gruntowych (źródło: Plan rozwoju lokalnego gminy Jedlińsk).

Powierzchnia prawnie chroniona na terenie gminy wynosi 11,85 ha.

Elementy objęte ochroną prawną to: pomniki przyrody, użytki ekologiczne,

Na terenie gminy Jedlińsk znajduje się 11 pomników przyrody, w tym 4 pomniki przyrody ożywionej (drzewa) i 7 pomników przyrody nieożywionej (głazy). Pomniki przyrody ożywionej stanowią:

- 1 dąb szypułkowy w wieku 200 lat wys. 25 m, w obwodzie pnia na wysokości 130cm- 450cm.,
- 3 jodłowce pospolite w wieku: 65 lat (2 sztuki) i w wieku 105 lat o wysokości 7,5 m, rosnące w obrębie leśnym Radom

Pomniki przyrody nieożywionej stanowią:

- granity rapakiwi zlokalizowane we wsi Kamińsk, Klwaty, Klwatka Szlachecka
- granity w Klwatach i Klwatce Szlacheckiej.

Na terenie gminy ustanowiono 2 użytki ekologiczne na terenach leśnych o łącznej powierzchni 11,85 ha. Użytki ekologiczne to pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Na terenie gminy są nimi:

- zagłębienie terenu wypełnione torfem, bardzo silnie wilgotne, okresowo zalewane wodą, porośnięte w 50% grupami olszy, brzozy, osiki, wierzby- o powierzchni 11,10 ha, usytuowane w obrębie Radom, Nadleśnictwo Radom,
- zagłębienie terenu silnie wilgotne, okresowo zalewane wodą, porośnięte brzozą i osiką o powierzchni 0,75 ha w obrębie Radom Nadleśnictwa Radom.

Cennymi obszarami są ponadto 3 zabytkowe parki wiejskie.

Na terenie gminy Jedlińsk nie występują obszary przyrodnicze o najwyższej randze międzynarodowej i krajowej, a jej system przyrodniczy budują obszary o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

Obszary o randze regionalnej

Obszar węzłowy środkowej i dolnej rzeki Tymianki

Położony jest w obrębie gminy Jedlińsk, Stromiec i Stara Błotnica. Łączy się on na południu z korytarzem regionalnym rzeki Radomki, na wschodzie za pośrednictwem korytarza regionalnego z obszarem węzłowym Puszczy Kozienickiej o znaczeniu krajowym. W kierunku północnym obszar ten wkracza na teren gminy: Stromiec i Stara Błotnica i w ich obrębach dochodzi do obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym- systemu rzeki Pilicy. Wartości biotyczne tego obszaru stanowią kompleksy leśne na północy gminy (Puszcza Stromiecka- okolice Urbanowa, Białego Ługu, Franciszkowa, Kątów), drobne powierzchnie w dolinie Tymianki w okolicach Płaskowa i jej dopływu w rejonie Kępiny, Mokrosęku, Łąk, Gryzowa, Nartów, Nowego Gutowa i Woli Gutowskiej. Wśród lasów usytuowanych na granicy z gminą Stromiec wydzielone zostały lasy glebochłonne. W dolinach rzek Strugi i Tymianki znajdują się zespoły łąkowo- pastwiskowe oraz szuwarowo- torfowiskowe. Występuje tu bogata roślinność charakterystyczna dla żyznych siedlisk łąk wilgotnych, bagiennych i torfowisk o wartości użytków ekologicznych w okolicach Romanowa i Zawad Nowych.

Zbiorowiska te są cenne ze względu na występowanie roślin chronionych, rzadkich i ginących oraz licznych gatunków ptaków wodno- błotnych. Szczególną malowniczością odznaczają się tereny węzła w okolicach Jedlińska i Podszosia z szatkownicą pól, łąk i lasów. W obrębie węzła znajduje się zabytkowy park miejski w Jedlance oraz lasy glebochłonne w rejonie Urbanowa. Szczególnej ochrony wymaga teren dawnego torfowiska niskiego, zabagnionego, porośniętego wierzbą, brzozą, trzciną, turzycą i różnymi gatunkami roślinności zielnej, gdzie gniazdują gatunki ptaków zagrożonych w Polsce i w skali światowej.

Korytarz ekologiczny rzeki Radomki

Przez teren gminy Jedlińsk przebiega korytarz ekologiczny doliny Radomki, łączący dwa obszary węzłowe o znaczeniu krajowym i obszar węzłowy lasów przysusko - szydlowieckich wchodzących tu w zasięg obszary krajobrazu chronionego z obszarem Puszczy Kozienickiej. Korytarz doliny przechodzi z kierunku południowo- zachodniego na północny- wschód przez teren gmin: Przysucha, Wieniawa, Jedlińsk, Zakrzew, Jastrzębia, Głowaczów, Magnuszew.

Rejon doliny Radomki jest cennym obszarem biologicznym charakteryzującym się występowaniem siedlisk i ekosystemów ze znaczną różnorodnością gatunkową roślin i zwierząt. Swoista przyroda doliny tworzy malowniczy krajobraz i kształtuje mikroklimat.

Na obrzeżach meandrującego koryta występują stawy, torfowiska wypełnione wodą, biocenotyczne łąki, pastwiska ze stanowiskami roślinności szuwarowo- torfowiskowej, zadrzewienia, zakrzewienia i kompleksy leśne, wśród których wyodrębnia się lasy wodochronne i ochronne ze względu na położenie blisko od granicy Radomia. Dopełnieniem ciekawego krajobrazu są liczne dopływy Radomki oraz wydmy wzniesienia. Jednym z najcenniejszych obiektów związanych z doliną Radomki jest zespół stawów przy trasie E7 o wybitnym charakterze ornitologicznym odznaczający się występowaniem licznych stanowisk lęgowych ptaków wodno- błotnych, do których należą między innymi gatunki zagrożone. W obrębie korytarza Radomki usytuowane są 2 użytki ekologiczne i 3 pomniki przyrody.

Korytarz ekologiczny rejonu Zawady- Bierwce- Wola Goryńska

Korytarz ten łączy obszar węzłowy środkowej i dolnej Tymianki o znaczeniu regionalnym z obszarem węzłowym Puszczy Kozienickiej o znaczeniu krajowym. Rejon korytarza pod względem przyrodniczym jest bogaty ze względu na występowanie różnych form biotycznych i abiotycznych,

które stanowią lasy (wśród nich glebochronne i wodochronne) zespoły łąkowe z zadrzewieniami, agrocenozy, liczne oczka i ciek wodne. Pod względem rzeźby, teren ten jest urozmaicony między innymi występującymi tu wydmowymi wzniesieniami.

Tereny systemu o znaczeniu lokalnym

Lokalną sieć ekologiczną gminy Jedlińsk tworzą m.in. ekosystemy leśne, zadrzewienia, zbiorowiska szuwarowo- torfowiskowe, łąkowe oraz obszar węzłowy Antoniów- Krucica położony w południowej części gminy. Ciekawymi formami są rozgałęzienia bezodpływowe mokre, wydmore i morenowe wzniesienia oraz relikty- głazy granitowe przyniesione przez skandynawski lodowiec. Na obszarze tym występują wały wydmore porośnięte lasami wśród których część z nich, położonych w Kłwatach Starych pełni funkcję ochronne ze względu na usytuowanie w odległości do 10 km granic administracyjnych Radomia.

Na terenie gminy występują ponadto liczne zadrzewienia. Są to pojedyncze drzewa lub krzewy lub ich skupiska, nie stanowiące zbiorowisk leśnych ani terenów zieleni, wraz z zajmowanym terenem i pozostałymi składnikami jego szaty roślinnej, usytuowane na terenach użytkowanych rolniczo, spełniające cele ochronne, produkcyjne i społeczno- kulturowe.

Na obszarze gminy zadrzewienia zajmują ogółem powierzchnię około 75 ha i występują jako:

- zadrzewienia przywodne- układające się wzdłuż rzek, cieków i zbiorników wodnych, szczególnie w rejonie doliny Radomki, Tymianki i stawów,
- zadrzewienia przydrożne- ciągnące się wzdłuż tras komunikacyjnych, głównie drogi Jedlińsk- Białobrzegi- Warszawa, Jedlińsk- Płasków- Zawady, Wsola- Piastów oraz miejscami przy linii kolejowej Radom- Warszawa,
- zadrzewienia śródpolne- występujące w układzie mozaiki w obrębie terenów rolnych przede wszystkim w północno- wschodniej części gminy,
- zadrzewienia przyzagrodowe i inne, np. wypełniające parki, skwery i itp.

Uwarunkowania przyrodnicze gminy Jedlińsk stwarzają odpowiednie warunki dla bytowania zwierzyny dziko żyjącej, w tym również zaliczonej do gatunków łownych, do których należą m.in.: sarny, zające, lisy, piżmaki, kuny, bażanty, dziki, kaczki. W obrębie gminy położonych jest 7 obwodów łowieckich (6 częściowo, tj. nr 35, 47, 49, 56, 57, 62 i 1 w całości, tj. nr 48) o charakterze polnym, tj. takich, w których powierzchnia lasów wynosi mniej niż 40%. Obwody te należą do słabych i bardzo słabych. 5 obwodów łowieckich znajduje się w nadzorze Starosty Radomskiego (nr 47, 48, 56, 57, 62) i po jednym- w nadzorze Starosty Białobrzieskiego (nr 49) i Starosty Kozienickiego (nr 35). Obwody te wydzierżawione są przez Wojewodę Radomskiego na okres 10 lat (od dn. 1 kwietnia 1997 r. do dnia 31 marca 2007 r.) łącznie 6 kołom łowieckim. Gospodarka łowiecka w obwodach finansowana jest i prowadzona przez dzierżawców zgodnie z rocznymi planami hodowlanymi, które opiniowane są przez gminy i zatwierdzane przez właściwego terenowo nadleśniczego.

4.7. Gleby

Na terenie gminy przeważają gleby brunatnoziemne – brunatne (właściwe i wyługowane) oraz gleby płowe wytworzone z piasków słabogliniastych i gliniastych oraz żwirów. Część gleb powstała z glin zwałowych ciężkich oraz z glin, pyłów i ilów różnej genezy. Na terenie gminy występują też gleby bielicoziemne wytworzone z piasków słabogliniastych i gliniastych. W dolinach rzecznych i obniżeniach wytworzyły się mady i gleby hydromorficzne.

4.8. Surowce mineralne

Głównymi surowcami występującymi na terenie gminy są piaski różnoziarniste, żwiry i sporadycznie pospółki w pełni pokrywające zapotrzebowanie lokalne.

Piaski i żwiry

Udokumentowane złoża to piaski kwarcowe w Klwatach oraz złożo Romanów, Grabina o zatwierdzonych zasobach bilansowych wynoszących 149 tys. Mg.

Wiele złóż zostało już wyeksploatowanych, całkowicie bądź w znacznym stopniu („Biały Ług”, „Wielogóra- Grabina”, „Wielogóra- Wydmy”, „Wydmy Smolarskie”).

Znaczenie perspektywiczne posiada rejon „Dębniak”.

Piaski i żwiry wodno- lodowcowe występują w północno- wschodniej i północnej części gminy. Natomiast piaski, żwiry i głazy moren czołowych występują w południowej części gminy. Dużym problemem jest eksploatacja piasków i żwirów bez koncesji.

Gliny

Kopalina ta występuje powszechnie na terenie gminy. Eksploatowana była w Klwatce Szlacheckiej i Firleju. Wytwarziska zostały zrekultywowane.

Torfy

Występują w obrębie dolin rzecznych i w obniżeniach terenu. Są to torfowiska niskie o małej lub średniej miąższości i dość znacznej popielności. Mają zastosowanie szczególnie w ogrodnictwie. Złoża udokumentowane zostały w latach 60. i 70. dla potrzeb rolnictwa. Na terenie gminy występują:

- Złożo „Jedlanka” w dolinie Tymianki o pow. 240 ha i orientacyjnych zasobach bilansowych 31 057 m³
- Złożo „Józefówka” w dolinie rzeki Mlecznej o pow. 35 ha i zasobach orientacyjnych 450 m³
- Złożo „Bród” zakwalifikowano jako pozabilansowe a złoża „Jedlińsk” i „Piaseczno” uznane zostały za negatywne

Węgiel brunatny

Występowanie tej kopaliny związane jest z osadami trzeciorzędu- miocenu. Na terenie gminy rozpoznane i udokumentowane zostały dwa złoża:

- Złożo „Marysin” o powierzchni 36 ha. Zasoby udokumentowane w kategorii C₂ wynoszą 52 tys. ton i pozabilansowe 54 tys. ton,
- Złożo „Wola Łukowska” o powierzchni 55 ha. Zasoby udokumentowane w kategorii C₁ wynoszą 42 tys. ton i w kategorii C₂ 57 tys. ton.

Niska kaloryczność węgla brunatnego w tych złożach dyskwalifikuje kopalinę do eksploatacji na skalę przemysłową.

4.9. Sytuacja demograficzna

Gmina Jedlińsk stanowi obszar zrównoważonego rozwoju demograficznego, podstawowe procesy demograficzne cechuje między innymi:

- progresja demograficzna, tj. utrwalona tendencja przyrostu liczby ludności stale zamieszkującej w gminie,
- wysokie tempo przyrostu naturalnego znacznie przekraczające średnie dla województwa mazowieckiego i dla powiatu radomskiego,
- względna równowaga struktury ludności pod względem płci i wieku z bardzo wysokim udziałem przedprodukcyjnej grupy wiekowej (prawie 1/3 ogółu ludności gminy),
- przewaga imigracji ludności do gminy (dodatnie salda migracji).

Na terenie gminy Jedlińsk zameldowanych było (według stanu na dzień 31.12.2007 r.) 13550 osób. Według GUS, liczba osób faktycznie zamieszkujących gminę jest mniejsza i wynosi 13480 osób. Według stanu na dzień 30.10.2008 roku w gminie było 13600 mieszkańców.

Obserwuje się niewielką, ale stałą tendencję do zwiększania się liczby ludności w gminie – w 2000 roku mieszkało tutaj 12895 osób. W latach 1975- 1990 gmina stanowiła obszar odpływu ludności. Tendencja ta zahamowana została w latach 90 - tych. z powodu m.in. ograniczenia chłonności tradycyjnych rynków pracy, w tym zwłaszcza sąsiadującego miasta Radomia, gdzie procesy restrukturyzacji przemysłu spowodowały znaczne zmniejszenie miejsc pracy i wzrost poziomu bezrobocia.

Na terenie gminy utrzymuje się równowaga pomiędzy ilością kobiet i mężczyzn. Wskaźnik gęstości zaludnienia jest niski i wynosi 97 osoby/km².

Przyrost naturalny jest dodatni i wynosił w 2007 roku 5 osób, czyli 0,4 promila (146 urodzeń i 141 zgonów). W 2006 roku był on znacznie wyższy i wynosił 3,9 promila. Dodatkowo jest również saldo migracji, wynoszące 67 osób. W największym stopniu wpływają na to zameldowania mieszkańców z miast, a w następnej kolejności – z terenów wiejskich innych gmin.

W wieku przedprodukcyjnym (poniżej 15 lat) znajduje się 25,8% ludności gminy. W wieku produkcyjnym (15 – 64 lata) – 58,9%, a w wieku poprodukcyjnym – 15,2%.

Przeciętna liczba osób przypadających na jedno sołectwo w gminie wynosi ok. 418 osób, przy średniej wynoszącej 260 osób na obszarach wiejskich subregionu radomskiego.

Sołectwami o największym zaludnieniu i równocześnie o największej dynamice rozwoju demograficznego są sołectwa zlokalizowane w zasięgu oddziaływania trasy komunikacyjnej drogi krajowej ekspresowej Nr 7 Warszawa - Radom - Kraków. Są nimi sołectwa: Jedlińsk, Wielogóra, Wsola i Jedlanka.

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 15 lat) stanowi 25,6% ogółu mieszkańców. Ludność w wieku produkcyjnym (15 – 64 lat) stanowi 61,6%, a w wieku poprodukcyjnym (powyżej 64 lat) – 20,8%.

4.10. Sytuacja gospodarcza

Gmina jest typową gminą o charakterze rolniczym. W 2007 roku zarejestrowanych było w systemie REGON 835 podmiotów gospodarczych, w tym 23 w sektorze publicznym i 812 w sektorze prywatnym. Najwięcej z nich stanowiły zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – 711 podmiotów.

Większe zakłady produkcyjne na terenie gminy to:

- Huta Szkła Gospodarczego, Wsola
- PPH RADMOT, Wola Gutowska – produkcja części dla przemysłu maszynowego
- ZPH OLMAR, Jedlanka – producent folii i wykładzin podłogowych
- AGRO-GUM, Wola Gutowska – produkcja wyrobów gumowych do maszyn rolniczych,
- Zakład Mechaniczno-Odlewniczy „A.G.J.K.”, Gutów – produkcja odlewów żeliwnych
- Zakład Obuwniczy MARCO, Jedlanka
- Produkcja Obuwia BOTEX, Jedlińsk
- Zakład Masarski SADEŁKO, Jedlińsk – ubój trzody i bydła, przetwórstwo mięsne,
- Zakład Masarski J. Dobosz, Jedlińsk - ubój trzody chlewnej, przetwórstwo mięsne,
- Zakład Garbarski IRAL, Jedlińsk – garbowanie i wyprawianie skór,
- ZREMOD- Wielogóra – produkcja kostki brukowej,
- BARTMEX- Lisów – obróbka elementów metalowych.

Rolnicza funkcja gminy oparta jest przede wszystkim na indywidualnych gospodarstwach rolnych. Liczba gospodarstw rolnych wynosi 1729 o pow. 9813,4 ha, w tym użytków rolnych 8428,5 ha. Wśród gospodarstw prowadzących działalność pozarolniczą dominuje przetwórstwo przemysłowe (głównie działalność rękodzielnicza) i drobny handel.

Struktura zasiewów przedstawia się następująco: zboża - 79,9%, ziemniaki - 13,5 %, rośliny pastewne - 2,3 %, pozostałe - 4,3 %

Na pow. 189,3 ha rozciągają się sady głównie jabłoniowe śliwowe i wiśniowe. Z krzewów owocowych uprawia jest głównie porzeczką na powierzchni około 20 ha.

Rolnicy posiadają 3315 sztuk bydła, w tym 1954 sztuk krów, 6307 szt. trzody chlewnej, w tym 700 loszek, 11 sztuk owiec, 65szt. kóz, 635szt. koni, 630 szt. królików, 77 pni pszczelich, 39722 sztuk drobiu w tym 28030 kur. Bydło utrzymuje 35,9 % gospodarstw, trzodę chlewną 19,0 % gospodarstw, konie 16,4 % oraz drób 34,0 % gospodarstw rolnych. Co drugie gospodarstwo rolne posiada ciągnik rolniczy i sprzęt towarzyszący.

4.11. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Podstawowymi źródłami zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych są wodociągi. Ich uzupełnieniem są studnie kopane i wodociągi zagrodowe. Według GUS, 61,5% ludności na terenie gminy korzysta z sieci wodociągowej (8303 osoby w 2007 roku).

Zaopatrzenie ludności w wodę prowadzone jest na bazie trzech Stacji Uzdatniania Wody tj.:

- SUW Jedlińsk – stacja dwustopniowa, ul. Konopnickiej, wydajność rzeczywista 700 m³/d, potencjalna 1500 m³/d, rok oddania do użytkowania 1968.

- SUW Wierzchowiny – stacja jednostopniowa, rok. oddania do użytkowania 1981, wydajność rzeczywista 110 m³/d, potencjalna 285 m³/d.
- SUW Wsola – stacja jednostopniowa, rok oddania do użytkowania 1997.

Każda Stacja posiada po dwa ujęcia wód głębinowych. Uzdatnianie wody polega na napowietrzaniu, usuwaniu żelaza i manganu oraz dezynfekcji.

SUW Jedlińsk zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Jedlińsk, Piaseczno, Lisów, Wola Bierwiecka, Płasków, Moczydło, Józefów, Janki, StareZawady, NoweZawady, Romanów, Bierwce, Jedlanka, Mokroszek, Gryzów, Narty, Ludwików, Gutów, Wola Gutowska.

SUW Wierzchowiny zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Wierzchowiny, Kruszyna, Jezioro, Czarny Ług, Sakinówka, Budki Wierzchowskie, częściowo Bierwce.

SUW Wsola zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Wsola, Piastów, Kamińsk Wielogóra, Klwaty.

Długość sieci rozdzielczej (czynnej) wynosi 158,4 km, a długość przyłączy wodociągowych – 87 km. W 2007 roku funkcjonowało 3040 sztuk przyłączy do budynków, w tym:

- zaopatrywanych ze stacji Jedlińsk, Wierzchowiny, Wsola - 2874 szt.
- ze stacji wodociągowej Radom - 78 szt. (dot. Klwatki Szlacheckiej)
- ze stacji wodociągowej Stara Błotnica
- a) dot. Górnej Woli i Jankowic - 72 szt. (obsługa i konserwator gm. Jedlińsk),
- b) dot. Nowej Woli - 11 szt.(obsługa i konserwator gm. Stara Błotnica)
- ze stacji Zakrzew dot. Klwat - 5 szt.(obsługa i konserwacja gm. Zakrzew)

Utrzymaniem gminnych stacji uzdatniania i sieci wodociągowej zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej Jedlińsk ul Ogrodowa 51 A. W 2007 roku dostarczono gospodarstwom domowym 364,8 dam³ wody. Zużycie wody na jednego mieszkańca wyniosło w 2007 rok 27,1 m³, a na jednego odbiorcę – 43,9 m³.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Gmina Jedlińsk jest skanalizowana w nieznacznym stopniu. Funkcjonuje zaledwie 13,3 km sieci oraz 362 połączeń do budynków mieszkalnych. Ludność korzystającą z sieci szacuje się na 1 502 osób (11,1% ogółu mieszkańców gminy). W 2007n roku odprowadzono siecią 61,7 dam³ ścieków komunalnych.

Od 1994 r. na terenie gminy funkcjonuje gminna oczyszczalnia ścieków oraz oczyszczalnie lokalne:

- Oczyszczalnia Ścieków Komunalnych, Jedlińsk ul. Łąkowa - oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna BOS 900-ZZ
 - przepustowość rzeczywista 92 m³/d, potencjalna 220 m³/d
 - odbiera ścieki z kanalizacji w Jedlińsku
 - przyjmuje ścieki dowożone taborem asenizacyjnym z terenu gminy
 - ilość ścieków oczyszczonych 33627 m³/rok, z czego ok. 18 tys. m³ jest dowożona
 - ścieki oczyszczone odprowadzane są do rzeki Tymianki na 2,5 km
- Oczyszczalnia Wierzchowiny przy Zespole Szkół Publicznych
 - przepustowość 12 m³/d
 - metoda oczyszczania oparta na złożu biologicznym
 - ilość ścieków oczyszczonych 600 m³/rok
 - ścieki oczyszczone odprowadzane do rzeki Tymianki
- Oczyszczalnia Zawady Stare przy Publicznej Szkole Podstawowej
 - przepustowość 6 m³/d

- ilość ścieków oczyszczonych 570 m³/rok
- ścieki oczyszczone odprowadzane do rowu R-3 a następnie do rzeki Tymianki

Utrzymaniem oczyszczalni gminnych oraz sieci kanalizacji sanitarnej zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej w Jedlińsku.

Ścieki z pozostałej części gminy dowożone są beczkowozami z szamb.

Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków w gminie wymaga rozbudowy istniejącej oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej oraz budowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenie całej gminy.

Komunikacja i transport

W obszarze gminy Jedlińsk podstawowy układ komunikacyjny tworzą:

- Droga krajowa Nr 7 o długości 9,5 km,
- Drogi powiatowe - 12 dróg o długości 59 km, w tym o nawierzchni twardej 48 km,
- Drogi gminne - 26 dróg gminnych o długości 85 km, w tym o nawierzchni twardej 40 km,
- Drogi dojazdowe do gruntów ornych 350 km, w tym 17 km o nawierzchni twardej.

Wskaźnik gęstości wynosi 63,3km/100km², co świadczy o słabo rozwiniętej sieci dróg utwardzonych. Nie zadowalający jest także stan techniczny niektórych dróg powiatowych i gminnych.

Układ komunikacyjny gminy zapewnia podstawowe połączenia między innymi z siedzibą gminy w Jedlińsku, stacjami kolejowymi w Bartodziejach i Kruszynie, miastem Radomiem, itd. Długość linii kolejowej na terenie gminy relacji Warszawa-Radom wynosi 9 km.

Samochodowy transport osobowy realizowany jest przede wszystkim w oparciu o Przedsiębiorstwo PKS w Radomiu oraz prywatne samochody. Komunikacją autobusową połączone są wszystkie miejscowości gminy. Długość linii wynosi ok. 41 km.

Zaopatrzenie energię, ciepło i gaz

Przez teren gminy przebiega istniejąca linia 220kV relacji Kozienice – Rożki. Jest to dwutorowa linia, która przez teren gminy przebiega jako dwa odcinki jednotorowe. Głównym źródłem zasilania sieci średniego napięcia jest Główny Punkt Zasilania (GPZ) 110/15kV z jednym transformatorem o mocy 10MVA zlokalizowana w Jedlińsku. Obciążenie w szczycie wynosi 8,6MVA, rezerwa mocy wynosi 1,4MVA. Stan techniczny stacji jest dobry. Stacja ta zasilana jest linią dwutorową 110kV odgałęziającą się od linii 110kV relacji Radom Północ – Dobieszyn.

Sieć średniego napięcia 15kV (napowietrzna) zasila szereg stacji 15/04kV na terenie gminy, które za pośrednictwem sieci niskiego napięcia doprowadzają energię elektryczną do wszystkich odbiorców.

Długość linii napowietrznej o przekroju > 70mm² wynosi 24,8km, a o przekroju < 70mm² wynosi 105,5km. Długość linii w wieku do 15 lat wynosi 10km, od 15 do 30 lat wynosi 120,3km. Na terenie gminy znajdują się 104 stacje transformatorowe.

Żadna z miejscowości nie posiada większej, centralnej kotłowni. Wszystkie obiekty użyteczności publicznej oraz mieszkania prywatne ogrzewane są energią ciepłą pochodzącą z kotłowni lokalnych opalanych węglem, rzadziej gazem lub olejem opałowym.

Na terenie gminy wybudowano sieć gazową o łącznej długości 84,05 km, a ilość przyłączy w 2007 roku wynosiła 1 284 sztuk. Gmina posiada opracowany program gazyfikacji pozostałej części gminy. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokoprężny relacji „Sękocin – Lubienia”. Miejscowości

w gminie zasilane są w gaz ziemny za pośrednictwem gazociągów średnio prężnych wyprowadzonych ze stacji redukcyjno – pomiarowej w Jedlińsku. Aktualnie ilość odbiorców gazu sieciowego wynosi 1055, co stanowi 34% ogółu gospodarstw. Gaz średnioprężny doprowadzony jest do następujących sołectw: Jedlanka, Wola Gutowska, Jedlińsk, Wola Bierwiecka, Lisów, Piaseczno, Wsola, Wielogóra, Klwatka Szlachecka, Jedlińsk.

4.12. Turystyka i rekreacja

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jedlińsku, obsługujący nie tylko mieszkańców samej gminy, ale także np. mieszkańców Radomia. W ośrodku organizowane są turnieje, mecze i inne imprezy, również o charakterze ponadlokalnym. Ośrodek wyposażony jest w kort tenisowy ceglasty, boisko wielofunkcyjne (piłka nożna, koszykówka, siatkówka) oraz 35 domków turystycznych – 130 miejsc noclegowych z polem biwakowym i zapleczem gastronomicznym. Mieszkańcom udostępniane jest również boisko szkolne w Bierwcach Szlacheckich. W Piastowie znajduje się lotnisko sportowe Areoklubu Radomskiego.

Istniejącą formą zainwestowania o charakterze turystycznym i wypoczynkowym jest na terenie gminy budownictwo letniskowe.

Gmina posiada obiekty zabytkowe wpisane do rejestry WKZ, a mianowicie: Zespół Kościelny w Jedlińsku, Cmentarz rzymsko-katolicki w Jedlińsku, Kościół Parafialny w Jankowicach, Park krajobrazowy w Jedlance, Kościół Parafialny w Lisowie, Zespół dworki w Piastowie, Kościół Parafialny we Wsoli, Zespół pałacowo-parkowy we Wsoli oraz obiekty zabytkowe nie wpisane do rejestru WKZ, tj. Zespół dworsko-parkowy w Klwatach, Park w Bierwcach. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane zostały następujące miejsca pamięci: Pomnik mogiła żołnierzy austriackich, węgierskich, tyrolskich poległych w bitwie w 1809r, cmentarz żołnierzy września 1939r.

Walory środowiska przyrodniczego i położenie w obszarze przesądzające o warunkach rozwoju funkcji wypoczynkowej to przede wszystkim: dolina rzeki Radomki, lasy i bliskość Radomia, a także i Warszawy.

W ostatnim okresie z inicjatywy Związku Gmin „Radomka” zostało wyznaczonych około 300 km szlaków rowerowych biegnących doliną Radomki. Znaczne części szlaków przebiegają przez gminę Jedlińsk.

4.13. Inne czynniki mające wpływ na gospodarkę odpadami

Ważnym atutem gminy jest położenie geograficzne. Gmina usytuowana jest w pobliżu Radomia (ok. 17 km do centrum). Dodatkowo posiada dobre warunki do rozwoju budownictwa i niewykorzystane tereny inwestycyjne.

5. Diagnoza i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Jedlińsk

5.1. Odpady komunalne

5.1.1. Odpady komunalne – źródła wytwarzania, ilości wytwarzane, skład morfologiczny i właściwości

Na terenie gminy Jedlińsk głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są: gospodarstwa domowe, obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, zakłady produkcyjne w części socjalnej, targowiska, tereny zielone - ogrody i parki, cmentarze, ulice i place, placówki kulturalno - oświatowe, ośrodki zdrowia i opieki społecznej, obiekty administracji publicznej, inne instytucje, posiadające część socjalno - biurową.

Na ilość i jakość wytwarzanych odpadów komunalnych wpływają przede wszystkim następujące czynniki:

- sytuacja gospodarcza,
- poziom, styl życia i nawyki mieszkańców,
- struktura zabudowy,
- infrastruktura komunalna i usługowa.

Do Planu przyjęto ilościowe i jakościowe wskaźniki charakterystyczne dla obszarów wiejskich w Polsce, w których prowadzone były badania morfologiczne oraz właściwości fizyczno – chemicznych odpadów wraz z ich składem frakcyjnym. Zamieszczone w poniższej tabeli wartości pochodzą z badań prowadzonych przez Ośrodek Badawczo - Rozwojowy Ekologii Miast (Maksymowicz, 2000 – 2005 r.).

Tabela 2. Wybrane właściwości fizyczno – chemiczne odpadów komunalnych (wg OBREM, 2005)

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Obszary wiejskie
<i>Wskaźniki określające właściwości paliwowe</i>			
1	wilgotność	%	28,0 - 48,0
2	części palne	%	10,0 - 20,0
3	części niepalne	%	30,0 - 65,0
4	ciepło spalania	kJ/kg	2010 - 4000
<i>Wskaźniki określające właściwości nawozowe</i>			
5	substancja organiczna	% s.m.	35,0 - 115,0
6	węgiel organiczny	% s.m.	6,0 - 18,0
7	azot organiczny	% s.m.	0,1 - 0,7
8	fosfor ogólny	% s.m.	0,2 - 0,8
9	potas ogólny	% s.m.	do 0,3
<i>Wskaźniki określające zawartość metali ciężkich</i>			
10	kadmi	mg/kg s.m.	0,8
11	ołów	mg/kg s.m.	85,0
12	chrom	mg/kg s.m.	1643,0
13	miedź	mg/kg s.m.	66,0
14	nikiel	mg/kg s.m.	231,0
15	rtęć	mg/kg s.m.	0,2
16	cynk	mg/kg s.m.	290,0

W tabelach i rysunkach poniżej przedstawiono (za Kpgo 2010) procentowy skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych w obszarach wiejskich i obiektach infrastruktury.

Tabela 3. Skład morfologiczny odpadów domowych wytwarzanych w obszarach wiejskich i w obiektach infrastruktury [%]

Lp.	Fracje odpadów	Obszary wiejskie	Obiekty infrastruktury
1	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	18	10
2	odpady zielone	4	2
3	papier i tektura	12	27
4	opakowania wielomateriałowe	3	18
5	tworzywa sztuczne	12	18
6	szkło	8	10
7	metal	5	5
8	odzież, tekstylia	1	3
9	drewno	1,5	1,4
10	odpady niebezpieczne	0,5	0,6
11	odpady mineralne, w tym frakcja popiołowa	35	5
Razem		100	100

Odpady komunalne wytwarzane na terenach wiejskich różnią się od odpadów z aglomeracji miejskich pod względem ilości, właściwości i składu grupowego. Przede wszystkim zawierają one mniej substancji ulegających biodegradacji (resztki roślinne, odpady kuchenne, drewno). Odpady na terenach wiejskich zawierają natomiast dużo frakcji drobnej i pozostałych substancji nieorganicznych - mineralnych. Wysoki udział w tych odpadach frakcji nieorganicznej wynika z wysokiego stopnia zagospodarowania odpadów organicznych w gospodarstwach domowych, zwłaszcza w postaci pasz i kompostów oraz spalania w paleniskach domowych papieru, tworzyw sztucznych i tekstyliów.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych

Należy zaznaczyć, że rzeczywista ilość odpadów komunalnych powstających na terenie gminy, a ilości wynikające ze sprawozdań podmiotów zajmujących się odbieraniem odpadów to dwie różne wielkości, które nie są będą jednakowe. Najważniejsze powody to:

- następuje odzysk i unieszkodliwianie odpadów we własnym zakresie przez mieszkańców, które można podzielić na
 - pożądane i legalne (np. kompostowanie frakcji ulegającej biodegradacji, ponowne wykorzystywanie niektórych odpadów – tekstylia, opakowania, torebki foliowe, itp., wykorzystywanie papieru i drewna jako podpałki w piecu)
 - szkodliwe dla środowiska i nielegalne (np. wyrzucanie odpadów na „dzikie” wysypiska, spalanie tworzyw sztucznych w paleniskach domowych lub na powierzchni terenu, zakopywanie odpadów w ziemi),
- część odpadów o wysokiej wartości rynkowej (np. metale) oddawana jest do punktu skupu, które nie prowadzą ewidencji pozwalającej na oddzielenie ilości odpadów zebranych od klientów indywidualnych i instytucjonalnych.

W celu określenia charakterystyki ilościowej i jakościowej odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Jedlińsk, przyjęto za prognozy z Krajowego planu gospodarki odpadami (KPGO 2010) średni skład morfologiczny odpadów komunalnych (z gospodarstw domowych i infrastruktury). W poniższej tabeli przedstawiono przyjęte ilościowe wskaźniki wytwarzania odpadów komunalnych:

Tabela 4. Wskaźniki charakterystyki ilościowej odpadów komunalnych nie segregowanych [kg/M/rok] wg prognoz z KPGO 2010

Rodzaj odpadów	Ilość odpadów [kg/M/rok] – obszary wiejskie
Odpady z gospodarstw domowych	154,0
Odpady z infrastruktury	33,0
Odpady wielkogabarytowe	10,0

Rodzaj odpadów	Ilość odpadów [kg/M/rok] – obszary wiejskie
Odpady z terenów zieleni	3,0
Średnia ważona dla gminy Jedlińsk	200 kg/mieszkańca/rok

Do dalszych obliczeń przyjęto ilość mieszkańców gminy Jedlińsk jako 13550 osób (stan na 31.12.2007 r., według urzędu Gminy w Jedlińsku) oraz wskaźnik wytwarzania odpadów komunalnych na poziomie **200 kg/mieszkańca/rok**.

Poniżej przedstawiono (wyliczone w oparciu o przyjęte powyżej wskaźniki) ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Jedlińsk w 2007 roku.

Tabela 5. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Jedlińsk

Rodzaj odpadów	Ilość odpadów komunalnych (Mg)
Odpady z gospodarstw domowych	2088
Odpady z infrastruktury	447
Odpady wielkogabarytowe	135
Odpady z terenów zieleni	41
Razem	2711 Mg

Szacuje się, że w 2007 roku wytworzono na terenie gminy Jedlińsk **2711 Mg** odpadów komunalnych.

Poniżej przedstawiono przewidywany skład morfologiczny odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów zebranych selektywnie, a także odpadów wielkogabarytowych.

Tabela 6. Przewidywany skład morfologiczny odpadów komunalnych w 2007 r. na terenie gminy Jedlińsk według KPGO 2010

Lp.	Rodzaj odpadu	Ilość odpadów w Mg
1.	<i>Odpady komunalne segregowane i zbierane selektywnie ¹⁾</i>	93
2.	<i>Niesegregowane odpady komunalne ²⁾:</i>	2483
2-1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	411
2-2	Odpady zielone	90
2-3	Papier i tektura	365
2-4	Odpady wielomateriałowe	141
2-5	Tworzywa sztuczne	324
2-6	Szkło	208
2-7	Metal	124
2-8	Odzież, tekstylia	33
2-9	Drewno	37
2-10	Odpady niebezpieczne	13
2-11	Odpady mineralne w tym frakcja popiołowa	737
3.	<i>Odpady wielkogabarytowe</i>	135
Razem		2711 Mg

¹⁾ wg danych Urzędu Gminy

²⁾ wg danych wskaźnikowych

5.1.2. Odpady ulegające biodegradacji

W związku z koniecznością określenia planu działań zmierzających do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów wyodrębniono tego rodzaju odpady i przedstawiono poniżej.

Tabela 7. Ilości odpadów ulegających biodegradacji* wytworzonych w roku 2007 na terenie gminy Jedlińsk

Lp.	Strumień odpadów ulegających biodegradacji	Ilość [Mg/r]
1.	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	411
2.	Odpady zielone	90
3.	Papier i tektura	365
4.	Drewno	37

Lp.	Strumień odpadów ulegających biodegradacji	Ilość [Mg/r]
RAZEM: 903 Mg		

* W ilości tej nie ujęto odpadów tekstyliów i odzieży z uwagi na inne funkcjonujące na rynku metody przerobu tych odpadów.

Z przedstawionych danych wynika, że łączna ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzona w 2007 r. na terenie gminy Jedlińsk kształtuje się na poziomie 903 Mg, co stanowi około 33% wszystkich wytwarzanych w gminie odpadów komunalnych.

5.1.3. Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych

W strumieniu odpadów komunalnych, wyróżnia się również grupę odpadów niebezpiecznych Są to m.in.: przeterminowane lekarstwa, świetłówki, baterie, rozpuszczalniki, kwasy i alkalia, środki ochrony roślin. Przyjmuje się, że obecnie około 99,5% odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w gospodarstwach domowych trafia do wspólnego strumienia odpadów kierowanych do składowania na składowiskach komunalnych.

Ilości odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych na terenie gminy Jedlińsk oszacowano na podstawie wskaźników na **13 Mg/rok**.

Tabela 8. Szacunkowy udział poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych w odpadach (wg IETU, 2005)

Kod	Rodzaj odpadów	Udział w masie odpadów niebezpiecznych [%]
20 01 33	Baterie i akumulatory ołowiowe	12
20 01 29	Detergenty zawierające substancje niebezpieczne	5
20 01 17	Odczynniki fotograficzne	2
20 01 27	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcza i żywice zawierające substancje niebezpieczne	35
20 01 14 20 01 15	Kwasy i alkalia	1
20 01 21	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	5
20 01 31	Leki cytotoksyczne i cytostatyczne	4
20 01 26	Oleje i tłuszcze	10
20 01 19	Środki ochrony roślin (np. pestycydy, herbicydy, insektycydy)	5
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione	10
20 01 37	Drewno zawierające substancje niebezpieczne	5
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	3
20 01 13	Rozpuszczalniki	3
Razem		100

5.1.4. Odbieranie i transport odpadów komunalnych

Znowelizowana ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236 poz. 2008 z późn. zm.) określa dla odpadów komunalnych pojęcie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości. Jest to usuwanie odpadów z pojemników do samochodu w celu transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwienia.

Na terenie gminy Jedlińsk można wyróżnić następujące systemy zbierania odpadów komunalnych:

- zbiórka odpadów niesegregowanych (zmieszanych) w workach oraz kontenerach zbiorczych (ze szkół i cmentarzy),
- selektywna zbiórka odpadów przeznaczonych do recyklingu materiałowego w workach.

- selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (baterie, przeterminowane leki).

W 2008 roku radykalnie zmieniono system zbierania odpadów komunalnych. W latach 1986 – 2007 gromadzono odpady w kontenerach KP-7. Były one ogólnodostępne i rozstawione w ilości: 56 sztuk na terenach wiejskich oraz 16 sztuk w obiektach infrastruktury gospodarczej. Od 1 stycznia 2008 roku ogólnodostępne kontenery zostały wycofane ze wszystkich miejscowości gminy Jedlińsk. Zbiórka i wywóz odpadów odbywa się na podstawie indywidualnych umów zawieranych przez mieszkańców z uprawnionymi odbiorcami.

Wójt Gminy Jedlińsk ustalił i podał do publicznej wiadomości (zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw) wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Sygnatura zarządzenia - Nr 10 Wójta Gminy w Jedlińsku z dnia 13 kwietnia 2006 roku.

Według informacji uzyskanych z Urzędu Gminy w Jedlińsku, zorganizowaną zbiórką odpadów objęto 76% mieszkańców gminy (stan na koniec 2007 roku). Według stanu na dzień 10.11.2008 roku podpisanych było 2510 umów na wywóz odpadów (na około 3300 gospodarstw domowych funkcjonujących w gminie). Stanowi to na znaczną poprawę sytuacji w tym zakresie, jaka zaszła w ciągu zaledwie kilku miesięcy – dnia 31 marca 2008 roku podpisanych było 1600 umów. Wynika z tego, że większość mieszkańców i podmiotów do tego zobowiązanych wypełniło obowiązek zawarcia umowy z uprawnionym do odbioru odpadów podmiotem. Zaznaczyć trzeba, że wszyscy mieszkańcy mają możliwość przyłączenia się do systemu gospodarowania odpadami.

Na terenie gminy Jedlińsk pozwolenia na odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców posiadają następujące podmioty:

1. Zakład Gospodarki Komunalnej w Jedlińsku, ul. Ogrodowa 51 A
2. P.W.N.S. Alma Sp. z o.o. ul. Wrocławska 3, Radom,
3. ATK Recykling, ul. Chorzowska 3, Radom,
4. Sita Radom, ul. Witosa 76, Radom,
5. Eko-Sam Bis, Kaszewska Wola 30, Stara Błotnica.

W latach 2004 – 2007 odbiorem odpadów komunalnych z terenu gminy Jedlińsk zajmował się głównie Zakład Gospodarki Komunalnej.

Ilości odpadów zebrane z terenu gminy w oparciu o dane uzyskane w Urzędzie Gminy Jedlińsk przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Jedlińsk w latach 2004 - 2007

Rodzaj odpadów	Ilość zebranych i zagospodarowanych odpadów w roku sprawozdawczym [Mg]			
	2004	2005	2006	2007
Odpady komunalne	2547	2364	2638	2648
Wskaźnik kg/mieszkańca	192	177	196	195

W 2007 roku zebrano z terenu gminy 2648 Mg odpadów komunalnych, a wskaźnik zbieranych odpadów na jednego mieszkańca wyniósł 195 kg (200 kg/mieszkańca według wskaźników).

W pewnej części odpady są zagospodarowywane przez mieszkańców we własnym zakresie (np. do skarmiania zwierząt, do kompostowania we własnym zakresie, do rozpalania pieca, itp.), część z nich zostaje przekazana innym osobom lub podmiotom (na mocy Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2006 roku w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym nie będącym przedsiębiorcami oraz dopuszczalnych metod ich odzysku – Dz.U. Nr 75, poz. 527 z dnia 4 maja 2006 r.).

Do gromadzenia odpadów – zarówno zmieszanych, jak też selektywnie zbieranych - wykorzystywane są głównie worki z tworzyw o pojemności 120 litrów. Odpady zmieszane zbierane są do czarnego worka.

Odpady komunalne z placówek publicznych, oświatowych i cmentarzy gromadzone są w kontenerach zbiorczych (KP-7). Dopuszczone jest ponadto gromadzenie odpadów w pojemnikach o pojemnościach 120, 240, 1100l. Na terenie gminy rozmieszczone są również kosze uliczne o pojemności od 10 do 50l.

System selektywnej zbiórki odpadów gmina zaczęła wprowadzać w 1999 roku. Poprzedziła go przeprowadzona na szeroką skalę edukacja ekologiczna. Skierowana ona była do pracowników samorządowych, radnych, sołtysów, a w szczególności do nauczycieli i uczniów szkół funkcjonujących w gminie, a także do wszystkich chętnych wówczas mieszkańców gminy. Akcję edukacyjną prowadzili specjaliści z Centrum Edukacji Ekologicznej w Radomiu. Obecnie selektywną zbiórką objęty jest cały obszar gminy (tereny zamieszkałe), a ludność objęta selektywnym zbieraniem szacowana jest na 100%.

Obecnie odpady o cechach surowcowych: papier i tektura, szkło, metale i tworzywa sztuczne zbierane są do kolorowych worków z graficznym oznakowaniem. Przyjęto następującą kolorystykę worków: do tworzyw sztucznych – żółty, do szkła – zielony, do metali – niebieski, do papieru i tektury – biały.

Zasady selektywnego gromadzenia odpadów określa szczegółowo Regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie Jedlińsk (Uchwała Nr XLI/33/2006 Rady Gminy Jedlińsk z dnia 28 września 2006 roku).

Zgodnie z informacjami Urzędu Gminy w Jedlińsku, w 2007 roku zebrano selektywnie 92,8 Mg odpadów, co stanowi 3,5% ogólnej zebranej ilości. Jest to średni wskaźnik selektywnie zbieranych odpadów w Województwie Mazowieckim. W ubiegłych latach ilość odpadów zbieranych selektywnie była wyższa – np. w 2004 roku zebrano 231 Mg, a w 2005 – 344 Mg. W 2007 roku zebrano selektywnie następujące ilości odpadów:

- metale – 12,95 Mg,
- szkło – 43,05 Mg,
- tworzywa sztuczne – 19,98 Mg,
- papier i tektura – 16,82 Mg.

Odpady kuchenne ulegające biodegradacji można gromadzić w przydomowych kompostownikach.

Odpady, które nie mieszczą się do worków lub pojemników wystawiane są obok nich i odbierane odpłatnie przez firmę wywozową. Na indywidualne zlecenie – za opłatą – odbierane są inne odpady, np. trawa, liście, papa, styropian, itp.

Nie prowadzi się dodatkowej zbiórki systemem aukcyjnym odpadów wielkogabarytowych. Część odpadów wielkogabarytowych (zużyte sprzęty gospodarstwa domowego AGD i RTV) jest przekazywana bezpośrednio sprzedawcy nowych produktów – ilości te nie są rejestrowane na poziomie gminy. Ponadto, częstą praktyką jest pozbywanie się niepotrzebnych mebli i sprzętu na zasadzie odsprzedażania go lub odstępowania potrzebującym osobom. Świadczy o tym ilość ogłoszeń prasowych lub internetowych w prasie lokalnej i ogólnopolskiej oraz w wyspecjalizowanych internetowych serwisach aukcyjnych.

Odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych zbierane są w wąskim zakresie: baterie – w szkołach, a przeterminowane leki – w aptekach.

Częstotliwość odbierania odpadów ustalają mieszkańcy w porozumieniu z firmą wywozową, nie rzadziej niż raz na miesiąc. Odbiór posegregowanych odpadów odbywa się: trzy razy w miesiącu w okresie letnim tj. od dnia 1maja do dnia 30 września oraz dwa razy w pozostałe miesiące zgodnie z wyznaczonymi datami, wskazanymi w kalendarzach, dostarczanych corocznie mieszkańcom gminy.

Opłatę za wywóz odpadów zmieszanych ponoszą obecnie mieszkańcy – wytwórcy odpadów i częściowo budżet gminy. Do 31 grudnia 2007 roku , natomiast za odpady zebrane selektywnie płaćła gmina Jedlińsk (budżet oraz GFOŚiGW). W 2007 roku poniesiono na ten cel 379 069 złotych.

5.2. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Odpady budowlane i remontowe wytwarzane są m.in. w gospodarstwach domowych, jako odpady z remontów mieszkań, prowadzonych na małą skalę i wówczas są ujęte w zmieszanych odpadach komunalnych, oznaczonych kodem 20 03 01. Katalog nie wyodrębnia tego odpadu w grupie odpadów komunalnych, podgrupie odpadów gromadzonych selektywnie, ani wśród innych odpadów komunalnych.

Odpady z budowy, remontu i demontażu zaliczane są do grupy 17. Odpady te wytwarzane są najczęściej przez wyspecjalizowane firmy budowlane, na których ciąży obowiązek ich odzysku i unieszkodliwiania, (jeśli umowa o świadczenie usług nie stanowi inaczej). Strumienie odpadów generowane w trakcie budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych tworzą:

- materiały i elementy budowlane o charakterze ceramicznym, takie jak beton, cegły, tynki, płyty itp. a także podobne odpady z remontów i przebudowy dróg,
- odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych,
- odpadowe asfalty, smoły, papa,
- gleba i ziemia z wykopów i urobek z pogłębiania,
- złom stalowy i metali kolorowych oraz stopów metali.

Tabela 10. Średni skład odpadów budowlanych i poremontowych (%)

Lp.	Rodzaj odpadów wchodzących w strumień	Zawartość poszczególnych frakcji (%)
1	Cegła	40
2	Beton	20
3	Tworzywa sztuczne	1
4	Bitumiczna powierzchnia dróg	9
5	Metale	5
6	Piasek	4
7	Inne	11
Razem:		100

System zbierania odpadów remontowych pochodzących z gospodarstw domowych na terenie gminy Jedlińsk polega na wystawieniu przed posesję kontenera przeznaczonego na odpady remontowo-budowlane, po uprzednim zgłoszeniu przez wytwórcę odpadu prośby o odbiór odpadów do administratora budynku lub przedsiębiorstwa wywozowego.

Według informacji z Wojewódzkiej Bazy Danych prowadzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego na terenie gminy Jedlińsk nie odnotowano w latach 2004 - 2006 wytwarzania odpadów z grupy 17, co nie oznacza, że odpady te nie powstawały. Brak informacji o ilości odpadów z grupy 17. W chwili opracowania niniejszego dokumentu, ilość odpadów zebranych w 2007 roku nie była jeszcze znana.

5.3. Odpady opakowaniowe

Odpady opakowaniowe są to: „wszystkie opakowania, w tym wielokrotnego użytku wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach, z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań”.

Na terenie gminy Jedlińsk istnieją trzy źródła, w których wytwarzane są odpady opakowaniowe. Są to:

- gospodarstwa domowe – odpady opakowaniowe zbierane selektywnie są klasyfikowane w grupie 20 lub są zbierane w zmieszanych odpadach komunalnych;
- infrastruktura handlowa – sklepy, magazyny itp. – odpady te stanowią główny strumień odpadów z grupy 15;
- sektor gospodarczy – zakłady produkcyjne, usługowe, rzemieślnicze.

System gospodarowania odpadami opakowaniowymi opiera się on na dwóch zasadniczych filarach:

- odpowiedzialności przedsiębiorców wprowadzających na rynek produkty w opakowaniach za osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu (wynikającej bezpośrednio z Ustawy z dnia 11 maja 2001 roku o opakowaniach i odpadach opakowaniowych – Dz. U. nr 63 poz. 638 z późn. zm.),
- obowiązku gmin do organizowania selektywnej zbiórki odpadów w celu ich odzysku, w tym recyklingu.

Osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu stanowi ustawowy obowiązek każdego przedsiębiorcy, a określone prawem poziomy odzysku i recyklingu odnoszą się do ilości opakowań i produktów wprowadzanych na rynek, nie zaś ilości wytwarzanych odpadów opakowaniowych. Przedsiębiorcy realizują nałożony obowiązek bez uwzględniania podziału administracyjnego, lecz w pełnej skali swojej działalności na terenie kraju. Wobec tego, ustawowy system sprawozdawczości nie pozwala na określenie ilości opakowań wprowadzonych na rynek na terenie gminy, jak też ilości odpadów opakowaniowych wytworzonych na terenie gminy, które zostały poddane odzyskowi.

Określenie ilości odpadów opakowaniowych wytwarzanych na terenie gminy Jedlińsk jest trudne, gdyż nie wszyscy przedsiębiorcy przekazują dane o ilości i sposobach gospodarowania tymi odpadami. Nieznana jest również ilość odpadów gromadzona selektywnie przez mieszkańców – można przypuszczać, że odpady opakowaniowe stanowią (w zależności od rodzaju) od 20 – 70% zbieranych w ten sposób odpadów.

Według informacji złożonej przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Jedlińsku do Urzędu Marszałkowskiego, w 2007 roku na terenie gminy Jedlińsk zebrano oraz wysegregowano następujące ilości odpadów opakowaniowych:

Tabela 11. Ilości odpadów opakowaniowych zebrane lub wysegregowane w 2007 r. na terenie gminy Jedlińsk

Lp	Rodzaj odpadów	Kod odpadów	Ilość odpadów (Mg)
1	Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	18,28
2	Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	30,22
3	Opakowania ze szkła	15 01 07	93,64
4	Złom, metale	20 01 40	15,42
5	Złom, metale z aluminium	20 01 40	0,26
6	Drewno	20 01 38	6,8

5.4. Osady ściekowe

Ilość wytworzonych osadów ściekowych w 2007 roku wynosiła 8,35 Mg (suchej masy). Po odwodnieniu osady zostały użyte na składowisku odpadów w Urbanowie jako warstwa przesyłowa.

5.5. Odpady zawierające azbest

Podstawowym źródłem informacji o ilości azbestu na terenie gminy Jedlińsk były dane zgromadzone w Bazie Azbestowej oraz wyniki inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonych na terenie gminy. Z przeprowadzonej inwentaryzacji wynika, że na terenie gminy Jedlińsk znajduje się 442 530 m² wyrobów zawierających azbest, co w przeliczeniu daje 4867,83 Mg. Są to przede wszystkim płyty azbestowo – cementowe (faliste), zamontowane na dachach budynków.

W gminie Jedlińsk nie stwierdzono występowania tzw. „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest. Nie przewiduje się także wzrostu ilości wyżej wymienionych odpadów z uwagi na całkowity zakaz ich stosowania.

Stan techniczny pokryć dachowych i płyt elewacyjnych jest na ogół dostateczny, tzn. ogólnie płyty nie są pokruszone ani obstrzępione, a jedynie porośnięte porostami organicznymi lub zabrudzone wodami opadowymi wymieszanymi z sadzami kominowymi. Nieuszkodzone płyty nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z emisją włókien azbestu do powietrza. Problem szkodliwości takich wyrobów zaczyna istnieć z chwilą pojawienia się jakichkolwiek ich uszkodzeń.

Na naruszenie i niszczenie struktury płyt (głównie powierzchniowej) duży wpływ mają warunki klimatyczne oraz zanieczyszczenia chemiczne powietrza atmosferycznego. W wyniku przemarzania płyt w okresie zimowym lub silnego nagrzewania płyt w okresie letnim, połączonego z okresowymi szokami termicznymi spowodowanymi opadami deszczu dochodzi do erozji płyt, tworzenia się na powierzchni wżerów, odpryskiwania warstw materiału zawierającego azbest i w mniejszym stopniu pęknięcia płyt na całej grubości. Zjawisko to przyspieszane jest dodatkowo przez kwaśne deszcze. W wyniku oddziaływania tych czynników dochodzi do kruszenia materiału, osłabienia więzi włókien z matrycą (betonem) i w efekcie końcowym do emisji włókien azbestu do powietrza. Płyty takie cechują się nierówną powierzchnią i łatwym odspajaniem kolejnych warstw materiału, nawet pod wpływem niezbyt silnych oddziaływań mechanicznych.

Drugim rodzajem uszkodzeń płyt dachowych i elewacyjnych są ich pęknięcia, odłamania naroży, wykruszenia krawędzi, dziury. Uszkodzenia te powstają na skutek oddziaływania czynników mechanicznych spowodowanych uderzeniami twardymi przedmiotami lub odłamaniami. Również błędy w montażu płyt mogą być przyczyną powstawania uszkodzeń np. przybijanie ich gwoździami bez uprzedniego wywiercenia otworów w płycie, brak odstępów dylatacyjnych. Powoduje to destrukcję materiału z azbestem (pęknięcia). Powstawaniu uszkodzeń towarzyszy odrywanie elementów płyt, które zalegają wokół obiektów i stanowią poważne źródła emisji włókien azbestowych do otoczenia.

Nie jest znana ilość odpadów zawierających azbest wytworzonych (usuniętych i wywiezionych) na terenie gminy Jedlińsk w 2007 roku ani w latach wcześniejszych.

5.6. Zużyte opony

Na terenie gminy funkcjonuje system zorganizowanego zbierania zużytych opon. Zużyte opony (po wymianie na nowe) w punktach wymiany opon są tam zostawiane przez mieszkańców. Ilość zbieranych zużytych opon zależy od sezonu, najczęściej opon pozyskuje się w okresie wymian

jesiennie-zimowej i wiosennej. Nie jest znana ilość zużytych opon wytworzonych i zebranych na terenie gminy Jedlińsk.

W związku z rozwiązaniem ustawowym z 11 maja 2001 roku, w którym opony zostały objęte opłatą produktową, producenci i importerzy opon utworzyli Centrum Utylizacji Opon Organizację Odzysku S.A. Zajmuje się ono tworzeniem kompleksowego systemu zbiorki, odzysku i unieszkodliwiania zużytych opon, prowadząc współpracę z operatorami logistycznymi oraz firmami zajmującymi się odzyskiem lub unieszkodliwianiem opon.

5.7. Przeterminowane środki ochrony roślin (w tym opakowania po środkach ochrony roślin)

Przez odpady pestycydowe rozumie się przeterminowane, zanieczyszczone i niezdadne do użycia środki ochrony roślin i preparaty owadobójcze stosowane w rolnictwie, budownictwie i w gospodarstwach domowych oraz opakowania po nich. Odpady te pochodzą z bieżącej produkcji, dystrybucji i stosowania oraz z przeterminowanych, starych preparatów, wycofanych z obrotu i zdeponowanych w magazynach lub mogilnikach.

Na obszarze gminy Jedlińsk system zbierania opakowań po środkach ochrony roślin (15 01 10*) wdrożony został przez Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin. Odbiorem i unieszkodliwianiem zajmuje się firma Remondis Sp. z o.o. W ramach systemu, odbierane są wszystkie opakowania po środkach ochrony roślin, które podlegają zwrotowi do sprzedawców. Odbiór opakowań w ramach tego systemu odbywa się zgodnie z ustawą o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z 21 maja 2004 roku. Zgodnie w powyższą ustawą sprzedawca ma obowiązek przyjęcia opakowań po środkach ochrony roślin, a rolnik zobowiązany jest do ich zwrotu. Sprzedawca ma obowiązek informowania o istniejącym systemie zbierania oraz pobierania kaucji. Systemem prowadzonym przez PSOR są być objęci sprzedawcy środków ochrony roślin oraz gospodarstwa wielkoobszarowe znacznie oddalone od punktów sprzedaży (po spełnieniu wymaganych formalności).

5.8. Oleje odpadowe

Na terenie gminy Jedlińsk zbiórka olejów odpadowych odbywa się poprzez sieć stacji benzynowej i warsztatów, skąd odpady odbierane są przez uprawnione firmy. W przypadku indywidualnych właścicieli pojazdów obecnie w standardzie jest wymiana oleju na stacji obsługi pojazdów. Z kolei przedsiębiorstwa posiadające maszyny, urządzenia i środki transportu, stacje obsługi pojazdów i firmy transportowe posiadają podpisane umowy z recyklerami na odbiór przepracowanych olejów na telefon. Najczęściej recykler pozostawia swój pojemnik i przy odbiorze wymienia go na pusty. Oleje odpadowe powstające w małych zakładach na terenie gminy są na ogół przekazywane firmom specjalistycznym trudniącym się zbiórką olejów przepracowanych lub firmom prowadzącym serwisy separatorów.

Brak informacji na temat ilości olejów odpadowych wytworzonych i zebranych na terenie gminy Jedlińsk.

5.9. Padłe zwierzęta

Zgodnie z Art. 12 Ustawy z 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, zwierzęta gospodarskie powinny być zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych prowadzonej przez Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Do utylizacji padłych zwierząt zobowiązani są rolnicy. Wszelkie przemieszczenia zwierząt gospodarskich, uboju a w szczególności padnięcia albo zabicia powinny być zgłaszane do ARiMR, która dofinansowuje koszty utylizacji.

Odbiorem padłych zwierząt z terenu gminy zajmuje się Zakład Utylizacji w Radomiu, ul. Energetyków 24, należący do przedsiębiorstwa: Zakład Przetwórstwa Rolnego DANIELÓW Sp. z o.o., 97-300 Kamieńsk z siedzibą w Danielowie. Urząd Gminy Jedlińsk zawarł umowę stałą z ZPR DANIELÓW w zakresie zbiórki padłych zwierząt, które następnie są kierowane do unieszkodliwiania w zakładzie utylizacyjnym.

Koszt odbioru padliny wynosi średnio 0,80 zł za 1 kg odebranych padłych zwierząt.

5.10. Pojazdy wycofane z eksploatacji

System gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji zakłada zbieranie odpadów przez punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji legitymujące się stosownymi decyzjami w ramach prowadzonej działalności. Z punktów tych odpady powinny trafiać do funkcjonującej w Województwie Mazowieckim sieci stacji demontażu. Dopuszcza się także możliwość bezpośredniego kierowania pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu lub punktów zbierania. W bliskiej odległości od granic gminy znajdują się następujące stacje demontażu pojazdów:

- Kazimierz Neska „AUTO – MAX – NESKA”, ul. Wolanowska 140, 26-600 Radom
- Grażyna Gniadek Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „AUTO-SKODA”, ul. Warszawska 17/21, 26-605 Radom
- Nikodem Żyła KAJTEK Sprzedaż Hurtowa Odpadów i Żłomu, Rajec Poduchowny 41 c 26-613, Radom
- "MARPUT" Sp. z o.o. Stacja Demontażu Pojazdów, ul. Lesiowska 1 26-600 Radom

5.11. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Jednym z rodzajów odpadów wielkogabarytowych jest zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Postępowanie z tego rodzaju odpadami regulują przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495), która weszła w życie w dniu 21 października 2005 r.

Źródłem powstawania zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych są instytucje użyteczności publicznej, zakłady przemysłowe i gospodarstwa domowe. Za sprzęt uważane są urządzenia, których prawidłowe działanie jest uzależnione od dopływu prądu elektrycznego lub od obecności pól elektromagnetycznych, oraz mogące służyć do wytwarzania, przesyłu lub pomiaru prądu elektrycznego lub pól elektromagnetycznych i zaprojektowane do użytku przy napięciu elektrycznym nie przekraczającym 1000 V dla prądu zmiennego oraz 1500 V dla prądu stałego, zaliczone do grup sprzętu określonych w załączniku do ustawy, tj:

1. Wielkogabarytowe urządzenia gospodarstwa domowego.
2. Małogabarytowe urządzenia gospodarstwa domowego.
3. Sprzęt teleinformatyczny i telekomunikacyjny.
4. Sprzęt audiowizualny.
5. Sprzęt oświetleniowy.
6. Narzędzia elektryczne i elektroniczne, z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych.
7. Zabawki, sprzęt rekreacyjny i sportowy.
8. Przyrządy medyczne, z wyjątkiem wszystkich wszczepianych i skażonych produktów.
9. Przyrządy do nadzoru i kontroli.
10. Automaty do wydawania różnych produktów.

Brak informacji na temat ilości zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego wytwarzanych i zbieranych na terenie gminy Jedlińsk.

5.12. Odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych (w tym instalacje)

Na terenie gminy Jedlińsk odpady komunalne poddawane były w 2007 roku następującym procesom odzysku lub unieszkodliwiania:

- wykorzystanie gospodarcze – recykling materiałowy,
- odzysk poprzez kompostowanie,
- unieszkodliwianie poprzez składowanie.

Gospodarka odpadami na terenie Gminy Jedlińsk w 2007 roku przedstawiała się następująco (ilości w Mg):

- przekazane na składowisko - 4120,74 Mg
- wykorzystane gospodarczo - 177,36 Mg

Na terenie gminy Jedlińsk procesom odzysku poddano w 2007 roku 177,36 Mg odpadów komunalnych. Odpady przekazywane są do firm, które zajmują się ich dalszym przetwarzaniem:

- EKO-SAM Recykling w Tursku,
- Eko-Sam S.C. Kaszewska Wola,
- Złompol Sp. J. Jeziorzany, Tarczyn,
- PHU „Juko”, Piotrków Trybunalski,
- PP-HiU „Zodiak” Węgrów.

5.13. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

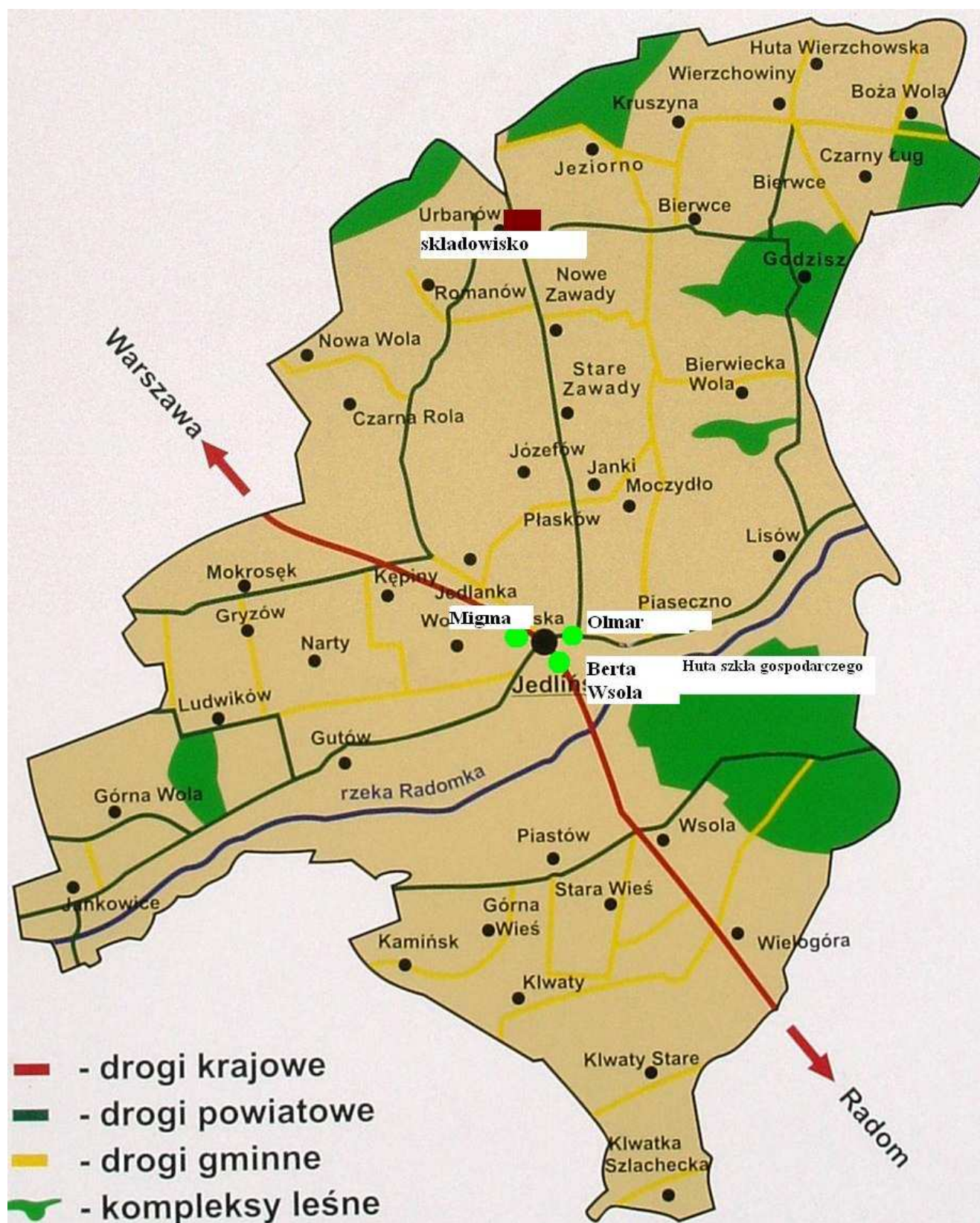
Na terenie gminy Jedlińsk znajdują się trzy instalacje do odzysku odpadów i jedno czynne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Wykaz instalacji do odzysku przedstawiono poniżej:

Tabela 12. Wykaz instalacji do odzysku odpadów na terenie gminy Jedlińsk

Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Rodzaj decyzji / podstawa prawna	Numer decyzji; data wydania / organ wydający	Data ważności decyzji	Symbol R lub D wg decyzji	Rodzaj odpadu/kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetw w 2007 r.	Ilość odpadów przetw w 2008 r.
Zakład Produkcyjny - Handlowy "Olmar" s.c. Jedlińsk 26-600 Jedlińsk	Jedlińsk 26-600 Jedlińsk	Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodl. odpadów / art. 26 ustawy o odpadach	ROŚ.I-O-7644/123/2002; 19.07.2002 r. / Starosta Radomski	31.07.2012	R14	150102	50	bd	2,0

Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Rodzaj decyzji / podstawa prawna	Numer decyzji; data wydania / organ wydający	Data ważności decyzji	Symbol R lub D wg decyzji	Rodzaj odpadu/kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetw w 2007 r.	Ilość odpadów przetw w 2008 r.
"Migma" Zakład produkcyjno handlowo usługowy Sp.j. ul. Ogrodnicza 37, 26-660 Jedlińsk	ul. Ogrodnicza 37, 26-660 Jedlińsk	Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodl. odpadów / art. 26 ustawy o odpadach unieszkodl. odpadów	bd	bd	R3	120105	bd	bd	2,82
Berta Wsola Huta szkła gospodarczego ul. Leśna 51 26-660 Jedlińsk	ul. Leśna 51 26-660 Jedlińsk	Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodl. odpadów / art. 26 ustawy o odpadach	ROŚ.7644-O- /83/07; 02.07.2002/ Starosta Radomski - ROŚ.I-O- 7644/08/2002; 02.07.2002/ Starosta Radomski	01.07.2017 31.07.2012	R5	101112	bd	bd	1194,0

Rysunek 2. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów na terenie gminy Jedlińsk

Na terenie gminy Jedlińsk unieszkodliwianiu poprzez składowanie poddano w 2007 roku 4120,74 Mg odpadów. Z tej masy, jedynie 2647,9 Mg odpadów została wytworzona w gminie Jedlińsk. Odpady z gminy Jedlińsk wywożone są na składowisko Urbanów gmina Jedlińsk. Składowisko Urbanów jest składowiskiem międzygminnym dla gmin powiatu radomskiego zrzeszonych w Związku Gmin Radomka, tj. Jedlińsk, Jedlińsk, Zakrzew oraz gmina Jastrzębia, Stara Błotnica i częściowo Radom. Właścicielem składowiska jest Gmina Jedlińsk, a zarządzającym Zakład Gospodarki Komunalnej w Jedlińsku.

Składowisko Urbanów

Stan formalno-prawny

- właściciel – Gmina Jedlińsk
- zarządzający – ZGK Jedlińsk
- lokalizacja – Urbanów ok. 8 km na północ od Jedlińska tuż przy granicy administracyjnej z gminami Stara Błotnica i Stromiec
- stan formalno prawny uregulowany
- pozwolenie na budowę BTK 8013/10/97
- pozwolenie na użytkowanie
- przegląd ekologiczny z marca 2002 r.
- instrukcja eksploatacji z 2007 r.

Parametry składowiska

- rok oddania do eksploatacji 1998, zamknięcie 2014 r.
- powierzchnia całkowita 3,7 ha, 2 kwatery składowania po 0,9 ha
- projektowana pojemność 70 tys. m³
- pojemność wykorzystana ok. 17,5 tys. m³ – 25%
- ilość odpadów deponowanych rocznie ok. 4 tys. ton t.j. 16 tys. m³ a po zagęszczeniu kompaktorem ok. 4 tys. m³
- pozostała pojemność 52,5 tys. m³ wystarczy na ok. 13 lat
- składowisko ma charakter międzygminny, deponowane są w nim odpady z gmin powiatu radomskiego: Jedlińsk, Jastrzębia, Przytyk, Zakrzew oraz z gminy ościennej Stara Błotnica

Elementy zabezpieczenia środowiska

- podwójne uszczelnienie: geomembrana HDPE 2 mm oraz wykładzina bentonitowa
- drenaż odcieków ze zbiornikiem
- wały osłonowe
- rowy opaskowe
- zielen ochronna
- monitoring środowiska

Zagospodarowanie terenu

- budynek socjalno-biurowy
- waga samochodowa
- brodzik dezynfekcyjny
- 2-a garaże
- wiata do sortowania odpadów opakowaniowych z prasą belującą
- stanowisko do mycia pojazdów z separatorem olejów
- utwardzony plac manewrowy
- ogrodzenie z zamykaną bramą
- przyłącza elektryczne
- studnia kopana

Eksploatacja składowiska

- według instrukcji eksploatacji (Decyzja Wojewody Mazowieckiego WSR.V.BS.6625/4/07)
- plantowanie, zagęszczanie i rozrywanie odpadów kompaktorem DINO DZ03 umożliwiającym zagęszczenie odpadów 3,5-4-krotne
- pozytywne oceny z przeglądu ekologicznego

5.13. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Podsumowując stan aktualnej gospodarki odpadami na terenie gminy Jedlińsk, można wyróżnić jej mocne i słabe strony.

Mocne strony

- umożliwienie zorganizowanego zbierania i wywozu odpadów komunalnych dla 100% mieszkańców gminy,
- objęcie zorganizowanym odbiorem odpadów ponad 75% mieszkańców gminy,
- sprawnie działający Zakład Gospodarki Komunalnej, obsługujący gminę w zakresie odbioru i wywozu odpadów,
- rosnąca konkurencja na rynku gospodarki odpadami,
- wprowadzone i systematycznie rozwijane selektywne zbieranie odpadów systemem workowym,
- prowadzenie segregacji wtórnej odpadów na składowisku odpadów w Urbanowie,
- współfinansowanie przez gminę selektywnej zbiórki odpadów,
- kompostowanie dużej części odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców we własnym zakresie,
- prowadzona systematycznie edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych i Centrum Edukacji Ekologicznej w Radomiu,
- systematyczna likwidacja „dzikich” wysypisk, także w ramach akcji społecznych (Sprzątanie Świata).
- możliwość korzystania z własnego, nowoczesnego składowiska oraz instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (sortownie, kompostownie, składowiska), położonych poza terenem gminy (np. w Radomiu),
- przynależność gminy do Związku Gmin Radomka,
- wykonana inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.

Słabe strony

- pewna część mieszkańców gminy (ok. 25%) w dalszym ciągu nie ma podpisanych umów z podmiotami uprawnionymi do odbierania odpadów komunalnych,
- znaczne rozproszenie źródeł powstawania odpadów (zabudowa ekstensywna),
- brak systemów pozyskiwania wszystkich odpadów niebezpiecznych pochodzących z odpadów komunalnych,
- nie podjęto skutecznych działań mających na celu organizację zbiórki odpadów remontowo – budowlanych oraz odpadów,
- wzrost cen usług spowodowany koniecznością dostosowania się do wymogów obowiązującego prawa,
- załamanie na rynku surowców wtórnych,
- powstawanie „dzikich” wysypisk,
- brak pełnej informacji o postępowaniu z wieloma rodzajami wytwarzanych odpadów: np. zawierającymi azbest, zużytych oponach, wyeksploatowanych pojazdach, zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, itp.

6. Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami

6.1. Prognoza ogólna

Na ilość, jakość i rodzaje odpadów wytwarzanych na terenie gminy Jedlińsk odpadów wpływa wiele czynników - demograficzne, społeczne, prawne i ekonomiczne.

Liczba mieszkańców gminy Jedlińsk kształtuje się obecnie na poziomie około 13600 osób. W perspektywie kilku – kilkunastu lat liczba osób zamieszkujących gminę uzależniona będzie głównie od przyrostu naturalnego i skali migracji. Zarówno jeden, jak i drugi wskaźnik są na terenie gminy dodatnie.

Szacuje się, że liczba ludności gminy w 2016 roku wzrośnie w stosunku do 2007 o około 1200 osób, co oznaczać będzie wartość 14800 osób zamieszkujących gminę Jedlińsk.

Zmiany w ilości i jakości odpadów wytwarzanych w gminie w perspektywie czasowej do 2015 roku zależą przede wszystkim od rozwoju poszczególnych gałęzi usług. Po obecnie trwającej stagnacji, lub nawet lekkim regresie, prognozuje się dalszy rozwój gospodarczy. Wyższy poziom dochodów będzie wpływał na wzrost ilości wytwarzanych odpadów. Wzrośnie zawartość papieru i tworzyw sztucznych w ogólnym strumieniu odpadów komunalnych. Będzie on jednak równoważony selektywną zbiórka tych odpadów. Zmniejszy się ilość odpadów ulegających biodegradacji.

Nastąpi dalszy wzrost budownictwa mieszkaniowego oraz intensywności prac remontowych, co zaowocuje wzrostem ilości odpadów budowlanych i poremontowych. Z poprawą warunków życia wzrastać będzie średnia wieku mieszkańców gminy, co spowoduje większe zapotrzebowanie na usługi medyczne. Skutkiem tego będzie wzrost ilości odpadów ze służby zdrowia.

Rozszerzenie kontroli w zakresie gospodarki odpadami oraz doskonalenia metod inspekcji przez upoważnione organy i instytucje spowoduje wykrycie odpadów nie wykazywanych obecnie w statystyce. W wyniku wprowadzenia instrumentów ekonomicznych, a także działań edukacyjnych, wzrośnie ilość selektywnie zbieranych odpadów. W celu obniżenia kosztów usuwania odpadów mieszkańcy chętniej będą zagospodarowywać odpady ulegające biodegradacji we własnym zakresie, kompostując je na swoich posesjach.

Likwidacja dzikich składowisk oraz egzekwowanie zakazu składowania odpadów przez wysokie kary ograniczy „wypływanie” odpadów poza system. Z drugiej strony istnieje obawa, aby zbyt wygórowane opłaty nie spowodują odwrotnej tendencji tj. pozbywania się odpadów „na dziko”.

W zakresie transportu ewentualne zmiany dotyczyć będą przede wszystkim:

- jakości sprzętu technicznego (samochodów „śmieciarek”), które podlegają ciągłej ewolucji w kierunku obniżenia jednostkowych kosztów eksploatacji oraz uciążliwości dla mieszkańców i środowiska (obniżenia hałasu i emisji spalin),
- optymalizacji transportu w kierunku zmniejszenia uciążliwości dla ruchu drogowego i mieszkańców oraz poprawienia wskaźników ekonomicznych.

W zakresie technologii odzysku oczekiwany jest rozwój technologii związanych z:

- recyklingiem organicznym odpadów ulegających biodegradacji,
- recyklingiem surowców wtórnych.

W zakresie technologii unieszkodliwiania odpadów:

- stopniowe eliminowanie z systemów gospodarki odpadami składowania odpadów nieprzetworzonych.

W przypadku gminy Jedlińsk istotnym czynnikiem wpływającym znacząco na sposób prowadzenia gospodarki odpadami będzie działalność uruchomionego w sierpniu 2008 roku Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Radomiu. Rozwiązania technologiczne zakładu warunkować będą sposób zbierania odpadów i dalszego z nimi postępowania na terenie gminy Jedlińsk.

6.2. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów komunalnych

Podczas prac nad aktualizacją Planu przyjęto 8 letni okres planowania z podziałem na dwie perspektywy czasowe: krótkoterminową (do 2012 roku) i długoterminową (do 2016 roku). Również prognozy opracowano dla dwóch horyzontów czasowych: 2012 i 2016 roku.

Za Kpgo 2010 przyjęto następujące założenia:

- wzrost wskaźników ilościowych wytwarzanych odpadów kształtował się będzie na poziomie 5% w okresach 4 letnich, a wskaźniki wytwarzania odpadów wynosić będą: 210 kg/mieszkańca w roku 2012 i 220 kg/mieszkańca w 2016 roku,
- ludność gminy wynosić będzie: 14200 osób w roku 2011 oraz 14800 osób w 2016 roku,
- nastąpi wzrost poziomu zbierania odpadów, w tym selektywnego wydzielania różnych frakcji, co spowoduje zmiany ilości i składu odpadów niesegregowanych; zmniejszy się w nich głównie zawartość papieru, tworzyw, szkła i metali, a także odpadów niebezpiecznych.

Prognozowana ilość odpadów komunalnych wytwarzanych w latach 2012 i 2016 wynosić będzie:

Tabela 13. Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych (Mg) do roku 2016 na terenie gminy Jedlińsk

Lp.	Rodzaj odpadu	Ilość odpadów w Mg	
		2012	2016
1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	497	542
2	Odpady zielone	109	119
3	Papier i tektura	432	473
4	Odpady wielomateriałowe	163	180
5	Tworzywa sztuczne	387	424
6	Szkło	249	272
7	Metal	149	162
8	Odzież, tekstylia	40	43
9	Drewno	44	49
10	Odpady niebezpieczne	15	16
11	Odpady mineralne w tym frakcja popiołowa	897	976
12	Odpady wielkogabarytowe	497	542
Razem		2982	3256

Prognozuje się, że w roku 2012 na terenie gminy Jedlińsk wytworzone zostanie 2982 Mg odpadów komunalnych, a w roku 2016 – 3256 Mg.

6.3. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji

Prognozuje się, że w 2012 roku na terenie gminy Jedlińsk wytworzone zostanie 1082 Mg, a w 2016 roku – 1183 Mg odpadów ulegających biodegradacji.

6.4. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych

Prognozowana ilość odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych wytwarzanych w latach 2012 i 2016 na terenie gminy Jedlińsk wynosić będzie:

- do 2012 roku - 15 Mg/rok,
- w okresie lat 2013 - 2016 - 16 Mg/rok.

6.5. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów zawierających azbest

Prognozowane ilości odpadów zawierających azbest będą kształtować się na poziomie:

- do 2012 roku - 779 Mg/rok,
- w okresie lat 2013 - 2016 - 779 Mg/rok.

6.6. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Ilość wytworzonych odpadów uzależniona jest od rozwoju lub recesji w poszczególnych sektorach gospodarki, a w szczególności w budownictwie, drogownictwie i kolejnictwie. Prognozuje się następujący wzrost ilości wytwarzanych odpadów:

- do 2012 roku - 200 Mg/rok,
- w okresie lat 2013 - 2016 - 220 Mg/rok.

6.7. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów opakowaniowych

Z uwagi na postęp technologiczny, jaki dokonał się w zakresie wytwarzania materiałów opakowaniowych i opakowań, polegający na znacznym obniżeniu ich masy, a także ze względu na konieczność przeprowadzania przez przedsiębiorców redukcji masy opakowań w systemach pakowania towarów (redukcja u źródła zgodnie z normą PN-EN 13428:2005 (U) Opakowania - Wymagania dotyczące wytwarzania i składu - Zapobieganie poprzez redukcję u źródła) do roku 2016 nie przewiduje się znaczącego wzrostu masy odpadów opakowaniowych. Prognozy zużycia poszczególnych grup opakowań nie wskazują na potencjalne zmiany struktury odpadów opakowaniowych.

Do roku 2016 dominującymi z uwagi na masę, będą odpady z tektury i papieru, odpady ze szkła oraz odpady z tworzyw sztucznych. Wzrośnie natomiast ilość odpadów zbieranych – zarówno przez organizacje odzysku, jak też pozyskiwanych w wyniku selektywnej zbiórki z gospodarstw domowych.

6.8. Prognoza ilości wytwarzanych osadów ściekowych

W efekcie rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz budowy, rozbudowy bądź modernizacji obiektów do oczyszczania ścieków ulegnie zmianie ilość wytwarzanych osadów ściekowych.

Docelowo, w roku 2016 ilość wytwarzanych osadów ściekowych wynosić będzie 15 Mg suchej masy).

7. Przyjęte cele w gospodarce odpadami komunalnymi

7.1. Odpady komunalne

Wytyczając cele w gospodarce odpadami kierowano się strategią wyznaczoną w Polityce Ekologicznej Państwa (PEP), a także wytycznymi zawartymi w Krajowym planie gospodarki odpadami 2010, Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 oraz Planem gospodarki odpadami dla powiatu radomskiego na lata 2008 – 2015 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015.

Cele krótkookresowe 2009-2012

1. Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem zorganizowanego zbierania odpadów (najpóźniej do końca 2009 roku)
2. Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych
3. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Jedlińsk w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami.
4. Objęcie wszystkich mieszkańców gminy Jedlińsk (najpóźniej do końca 2009 roku) systemem selektywnego zbierania odpadów w zakresie:
 - odpadów zielonych,
 - papieru i tektury,
 - odpadów opakowaniowych ze szkła,
 - tworzyw sztucznych i metali,
 - odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów),
 - odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano – remontowych.
5. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia w 2011 roku odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 45%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 20%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, recykling 55% - 80%.
6. Ograniczenie kierowania na składowiska odpadów niesegregowanych i nieprzetworzonych.
7. Skierowanie w roku 2011 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
8. Eliminacja nielegalnego składowania odpadów.
9. Współorganizowanie i uczestnictwo w strukturach ponadgminnych – Radomskim Regionalnym Obszarze Gospodarki Odpadami oraz w innych związkach ponadlokalnych, w których zakres wchodzi działania związane z gospodarką odpadami.

Cele długookresowe 2013-2016

1. Kontynuacja działań zmierzających do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów
2. Kontynuacja działań na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Jedlińsk.
3. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia w 2015 roku odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 65%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 35%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, odzysk 60%, recykling 55% - 80%.
4. Wspieranie rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi.
5. Skierowanie w roku 2015 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 44% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
6. Wspieranie działań zmierzających do składowania tylko odpadów przetworzonych (balastowych).
7. Wspieranie działań w zakresie zmniejszania masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

7.2. Odpady zawierające azbest

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Jedlińsk zgodnie z przyjętym Programem usuwania wyrobów zawierających azbest
2. Zapobieganie szkodliwemu oddziaływaniu azbestu na środowisko
3. Przestrzeganie warunków oraz norm postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

7.3. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

1. Rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontu, budowy obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku, dla osiągnięcia 54% w roku 2011

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontu, budowy obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku, dla osiągnięcia 70% w roku 2015

7.4. Odpady opakowaniowe

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

1. Nasilenie działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów
2. Wdrażanie systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz zwiększenie efektywności istniejących systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych
3. Współpraca z organizacjami odzysku oraz innymi jednostkami administracyjnymi w celu wspólnego wdrażania i rozwoju systemów zbierania odpadów opakowaniowych

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Kontynuacja działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów
2. Dосконаlenie funkcjonowania systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych

7.5. Komunalne osady ściekowe

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska.
2. Objęcie monitoringiem wszystkich oczyszczalni ścieków w gminie, w zakresie wytwarzania osadów ściekowych, sposobów postępowania z nimi oraz realizacji przez oczyszczalnie ścieków obowiązku prowadzenia badań fizyczno-chemicznych i sanitarno - biologicznych osadów

8. System gospodarowania odpadami komunalnymi i zadania strategiczne na okres co najmniej 8 lat

8.1. Założenia ogólne

Zaproponowany system gospodarki odpadami na terenie gminy Jedlińsk na lata 2009 – 2016 jest kontynuacją modelu przyjętego w pierwszej edycji Planu gospodarki odpadami i wdrażanego przez ostatnie cztery lata.

System gospodarki odpadami powstającymi na terenie gminy Jedlińsk został opracowany w oparciu o Plan gospodarki odpadami dla powiatu radomskiego oraz wytyczne opracowane w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2010 i w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015, a także o obowiązujące uregulowania prawne.

Na terenie gminy obowiązywać będzie następująca hierarchia działań:

- po pierwsze: zapobieganie powstawaniu odpadów lub ograniczanie ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływaniu na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- po drugie: zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, jeżeli nie udało się zapobiec powstaniu odpadów,
- po trzecie: zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienia odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

8.2. Zbieranie odpadów

8.2.1. Odpady komunalne

Obowiązek zbierania i pozbywania się odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie nieruchomości spoczywa na jej właścicielach. Obowiązek ten jest realizowany za pośrednictwem przedsiębiorców uprawnionych do prowadzenia działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów komunalnych na podstawie zawartej umowy.

Z przedstawionego opisu stanu aktualnego gospodarki odpadami wynika, że na terenie gminy występuje generalnie jeden typ zabudowy, nieznacznie zróżnicowany na zabudowę zagrodową i jednorodziną. Zabudowa wielorodzinna ograniczona jest do kilku budynków. W związku z tym, zaproponowany system gromadzenia i dalszego zagospodarowania odpadów od mieszkańców gminy nie zakłada zróżnicowania selektywnej zbiórki odpadów w zależności od rodzaju zabudowy. Mieszkańcy budynków wielorodzinnych zostaną włączeni do systemu zaproponowanego dla zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej.

Proponowany system zbierania odpadów na terenie gminy Jedlińsk obejmuje:

- kontynuację zbierania odpadów zmieszanych na dotychczasowych zasadach, prowadzonego przez uprawnionych przedsiębiorców,
- kontynuację selektywnego zbierania odpadów (z podziałem na frakcje: papier i tektura, szkło białe i kolorowe, tworzywa sztuczne, metale) metodą „u źródła” z zastosowaniem worków, prowadzonego przez uprawnionych przedsiębiorców. **W okresie późniejszym (po 2012 roku) nastąpi dostosowanie systemu zbierania odpadów do wyznaczonego przez Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Radomiu, do którego kierowane będą w przyszłości odpady. Prawdopodobnie, nastąpi rozdział odpadów na dwie frakcje: suchą i mokrą. Jest to spowodowane koniecznością dostosowania się do wymogów technologicznych pracy ZUO.**
- selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji, w tym odpadów zielonych z terenów zieleni urządzonej,
- wdrożenie dodatkowego zbierania odpadów:
 - wielkogabarytowych,
 - budowlanych i poremontowych,
 - niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (w tym co najmniej: baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów, świetlówek).

Urządzenia przewidziane do zbierania odpadów na terenie gminy Jedlińsk to:

1. kosze uliczne o pojemności od 10 do 50 l,
2. worki z tworzyw sztucznych w odpowiednich kolorach (na szkło, tworzywa sztuczne, metale, papier i tekturę oraz worek lub pojemnik na pozostałe odpady);
3. pojemniki typu biotainer lub worki z surowców ulegających biodegradacji do zbierania odpadów ulegających biodegradacji,
4. kontenery przeznaczone na odpady budowlane.

Podczas lokalizowania miejsc gromadzenia odpadów komunalnych należy uwzględniać przepisy § 22 i § 23 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690). Na terenie nieruchomości worki i pojemniki z odpadami należy ustawiać w miejscu wyodrębnionym, widocznym, dostępnym dla pracowników podmiotu uprawnionego bez konieczności

otwierania wejścia na teren nieruchomości lub, gdy takiej możliwości nie ma, należy wystawiać je w dniu odbioru, zgodnie z harmonogramem, na chodnik lub ulicę przed wejściem na teren nieruchomości; dopuszcza się także wjazd na teren nieruchomości pojazdów podmiotu uprawnionego w celu odbioru odpadów.

Zabrania się gromadzenia w workach i pojemnikach na odpady komunalne śniegu, lodu, gruzu, gorącego popiołu, żużla, szlamów, substancji toksycznych, żrących, wybuchowych, przeterminowanych leków, zużytych olejów, resztek farb, rozpuszczalników, lakierów i innych odpadów niebezpiecznych oraz odpadów z działalności gospodarczej.

Do worków na papier, tekturę opakowaniową i nie opakowaniową zabrania się wrzucać:

- opakowania z zawartością, np. żywnością, wapnem, cementem,
- kalką techniczną,
- prospekty, foliowane i lakierowane katalogi.

Do worków na szkło zabrania się wrzucać:

- ceramikę (porcelana, naczynia typu arco, talerze, doniczki),
- lustra,
- szklane opakowania farmaceutyczne i chemiczne z pozostałościami zawartości,
- szkło budowlane (szyby okienne, szkło zbrojone),
- szyby samochodowe.

Do worków na tworzywa sztuczne zabrania się wrzucać:

- tworzywa sztuczne pochodzenia medycznego, mokre folie,
- opakowania i butelki po olejach i smarach, puszki i pojemniki po farbach i lakierach,
- opakowania po środkach chwasto- i owadobójczych.

Selektywną zbiórką objęte są odpady, których wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych jest zasadne ze względów ochrony środowiska lub ekonomicznych z uwzględnieniem celów i zasad postępowania określonych przez obowiązujące prawo i dokumenty planistyczne, w tym Kpgo 2010 i WPGO 2007 – 2015, a także przez Regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie. Dla odpadów opakowaniowych zastosowanie ma Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami opakowaniowymi (Dz.U. Nr Dz.U. nr 219, poz. 1858 z dnia 31 października 2005 r.).

Zakłada się, że mieszkańcy gminy Jedlińsk posiadają już podstawową wiedzę dotyczącą segregacji, gdyż od 1999 roku na terenie gminy prowadzone jest selektywne zbieranie odpadów metodą workową oraz prowadzona jest edukacja ekologiczna uwzględniająca gospodarkę odpadami. W celu zapewnienia skuteczności realizacji przedsięwzięcia przeprowadzona zostanie dodatkowa akcja edukacyjna w zakresie selektywnego zbierania ze szczególnym uwzględnieniem problematyki dotyczącej zbierania odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.

Zbieranie selektywne odpadów o charakterze surowcowym (papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, szkło białe i kolorowe) odbywać się będzie poprzez zbieranie selektywne "u źródła" metodą wieloworkową (po jednym worku na każdą frakcję). Każda posesja zostanie wyposażona w zestawy kolorowych worków polietylenowych PEHD do zbiórki surowców odpadowych. Pozostałe odpady niesegregowane będą gromadzone w osobnym worku.

Worki do zbiórki będą odpowiednio oznakowane oraz będą posiadać kolorystykę stosowaną dotychczas, czyli:

- żółty – na odpady z tworzyw sztucznych,
- zielony – na odpady ze szkła.
- biały – na odpady z papieru i tektury,
- niebieski – na metale.

Wprowadzone zostanie selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji, opisane w dalszej części Planu.

Worki do selektywnej zbiórki posiadać będą odpowiednie oznakowanie.

W okresie późniejszym (po 2012 roku) nastąpi dostosowanie systemu zbierania odpadów do wyznaczonego przez Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Radomiu, do którego kierowane będą w przyszłości odpady. Prawdopodobnie, nastąpi rozdział odpadów na dwie frakcje: suchą (frakcje surowców wtórnych: szkła, metali, tworzyw sztucznych, papieru zebrane razem) i moką (pozostałe odpady). Jest to spowodowane koniecznością dostosowania się do wymogów technologicznych pracy ZUO.

8.2.2. Odpady ulegające biodegradacji

Odpady ulegające biodegradacji gromadzone będą w następujący sposób:

- właściciel nieruchomości zobowiązany jest wyposażyć ją w odrębny worek lub pojemnik i tam je gromadzić, po zgłoszeniu podmiotowi uprawnionemu i zapisaniu tego faktu w umowie.
- do gromadzenia odpadów zielonych z ogródków przydomowych (trawa, gałęzie, chwasty, itp.) będą stosowane specjalne worki z materiałów ulegających biodegradacji, odbieranych podobnie jak odpady surowcowe według ustalonego wcześniej harmonogramu.

Dla gromadzenia odpadów ulegających biodegradacji przewiduje się używanie specjalnych pojemników na bioodpady – tzw. biotainerów o pojemności 240 i 140 litrów lub worków z tworzyw sztucznych.

Dla przekonania mieszkańców do indywidualnego kompostowania odpadów ulegających biodegradacji, podjęta została akcja informacyjno-edukacyjna, która będzie kontynuowana w następnych latach.

Odpady ulegające biodegradacji przetwarzane będą w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie.

8.2.3. Odpady wielkogabarytowe

Odpady wielkogabarytowe nie wymagają specjalnych urządzeń do zbierania, należy wystawiać je na chodnik przed wejściem do nieruchomości lub na miejsce wyznaczone do tego celu przez zarządcę nieruchomości, w terminie przewidzianym harmonogramem, z którego odbierane są przez podmiot uprawniony, z którym właściciel podpisał umowę. Odpady gromadzone będą w sposób nie utrudniający korzystania z nieruchomości i nie naruszający estetyki miejsc służących do użytku publicznego, umożliwiając swobodny dostęp podmiotowi uprawnionemu, nie wcześniej niż 24 godziny przed wyznaczonym terminem odbioru.

Stosowane będą uzupełniające sposoby zbierania odpadów wielkogabarytowych:

- odbiór odpadów po zgłoszeniu telefonicznym przez podmioty posiadające stosowne zezwolenia na odbiór odpadów, za opłatą pokrywającą koszty transportu, odzysku i unieszkodliwienia,

- bezpośredni odbiór przez producentów na zasadzie wymiany zużytego sprzętu na nowy (dotyczy sprzętu elektronicznego oraz sprzętu AGD i RTV).

Odpady wielkogabarytowe przetwarzane będą w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie.

8.2.4. Odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych

Podstawowe zasady organizacji systemu wydzielenia i zbierania odpadów niebezpiecznych są następujące:

- rozdzielenie w maksymalnym stopniu odpadów według rodzajów, rodzajów opakowań lub stopnia stwarzanego zagrożenia,
- maksymalne ograniczenie przedostawania się do strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych innych niż komunalne.

Docelowo wydzielane będą następujące rodzaje odpadów niebezpiecznych, wytwarzane w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych:

- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne elementy lub niebezpieczne substancje, w tym odpady zawierające rtęć - lampy rtęciowe, termometry, niektóre rodzaje przełączników,
- pozostałości farb i lakierów oraz opakowania po nich,
- rozpuszczalniki organiczne, w tym chlorowcoorganiczne,
- odpady zawierające inne rozpuszczalniki oraz substancje chemiczne służące do wywabiania plam, środki czyszczące,
- środki do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich,
- opakowania po środkach do dezynfekcji i dezynsekcji wraz z pozostałościami,
- odpady zawierające oleje (filtry oleju, czyściwo, szlamy zaolejone itp.),
- smary, środki do konserwacji metali,
- odczynniki chemiczne np. fotograficzne,
- przeterminowane i niewykorzystane leki,
- aerozole i opakowania po nich.

Odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych zbierane będą w następujący sposób:

- w pojemnikach „u źródła” – odbieranych przez podmioty posiadające stosowne uprawnienia (tylko dla niektórych rodzajów odpadów niebezpiecznych),
- w wyznaczonych placówkach oświatowych (szkoły, przedszkola), urzędach, aptekach, ośrodkach zdrowia i sklepach z branży chemicznej, elektronicznej, stacjach obsługi pojazdów, stacjach benzynowych, zakładach fotograficznych.

Zbieranie poprzez obiekty handlowe, obiekty użyteczności publicznej i instytucje polega na zawarciu porozumienia pomiędzy gminą a tymi podmiotami w celu przyjmowania przez te placówki i przetrzymywania do momentu odbioru przez specjalistyczny pojazd różnych rodzajów odpadów niebezpiecznych.

Pojemniki przeznaczone do gromadzenia odpadów niebezpiecznych będą zamykane, szczelne, oznakowane oraz nadzorowane (aby nie zostały uszkodzone, a odpady zgromadzone w nich nie spowodowały zanieczyszczenia środowiska). Prowadzony będzie nadzór w zakresie uszkodzeń pojemników. Ponadto, przeprowadzona zostanie akcja informacyjna dla mieszkańców oraz

informowanie społeczeństwa o miejscach lokalizacji pojemników i częstotliwości wywozu odpadów niebezpiecznych zgromadzonych w pojemnikach.

Dodatkowo, wydzielenie tych odpadów z odpadów mieszanych nastąpi w ciągu technologicznym zakładów unieszkodliwiania odpadów, do jakich trafią w przyszłości odpady z terenu gminy Jedlińsk.

Poniżej przedstawiono szczegółowe propozycje gromadzenia wybranych rodzajów odpadów niebezpiecznych, występujących z dużą częstotliwością w strumieniu odpadów komunalnych.

Baterie

Baterie wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych będą gromadzone:

- w punktach sprzedaży detalicznej - ten sposób zbiórki wymaga uzgodnienia władz gminnych z właścicielami punktów co do sposobów przyjmowania i odbioru zużytych baterii. Pojemniki rozstawione będą we wszystkich dużych sklepach, jak również we wszystkich sklepach RTV i AGD,
- w placówkach oświatowych i administracji publicznej w specjalnych pojemnikach do zbiórki baterii. Zbiórka taka przynosi największe efekty, zarówno edukacyjne jak i ekologiczne. W powiązaniu z programami edukacyjnymi dostarczanych przez organizacje odzysku można prowadzić ukierunkowaną edukację ekologiczną i zachęcać dzieci i młodzież do zachowań proekologicznych.

Zbiórka będzie prowadzona we współpracy z organizacjami odzysku. Organizacje dostarczają i ustawiają pojemniki, jak również obsługują je za symboliczną opłatą lub bezpłatnie.

Akumulatory

Zbieranie zużytych akumulatorów odbywać się będzie następująco:

- na stacjach paliw,
- przez punkty sprzedaży przy zakupie nowego akumulatora, od nabywcy nie jest wówczas pobierana opłata depozytowa,
- przez stacje demontażu,
- na stacjach obsługi pojazdów.

Przeterminowane leki i termometry rtęciowe

Przeterminowane leki i termometry rtęciowe gromadzone będą w pojemnikach ustawionych w aptekach i ośrodkach opieki zdrowotnej. System rozwijany będzie wraz z powstawaniem nowych obiektów na terenie gminy, w których można ustawić pojemniki do zbiórki tego rodzaju odpadów. System przeznaczony będzie dla mieszkańców, a nie dla właścicieli aptek, których obowiązkiem jest posiadanie ważnych umów z uprawnionymi przedsiębiorcami na odbiór odpadów farmaceutycznych z ich placówek.

Zużyte źródła światła zawierające substancje niebezpieczne (światłówki)

Gromadzeniem i odbiorem świetlówek będą zajmować się:

- urzędy i instytucje,
- wyspecjalizowane podmioty, posiadające stosowne uprawnienia na zbieranie i transport odpadów tego typu.

Podmiotami prowadzące zbieranie i unieszkodliwianie odpadów dostarczają specjalne pojemniki i zajmują się ich opróżnianiem. Zorganizowaną zbiórką tych odpadów objęte zostaną instytucje i przedsiębiorcy, w tym m.in.: urzędy, szkoły, jednostki służby zdrowia i opiekuńcze, itp. - wszystkie, w których zainstalowana jest znacząca ilość źródeł światła z lampami wyładowawczymi.

8.2.5. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Wprowadzający sprzęt przeznaczony dla gospodarstw domowych jest obowiązany, z dniem wejścia w życie ustawy, do zorganizowania i sfinansowania odbierania od prowadzących punkty zbierania zużytego sprzętu. Za zbierającego zużyty sprzęt uważa się prowadzącego punkt zbierania zużytego sprzętu, w tym sprzedawcę detalicznego i sprzedawcę hurtowego, oraz gminną jednostkę organizacyjną prowadzącą działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych i przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Zarówno gminna jednostka organizacyjna, jak i przedsiębiorca prowadzący działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych mogą posiadać punkt zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, o ile posiadają zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów. Podmiot prowadzący działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych jest zobowiązany do selektywnego odbierania tych odpadów.

Zgodnie z art. 37 ustawy zbierający zużyty sprzęt jest zobowiązany do selektywnego zbierania zużytego sprzętu oraz do nieodpłatnego przyjmowania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych, czyli od użytkowników indywidualnych. Jednocześnie ustawodawca w art. 38 ustawy określił sposób postępowania z zebrany zużyty sprzęt, czyli nałożył na zbierającego obowiązek przekazania tych odpadów prowadzącemu zakład przetwarzania, wpisanemu do rejestru.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny zbierany będzie w oparciu o indywidualne umowy z podmiotem uprawnionym do zbierania tych odpadów. Drugim sposobem będzie dowożenie do punktów zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zorganizowanych we współpracy z wybraną organizacją odzysku. Punkt taki funkcjonował będzie w Gminnym Centrum Recyklingu w bazie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Jedlińsku przy ul. Ogrodowej.

Zabrania się umieszczania zużytego sprzętu łącznie z innymi odpadami.

Zgodnie z Dyrektywą 2002/96/WE dotyczącą zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych określono wymaganą, minimalną ilość zbieranych odpadów elektronicznych na 4 kg/mieszkańca na rok w terminie do 31 grudnia 2008 r. (obowiązek nałożony na Państwa Członkowskie Unii Europejskiej poprzez art. 5 ust. 5 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/96/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego WEEE).

Gmina ma obowiązek udostępniać mieszkańcom na stronie internetowej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informację o znajdujących się na jej terenie zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych. Informacja ta powinna zawierać:

- nazwę firmy, oznaczenie jej siedziby i adres, imię, nazwisko zbierającego zużyty sprzęt,
- adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w tym punktów sprzedaży sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

8.2.6. Odpady zawierające substancje zubożające warstwę ozonową

Sposób postępowania z odpadami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową powinien być zgodny z Ustawą o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.) oraz Ustawą o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową (Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1263, z późn. zm.).

Zbieranie odpadów zawierających substancje zubożające warstwę ozonową z gospodarstw domowych będzie organizowane poprzez:

- selektywne zbieranie odpadów,
- wyspecjalizowane organizacje odzysku, organizujące własne mobilne punkty odbioru odpadów,
- odbieranie zużytych urządzeń w punktach sprzedaży.

Tabela 14. Harmonogram działań w latach 2009-2015 w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową

Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna
Organizacja zbierania zużytych urządzeń z gospodarstw domowych	2009-2011	Gmina, Producenci Organizacje odzysku
Monitorowanie osiągnięcia założonych poziomów odzysku i recyklingu urządzeń zawierających CFC i HCFC zapisanych w Rozporządzeniu Rady Ministrów (Dz.U. z 2007 r., Nr 109, poz. 752 w sprawie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych)	2009-2014	Urząd Marszałkowski
Kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową	2009-2015	Powiat, Gmina, Producenci

8.2.7. Odpady budowlane i remontowe

Zbieraniem i transportem odpadów budowlanych i remontowych będą zajmować się:

- wytwórcy tych odpadów, np. firmy prowadzące prace remontowe lub budowlane,
- specjalistyczne podmioty zajmujące się zbieraniem odpadów, posiadające zezwolenia na zbieranie i transport.

Gruz budowlany i inne odpady towarzyszące budowie i remontom mieszkań będą usuwane na zasadzie podstawienia przez przedsiębiorstwo wywozowe pojemnika np. KP-7 lub innego na zlecenie i koszt wytwarzającego odpady. Rozwiązanie to jest w zgodzie z jedną z głównych zasad gospodarki odpadami - „zanieczyszczający płaci”. Odpady te będą zbierane na miejscu powstawania w sposób selektywny, umożliwiający ich późniejsze wykorzystanie.

W celu usprawnienia gospodarki odpadami budowlanymi i remontowymi, proponuje się umieszczanie na tablicy w Urzędzie Gminy Jedlińsk oraz na stronie internetowej gminy ogłoszeń umożliwiających pośrednictwo pomiędzy osobami, które chcą pozbyć się tego typu odpadów, a tymi, którzy aktualnie mają możliwość ich wykorzystania.

Niewielkie ilości odpadów budowlanych będą gromadzone w specjalnych workach (np. o pojemności do 120 l) i przekazywane podmiotowi odbierającemu odpady z nieruchomości.

Odpady budowlane przetwarzane będą w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie.

8.2.8. Odpady z innych źródeł

Imprezy masowe

Organizatorzy imprezy masowej są zobowiązani do wyposażenia miejsca, na którym ona się odbywa, w jeden pojemnik o pojemności 120 l na 20 osób uczestniczących w imprezie. Organizatorzy imprezy są zobowiązani zawrzeć umowy z podmiotami uprawnionymi na dostarczenie pojemników oraz ich opróżnienie i uprzątnięcie.

Jednostki handlowo-usługowe

Selektywne zbieranie surowców wtórnych pochodzących z opakowań z jednostek handlowo-usługowych zostało wprowadzone od 2002 roku przez wejście w życie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Zgodnie z tą ustawą, na przedsiębiorcy (producenci i importerzy) spoczywa obowiązek odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych.

W związku z powyższym na mocy *Ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63, poz.638)* jednostki, których powierzchnia handlowa jest większa od 2000 m² są zobowiązane do prowadzenia na własny koszt selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych po produktach w opakowaniach, które znajdują się w ich ofercie handlowej. Zbiórka będzie obsługiwana przez firmy wywozowe działające na terenie miasta lub przez organizacje odzysku.

Ponadto, zgodnie z zapisem art. 10 ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych producent i importer substancji chemicznych (które spełniają minimum jeden z poniższych warunków) bardzo toksycznych, toksycznych, rakotwórczych, mutagennych lub niebezpiecznych dla środowiska (określonych w przepisach ustawy o substancjach i preparatach chemicznych), są zobowiązani ustalić kaucję na opakowania jednostkowe tych substancji. W związku z tym są zobowiązani odebrać od sprzedawcy opakowania wielokrotnego użytku i odpady opakowaniowe po tych substancjach.

Mniejsze jednostki handlowe mogą się włączyć do systemu selektywnego zbierania odpadów z gospodarstw domowych na terenie gminy Jedlińsk, lub wybrać wariant obowiązujący duże podmioty. Odpady niesegregowane będą odbierane na dotychczasowych warunkach.

Instytucje użyteczności publicznej

Skład morfologiczny i właściwości odpadów komunalnych w urzędach administracji publicznej, bankach, instytucjach i biurach wynika z charakteru wykonywanej pracy. W związku z tym w obiektach takich zostaną ustawione pojemniki na wybrane surowce wtórne (papier, tworzywa sztuczne) oraz na pozostałe odpady. Akcja powinna zostać poprzedzona odpowiednią informacją w zakresie zbierania poszczególnych frakcji.

Szkoły i przedszkola

Wdrażanie zasad selektywnego zbierania u dzieci i młodzieży przyczynia się do kształtowania postaw proekologicznych. W szkołach ustawione zostaną pojemniki lub worki na poszczególne rodzaje surowców wtórnych: tworzywa sztuczne (w szczególności butelki PET), puszki aluminiowe i makulatura. Pojemniki lub worki będą tak usytuowane, aby był do nich łatwy dostęp. Ponadto, posiadać będą odpowiednie oznakowanie (w postaci np. naklejek lub napisów), kolor oraz instrukcję, które rodzaje odpadów powinny być do nich wrzucane. Ustawienie pojemników do segregacji poszczególnych frakcji w szkołach zostanie poprzedzone akcją edukacyjną.

Tereny zielone i miejsca o natężonym ruchu wypoczynkowo – rekreacyjnym

W miejscach o natężonym ruchu rekreacyjnym umieszczone zostaną na stelażu worki lub pojemniki o odpowiedniej kolorystyce i oznakowaniu do selektywnego zbierania: papieru, szkła i tworzyw sztucznych.

Przy cmentarzach ustawione będą pojemniki do selektywnego zbierania takich odpadów jak: szkło, tworzywa sztuczne łącznie z metalem. Na terenach zieleni urządzonej ustawione zostaną przy wejściu kosze uliczne.

Służba zdrowia

W ośrodkach zdrowia publicznych i niepublicznych oraz innych podmiotach służby zdrowia wprowadzony zostanie system zbierania odpadów medycznych. Każda placówka tego typu posiadać będzie instrukcję gromadzenia odpadów medycznych. Wprowadzona zostanie również selektywne zbieranie odpadów komunalnych.

8.2.9. Gminne Centrum Recyklingu

Na terenie gminy Jedlińsk utworzone zostanie Gminne Centrum Recyklingu, funkcjonujące na terenie bazy Zakładu Gospodarki Komunalnej w Jedlińsku, ul. Ogrodowa.

Jednym ze stosowanych rozwiązań w selektywnym zbieraniu odpadów są punkty dobrowolnego gromadzenia odpadów, zwane również centrami recyklingu. Punkt taki jest zamkniętym i dozorowanym obiektem, do którego mieszkańcy mogą dowozić bezpłatnie określone odpady powstające w sposób nieregularny oraz w małych ilościach. Dotyczy to np. odpadów wielkogabarytowych, złomu i metali, odpadów budowlano-remontowych, niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów zielonych, zużytych opon, szkła, tworzyw, papieru. Poszczególne frakcje odpadów gromadzone są oddzielnie.

W punktach tych można zebrać od 8-20% wszystkich odpadów zbieranych selektywnie. Zgromadzone odpady w dalszej kolejności kierowane będą do stacji przeładunkowych (SPO) lub bezpośrednio do instalacji odzysku/unieszkodliwiania.

Lokalizacja punktu musi być zgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Usytuowanie i organizacja punktu powinny zapewniać jak najmniejszą uciążliwość dla środowiska. Punkt powinien być zlokalizowany poza zasięgiem oddziaływania na siedliska ludzi i oddzielony od otoczenia pasem zieleni.

Mieszkańcy gminy zostaną poinstruowani, jakie odpady traktować jako niebezpieczne, oraz jak należy z nimi postępować.

Kierowanie PDGO zostanie powierzone osobom posiadającym specjalistyczne, podstawowe przeszkolenie w zakresie potencjalnych zagrożeń, technologii składowania i transportu odpadów niebezpiecznych.

Poniżej przedstawiono zdjęcia przykładowych Punktów.

Rodzaje odpadów przyjmowanych w PDGO:

- Odpady wielkogabarytowe (np. meble, wanna);
- Sprzęt AGD i RTV - zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne,
- Surowce wtórne nie mieszczące się w „dzwonach”,
- Odpady, których nie wolno składować - zużyte opony, świetlówki, gaśnice, puszki po farbach i aerozolah, baterie, oleje, akumulatory itp.;
- Odpady z remontów - gruz, ziemia, cegła, beton;
- Odpady zielone z pielęgnacji terenów zielonych (jeśli mieszkańcy zgłoszą takie zapotrzebowanie);
- Drewno zmieszane i impregnowane.

Zasada działania planowanego Gminnego Centrum Recyklingu jest następująca: mieszkańcy gminy Jedlińsk mogą bezpłatnie przywieźć odpady, które następnie pozostawiają w specjalnych pojemnikach na terenie punktu. Osoba pozostawiająca odpady jest zobowiązana do umieszczenia tych odpadów w wyznaczonych kontenerach. Odpady pozostawiane na terenie punktu będą podzielone na różne rodzaje odpadów. Dzięki specjalnym oznaczeniom, informacjom, regulaminowi oraz pomocy ze strony obsługi pracującej w punkcie, użytkownicy szybko nauczą się korzystać z wybudowanej infrastruktury. Docelowa przepustowość Gminnego Centrum Recyklingu wynikać będzie z rzeczywistych potrzeb mieszkańców.

8.3. Odzysk i unieszkodliwianie odpadów

Głównym założeniem systemu gospodarki odpadami na terenie gminy Jedlińsk jest zagwarantowanie odzysku lub unieszkodliwiania wszystkich powstających na jej terenie odpadów w sposób pozwalający na osiągnięcie założonych celów. Odpady powstające na terenie gminy będą poddawane procesom odzysku/unieszkodliwiania w instalacjach do tego przeznaczonych z zachowaniem „zasady bliskości” oraz hierarchii postępowania: w pierwszej kolejności odpady mają być przekazywane do odzysku, natomiast te, których nie będzie można poddać odzyskowi, przekazywane będą do unieszkodliwienia.

Zasada bliskości oznacza, że odpady muszą być poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu na obszarze tego województwa, na którym zostały wytworzone, w instalacjach spełniających wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii (BAT) lub w miejscach najbliższych położonych miejsca ich wytworzenia. Odstępstwo od tej reguły (czyli poddanie odpadów odzyskowi lub unieszkodliwieniu na terenie innego województwa, niż zostały wytworzone) może być jedynie w przypadku, gdy odległość od miejsca wytwarzania odpadów do instalacji przeznaczonej do odzysku lub unieszkodliwiania jest mniejsza niż odległość do instalacji położonej na terenie tego samego województwa. Zabroniony jest odzysk lub unieszkodliwianie odpadów poza instalacjami spełniającymi określone wymagania. Dopuszcza się jedynie na terenach rozproszonej zabudowy jednorodzinnej i terenach rolniczych spalanie powstałych na terenie nieruchomości odpadów roślinnych pochodzących z zabiegów pielęgnacyjnych i upraw pod warunkiem ograniczenia uciążliwości dla korzystających z części nieruchomości służących do wspólnego użytku i nieruchomości sąsiednich.

Ze względów ekonomicznych (uwarunkowanych ilością wytwarzanych na terenie gminy Jedlińsk odpadów), jak też możliwości lokalizacyjnych, nie jest przewidywane zrealizowanie nowych obiektów i instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów obsługujących jedynie potrzeby gminy Jedlińsk. W ślad za rozwiązaniami wskazanymi w *Wojewódzkim planie gospodarki odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 - 2015* konieczne jest włączenie gminy Jedlińsk wraz z całym powiatem radomskim w system regionalny, w ramach którego zaspokojone zostaną potrzeby związane z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów wytwarzanych w gminie.

Na terenie województwa mazowieckiego powstanie 6 Regionalnych Obszarów Gospodarki Odpadami. Gmina Jedlińsk przypisana została do Obszaru Radomskiego. Obejmuje on, oprócz powiatu radomskiego, także miasto Radom, powiaty: grójecki, białobrzegi, kozienicki, przysuski, zwoleński, szydłowiecki i lipski.

Rysunek 3. Proponowane obszary gospodarowania odpadami w ramach Regionalnych Zakładów Gospodarki Odpadami na terenie Województwa Mazowieckiego

W WPGO zaproponowano określone rodzaje i wydajność niezbędnych instalacji dla Radomskiego Regionu Gospodarki Odpadami.

Tabela 15. Rodzaj i wydajność niezbędnych instalacji do odzysku/unieszkodliwiania w Radomskim Regionie Gospodarki Odpadami

Rodzaj instalacji	Wydajność instalacji [Mg/rok] w latach	
	2011	2015
Region radomski		
Łączna ilość odpadów	206 334	213 662
Wydajność istniejących instalacji	13 650	10 000
Wydajność instalacji niezbędnych do realizacji, w tym:	136 000	148 600
Instalacja do termicznego przekształcania	100 000	100 000
Sortownie odpadów „suchych” z selektywnego zbierania	7 000	7 300
Sortownie odpadów zmieszanych	20 000	30 000

Rodzaj instalacji	Wydajność instalacji [Mg/rok] w latach	
	2011	2015
Kompostownie odpadów zielonych	5 000	5 000
Instalacja do demontażu odpadów wielkogabarytowych	4 000	6 300
Wymagania funkcji technologicznych wynikające z założeń w tym z :	2 278	2 486
Założony poziom odzysku odpadów niebezpiecznych	372	673
Założony poziom odzysku zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	2 877	2 867
Unieszkodliwianie odpadów niesegregowanych - składowanie	54 406	52 576

źródło: WPGO 2007-2015

Dla gminy Jedlińsk, a także dla całego Obszaru Radomskiego, kluczową rolę odgrywać będzie Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie, zarządzany przez PPHU Radkom Sp. z o.o.(zwany także ZUOK). Zakład zlokalizowany został w Radomiu, w dzielnicy Wincentów, w sąsiedztwie terenu, na którym zlokalizowane są obecnie eksploatowane obiekty PPUH RADKOM związane z gospodarką odpadami. ZUOK położony jest w niewielkiej (ok. 2 km) odległości od granicy z gminą Jedlińsk. Uruchomienie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych nastąpiło w lipcu 2008 roku. Docelowa (spodziewana do osiągnięcia do 2017 roku) przepustowość obiektu wynosi 112 000 Mg odpadów rocznie. W roku 2008 przepustowość wynosiła 91 000 Mg rocznie. W zakładzie przetwarzane są odpady komunalne zmieszane oraz frakcje odpadów zbierane selektywnie.

W tabeli poniżej przedstawiono rodzaje i ilości odpadów przyjmowanych do zakładu w roku 2009 oraz w roku 2017 (maksymalne wartości).

Tabela 16. Rodzaje i ilości odpadów jakie przewiduje się przyjmować w roku 2009 oraz w roku 2017 (docelowo) do ZUOK w Radomiu

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn.	Okres eksploatacji	
			2009	2017
1	Łączna ilość odpadów przyjęta do ZUOK	Mg/rok	~91000	~112000
2	Komunalne odpady zmieszane, w tym: 20 03 01: Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	Mg/rok	~83550	~102000
3	Odpady wielkogabarytowe i podobne dostarczane z selektywnej zbiórki, w tym: 20 03 07: Odpady wielkogabarytowe 20 01 23*: Urządzenia zawierające freony 20 01 35*: Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki 20 01 36: Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 15 01 03: Opakowania z drewna 16 02 14: Zużyte urządzenia inne niż wymienione 16 02 09, 16 02 13	Mg/rok	~150	~400
4	Odpady budowlane i podobne dostarczane z selektywnej zbiórki, w tym: 10 12 06: Zużyte formy 10 12 08: Wybrakowane wyroby ceramiczne, cegły, kafle i ceramika budowlana (po przeróbce termicznej) 16 11 04: Okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów metalurgicznych inne niż wymienione w 16 11 03 16 11 06: Okładziny i piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów niemetalurgicznych inne niż wymienione w 16 11 05 17 01 01: Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów 17 01 02: Gruz ceglany 17 01 03: Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia 17 01 07: Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06 17 01 80: Usunięte tynki, tapety, okleiny itp. 17 01 81: Odpady z remontów i przebudowy dróg 17 01 82: Inne nie wymienione odpady 17 02 01: Drewno	Mg/rok	~3400	~4400

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn.	Okres eksploatacji	
			2009	2017
	17 02 02: Szkło 17 02 03: Tworzywa sztuczne 17 03 02: Asfalt inny niż wymieniony w 17 03 01 17 03 80: Odpadowa papa 17 06 04: Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03 17 08 02: Materiały konstrukcyjne zawierające gips inne niż wymienione w 17 08 01			
5	Odpady do produkcji kompostu I jakości, w tym: 20 02 01: Odpady ulegające biodegradacji 20 03 02: Odpady z targowisk 02 01 03: Odpadowa masa roślinna 02 01 07: Odpady z gospodarki leśnej 02 03 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków 02 07 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków 02 03 80: Wytloki, osady i inne odpady z przetwórstwa produktów roślinnych (z wyłączeniem 02 03 81) 02 07 80: Wytloki, osady moszczowe i pofermentacyjne, wywary Zakłada się maksymalne udziały odpadów w ogólnej ilości: 02 03 05 i 02 07 05 (łącznie): 10 % 02 03 80 i 02 07 80 (łącznie): 20 %	Mg/rok	~3900	~5000

Źródło: Koncepcja technologiczna ZUOK w Radomiu

Dla linii produkcji kompostu gorszej jakości i linii przygotowania komponentów do produkcji paliwa z odpadów (RDF), przyjmowane są również następujące, selektywnie dostarczane odpady:

1. dla linii produkcji kompostu gorszej jakości:

02 03 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków,
02 07 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków,
02 03 80: Wytloki, osady i inne odpady z przetwórstwa produktów roślinnych (z wyłączeniem 02 03 81),
02 07 80: Wytloki, osady moszczowe i pofermentacyjne, wywary,

2. dla linii przygotowania komponentów do produkcji RDF:

04 02 09: Odpady materiałów złożonych (np. tkaniny impregnowane, elastomery, plastomery),
04 02 21: Odpady z nieprzetworzonych włókien syntetycznych,
04 02 22: Odpady z przetworzonych włókien syntetycznych,
12 01 05: Odpady z toczenia i wygładzania tworzyw sztucznych,
15 02 03: Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne inne niż wymienione w 15 02 02,
17 02 01: Drewno,
17 02 03: Tworzywa sztuczne (oprócz PVC),
20 01 10: Odzież,
20 01 11: Tekstylia,
20 01 39: Tworzywa sztuczne.

ZUOK składa się z następujących segmentów technologicznych:

- linia segregacji odpadów zmieszanych oraz z selektywnej zbiórki,
- linia kompostowania frakcji organicznej pochodzącej ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych (produkcja kompostu II lub III jakości),
- linia kompostowania odpadów zielonych i biodegradowalnych zbieranych selektywnie – produkcja kompostu I klasy,
- linia przerobu odpadów wielkogabarytowych i podobnych,
- linia przerobu odpadów budowlanych i podobnych,
- linia przygotowania komponentów do produkcji paliwa z odpadów (RDF).

Strumień odpadów przyjmowanych w ZUOK będzie po zważeniu i ewidencji kierowany do odpowiednich linii technologicznych.

Proces sortowania odpadów

Okolo 90% przyjmowanych do ZUOK jest kierowanych do sortowni odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki. Na linii sortowniczej zlokalizowanej w hali następuje proces rozdziału odpadów – segregacja zarówno mechaniczna jak i manualna na podstawowe strumienie odpadów:

- odpady organiczne kierowane do kompostowania,
- frakcje lekką, która po odpowiednim doczyszczeniu stanowić będzie komponent do produkcji paliwa z odpadów (RDF),
- frakcje surowcowe kierowane do dalszego odzysku poza terenem ZUOK,
- balast kierowany na sąsiadujące z ZUOK składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Linia sortownicza składa się z systemu urządzeń mechanicznych – stacji nadawczych, przenośników transportowych, sit, kabin sortowniczych, separatorów, prasy belującej. Odpowiednie dla pracowników warunki pracy w sortowni zapewnia system wentylacji zarówno kabin sortowniczych jak i innych miejsc obciążonych uciążliwymi zapachami, z których zanieczyszczone powietrze jest kierowane do wykorzystania w kompostowni i dalej na filtr biologiczny.

Proces kompostowania odpadów

Druga podstawowa instalacja ZUOK to kompostownia odpadów w systemie zamkniętym (w hali) w technologii BIOFIX. Odpady organiczne wysortowane mechanicznie w sortowni ze strumienia odpadów komunalnych zmieszanych (ok. 33.470 Mg/rok), kierowane są poprzez system załadowniczy kompostowni do tuneli kompostujących, gdzie są poddawane procesowi kompostowania intensywnego. Odpady organiczne złożone w tunelach są przerzucane mechanicznie za pomocą specjalistycznej przerzucarki – urządzenia, które dzięki specjalnej konstrukcji szynowej porusza się wzdłuż tuneli. Powstający w tunelach kompost jest napowietrzany i nawilżany. Jako powietrze procesowe w hali kompostowni wykorzystywane jest powietrze odciągane z hali sortowni, które po wykorzystaniu w procesie kierowane jest do oczyszczania na filtrze biologicznym. Po procesie kompostowania intensywnego ustabilizowany kompost jest kierowany na plac dojrzewania, gdzie przez 40 dni będzie okresowo przerzucany za pomocą ładowarki.

W systemie BIOFIX, w wydzielonych tunelach poddawane są także oddzielnie kompostowaniu odpady zielone i inne odpady ulegające biodegradacji zbierane selektywnie (ok. 3.900 Mg/rok w roku 2009). Cały proces kompostowania tych odpadów przebiega w tunelach (zarówno kompostowanie intensywne, jak i dojrzewanie).

Proces produkcji komponentów do produkcji paliwa z odpadów (RDF)

Lekka frakcja odpadów zmieszanych oraz inne frakcje odpadów nadające się do unieszkodliwiania termicznego kierowane są na wydzielony ciąg linii sortowniczej, gdzie po przejściu przez system mechanicznego sortowania (układ separatorów, przenośników), odpady są belowane na specjalnej prasie zapewniającej oprócz belowania także szczelne owijanie odpadów w folię. Zbelowane odpady są kierowane na plac magazynowy, skąd są sukcesywnie kierowane do odbiorców.

Proces przerobu odpadów wielkogabarytowych

Na linię przerobu odpadów wielkogabarytowych kierowane są zarówno odpady wydzielone na linii sortowniczej, jak i odpady z selektywnej zbiórki. Ilość przerabianych odpadów prognozowana dla roku 2009 to ok. 2500 Mg. Linia została zaprojektowana jako szereg stanowisk do demontażu

urządzeń chłodniczych lub sprzętu RTV i AGD. Elementem linii – segmentu przerobu odpadów wielkogabarytowych jest także rozdrabniarka do tego rodzaju odpadów (np. mebli). Na linii prowadzony jest podstawowy demontaż urządzeń. Przydatne części urządzeń są odsprzedawane, natomiast części wymagające specjalistycznych metod unieszkodliwiania lub odzysku są kierowane do zakładów wyposażonych w odpowiednie instalacje (np. odzysk kineskopów). Na terenie segmentu usuwa się z urządzeń chłodzących olej kompresorowy wraz z czynnikiem chłodzącym (CFC). Zastosowano typowe urządzenia do usuwania oleju analogicznego do stosowanego przez autoryzowane punkty serwisowe sprzętu chłodniczego.

Proces przerobu odpadów budowlanych

Odpady budowlane pochodzą z rejonu obsługi ZUOK i ich prognozowana ilość to dla roku 2009 ok. 5.500 Mg. Odpady są poddawane kruszeniu na specjalistycznej kruszarce oraz frakcjonowaniu, po czym są kierowane do odsprzedaży, a pozostała część (balast) do zastosowania na składowisku jako warstwa izolacyjna.

Proces technologiczny ZUOK został zaprojektowany tak, aby jako balast na składowisko trafiało nie więcej niż 21% objętości całego strumienia odpadów przyjmowanych do ZUOK (objętościowo). Pozwoli to wydłużyć czas eksploatacji składowiska z ok. 5 lat do 25 – 30, i co istotne - do składowania są kierowane odpady balastowe, przetworzone, pozbawione wydzielonej na sortowni frakcji odpadów ulegających biodegradacji.

Gmina Jedlińsk zawarła porozumienie międzygminne z Gminą Miasta Radomia w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz przystąpienia do Regionalnego Centrum Gospodarki Odpadami w Radomiu. Gmina Miasta Radom zobowiązała się wobec gminy Jedlińsk do przyjmowania odpadów komunalnych z jej terenu. Odpady będą przyjmowane na instalacje eksploatowane przez PPUH Radkom Sp. z o.o.: składowisko odpadów innych niż komunalne i niebezpieczne oraz do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych. Gmina Jedlińsk może korzystać również z Rotacyjnego Magazynu Odpadów Niebezpiecznych i innych niż Niebezpieczne oraz punktu zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Odpady niebezpieczne

Z WPGO 2007 – 2015 wynika, że ze względu na ilość poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych takich jak przeterminowane leki, baterie, akumulatory, środki ochrony roślin i ich opakowania, farby, tusze, rozpuszczalniki, drewno zawierające substancje niebezpieczne nie ma uzasadnienia budowa wielofunkcyjnej instalacji do ich unieszkodliwiania na terenie województwa mazowieckiego. Wyspecjalizowane instalacje np. do termicznego unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych lub unieszkodliwiania baterii i akumulatorów funkcjonują np. na terenie Województwa Śląskiego.

Składowanie odpadów

Wojewódzki plan gospodarki odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 zakłada, że do po roku 2014 na terenie Województwa Mazowieckiego funkcjonować będzie jedynie 15 regionalnych składowiska odpadów. Dla Radomskiego Regionu Gospodarki Odpadami wyznaczono, jako obiekty regionalne, następujące obiekty:

1. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Radomiu, ul. Witosa 76.
2. Składowisko odpadów stałych w m. Guzów, Gmina Orońsko, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Orońsku

Funkcjonujące na terenie gminy składowisko w Urbanowie zostanie zamknięte do 2014 roku.

9. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami

9.1. Działania zmierzające do zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów

Celem nadrzędnym polityki ekologicznej państwa w zakresie gospodarowania odpadami jest przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ich odzysk lub unieszkodliwianie. Zgodnie z art. 5 i 6 ustawy o odpadach *powstawanie odpadów powinno być eliminowane lub ograniczone przez wytwarzających odpady niezależnie od stopnia uciążliwości bądź zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska, a także niezależnie od ich ilości lub miejsca powstawania.*

W celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy Jedlińsk podjęte zostaną następujące działania:

- edukacja społeczna prowadzona w celu zachęcenia do ograniczenia ilości odpadów, poprzez m.in.. popularyzację ograniczania postaw konsumpcyjnych,
- umieszczenie na stronie internetowej Gminy Jedlińsk oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Jedlińsku przykładowych zaleceń dotyczących zapobieganiu powstawania odpadów,
- stosowanie kryteriów ekologicznych przy przetargach finansowanych ze środków publicznych.

Na poziomie krajowym opracowano i wdrożono „Krajowy plan działań w zakresie zielonych zamówień publicznych na lata 2007 – 2009”, który porusza kwestie dotyczące uwzględnienia aspektów ekologicznych w procedurach przetargowych. Zielone zamówienia publiczne oznaczają politykę, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych. Definicja ta obejmuje sytuacje, gdy zamawiający uwzględnia jeden lub więcej czynników środowiskowych na takich etapach procedury przetargowej jak: określenie potrzeb, zdefiniowanie przedmiotu zamówienia, sformułowanie specyfikacji technicznych, wybór kryteriów udzielenia zamówienia lub sposobu wykonania zamówienia, kwalifikacji wykonawców oraz wybór najkorzystniejszej oferty za pomocą środowiskowych kryteriów oceny ofert.

Instytucja zamawiająca może określić w specyfikacji technicznej jako wymóg lub w kryteriach oceny oferty jako dodatkowe punkty dla określonych działalności gospodarczej przykładowe elementy: wykorzystanie materiałów lub produktów pochodzących z odzysku, wykorzystanie technologii, w wyniku której wytworzona zostanie mniejsza ilość odpadów, sposoby zagospodarowania wytworzonych odpadów, itp.

Na poziomie gminy celowe jest ustalenie procedur służących identyfikacji produktów i usług spełniających cele polityki „zielonych” zamówień publicznych oraz opracowanie systemu szkoleń i informacji dla różnych grup osób zajmujących się zamówieniami publicznymi (opracowujących kryteria dla produktów i usług, odpowiedzialnych za wybór wykonawcy oraz korzystających z produktów i usług).

W celu upowszechniania informacji nt. zielonych zamówień publicznych Urząd Zamówień Publicznych wydzielił na swojej stronie internetowej specjalny link - „Zielone zamówienia” (www.uzp.gov.pl → [Zielone zamówienia](#)).

Jednym z działań skutkujących minimalizacją wytwarzania odpadów jest wielokrotne wykorzystanie produktów w tym samym lub w innym celu niż pierwotne, bez potrzeby ich przetwarzania. Oprócz zmniejszenia ilości powstających odpadów oraz pozwoli to oszczędzać energię, której użycie byłoby konieczne do przetworzenia tego produktu lub wyprodukowaniu nowego.

W dalszej perspektywie zastosowane zostaną instrumenty finansowe, np. podwyższenie opłat za odbieranie odpadów dla mieszkańców, którzy nie prowadzą selektywnej zbiórki lub uzależnienie kosztów usuwania odpadów od ich ilości.

Działania te będą prowadzone również poprzez właściwą organizację zbierania odpadów od mieszkańców.

9.2. Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

W zakresie ograniczania ilości odpadów komunalnych oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko działania polegać będą w szczególności na wydzielaniu ze strumienia odpadów tych ich rodzajów, które mogą być powtórnie użyte oraz które stwarzają zagrożenie dla ludzi i środowiska.

Dla odpadów komunalnych, są to następujące strumienie odpadów komunalnych:

- opakowaniowych, w tym: papier i tektura, szkło w podziale na białe i kolorowe, tworzywa sztuczne i metale,
- niebezpiecznych,
- wielkogabarytowych
- ulegających biodegradacji, w tym szczególnie odpadów zielonych.

9.2.1. Odpady opakowaniowe

W gospodarce odpadami opakowaniowymi kierunki działań wytycza obowiązujące prawodawstwo w tym zakresie, tj. ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607 z późn. zmianami) oraz rozporządzenie w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. 752 z 2007 r. Nr 109, poz.). Zgodnie z obowiązującym prawodawstwem, zakładane dla przedsiębiorców poziomy recyklingu odpadów opakowaniowych w latach 2009-2014 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Zakładane poziomy recyklingu odpadów opakowaniowych na lata 2009-2014 dla przedsiębiorców wg rozporządzenia w [%]

Rodzaj opakowania lub produktu z którego powstał/Lata	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Papier i tektura	50	52	54	56	58	60
Tworzywa sztuczne	17	18	19	20	21,1	22,5
Szkło	41	43	46	49	55	60
Aluminium	43	45	47	48	49	50
Blacha stalowa	29	33	37	42	46	50
Materiały naturalne	15	15	15	15	15	15

W latach 2009-2014, zgodnie z zapisami kpgo 2010 przewiduje się dalszy wzrost poziomów odzysku i recyklingu, tj. odzysk na poziomie: 60%, a recykling – 55-80%. Prognozowany jest także wzrost poziomów recyklingu dla poszczególnych rodzajów opakowań.

System gospodarowania odpadami opakowaniowymi na terenie gminy Jedlińsk będzie opierać się na następujących zasadach:

- zapobieganiu powstawania odpadów opakowaniowych na terenie gminy oraz ograniczenie deponowania tych odpadów na składowiskach;
- budowie i wdrażaniu systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi bez wywoływania zagrożeń dla środowiska naturalnego.

Przyjęte kierunki działań:

- gmina będzie brała czynny udział w działaniach informacyjno-edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych.
- zakłada się pomoc gminy przy działaniach mających na celu rozwój selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych.

9.2.2. Odpady niebezpieczne

Sposób zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych przedstawiono w rozdziale 8.2.4. Zgodnie ze strategią WPGO na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 przewiduje się systematyczny rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.

W celach (przedstawionych w rozdziale 7.1) dla gminy Jedlińsk założono limity odzysku odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych na następujących poziomach:

• 2011 rok	-	20%	-	3 Mg
• 2015 rok	-	35%	-	5,6 Mg

9.2.3. Odpady wielkogabarytowe

Sposób zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych przedstawiono w rozdziale 8.2.3. Zgodnie ze strategią WPGO na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015, przewiduje się systematyczny rozwój selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych. W celach przedstawionych w rozdziale 7.1 dla gminy Jedlińsk założono limity odzysku:

• 2011 rok	-	45%	-	223 Mg
• 2015 rok	-	65%	-	352 Mg

Odpady wielkogabarytowe przetwarzane będą w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie.

9.3 Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania

Zbieranie odpadów prowadzone będzie w oparciu o funkcjonujące i zaproponowane systemy zbierania opracowane w niniejszym Planie. Zostało to przedstawione w rozdziałach 8.2.1. – 8.2.8.

Zbieranie odpadów niesegregowanych stanowić będzie etap krótkotrwały i przejściowy. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r.

Nr 236, poz.2008 z późn. zm.), utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Rada Gminy uchwaliła *Regulamin czystości i porządku na terenie gminy*, w którym określiła jego szczegółowe zasady. Obejmują one między innymi prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów z remontów.

Odpady zbierane są w różnego rodzaju pojemnikach i kontenerach przenośnych, przetaczanych lub przesypowych lub w workach foliowych.

Jedną z form zbierania odpadów komunalnych jest system selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów. Zgodnie z założeniami Kpgo 2010 oraz WPGO na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015, wymagane jest prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania następujących frakcji odpadów komunalnych:

- odpady zielone z ogrodów i parków,
- papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma, itd.),
- odpady opakowaniowe ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe,
- tworzywa sztuczne i metale,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- przeterminowane leki,
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itd.),
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlano-remontowe.

Zgodnie z zapisami niniejszego Planu, na terenie gminy Jedlińsk zbierane będą powyższe rodzaje odpadów.

Zbieranie selektywne odpadów odbywać się będzie poprzez:

1. Zbieranie selektywne "u źródła",
2. Punkty Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów (Centra Recyklingu)

Zbieranie selektywne „u źródła” polega na selekcji odpadów komunalnych prowadzonej bezpośrednio w gospodarstwach domowych. Porównując efekt zbierania, można założyć, że zbieranie „u źródła” pozwoli na zebranie od 50 do 80 % materiałów do recyklingu.

Osiągnięcie zapisanych celów i zadań w zakresie uzyskania odpowiednich poziomów odzysku w zakresie odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych oraz budowlanych możliwe jest poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Natomiast w przypadku odpadów opakowaniowych oraz ulegających biodegradacji możliwe będzie przy zintensyfikowaniu działań polegających na selektywnym zbieraniu oraz wykorzystaniu metod biologicznych (odpady ulegające biodegradacji) oraz termicznych.

Transport odpadów odbywać się będzie zgodnie z zasadą bliskości poprzez przedsiębiorstwa transportowe, które posiadają aktualne decyzje na zbieranie i transport odpadów. Odzysk i unieszkodliwianie odpadów odbywać się będzie również zgodnie z zasadą bliskości, w instalacjach posiadających decyzje na odzysk/unieszkodliwianie poszczególnych rodzajów odpadów.

9.4. Działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów

Ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania na terenie gminy Jedlińsk powinny wynosić:

- do 31 grudnia 2011 roku - 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku,
- do 31 grudnia 2015 roku - 44% (wagowo) całkowitej ilości odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku.

Ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku na terenie gminy Jedlińsk wyznaczono na poziomie 890 Mg.

Łączna ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzona w 2007 roku na terenie gminy wynosiła 903 Mg. Prognozuje się, że w 2012 roku na terenie gminy Jedlińsk wytworzone zostanie 1082 Mg, a w 2016 roku – 1183 Mg odpadów ulegających biodegradacji.

Założenia dla ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w poszczególnych latach zawiera poniższa tabela.

Tabela 18. Cele w zakresie ograniczania ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania do roku 2015 na terenie gminy Jedlińsk

Wyszczególnienie/Lata		1995	2011	2015
Łączna ilość odpadów ulegających biodegradacji w Mg		890	1082	1183
Dopuszczalna ilość odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie	w odniesieniu do ilości bazowej z 1995 roku w %	100%	63%	44%
	w wielkościach bezwzględnych w Mg	-	561	392
Wymagana ilość odpadów ulegających biodegradacji podlegających odzyskowi lub unieszkodliwianiu (z wyłączeniem składowania) w Mg		-	521	791

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2011 konieczny będzie odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) 521 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Dopuszczalne składowanie odpadów ulegających biodegradacji nie może przekroczyć 561 Mg.

W roku 2015 konieczny będzie odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) 791 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Dopuszczalne składowanie odpadów ulegających biodegradacji nie może przekroczyć 392 Mg.

Odpady ulegające biodegradacji gromadzone będą w następujący sposób (opisany w rozdziale 8.2.2.):

- właściciel nieruchomości zobowiązany jest wyposażyć ją w odrębny worek lub pojemnik i tam je gromadzić, po zgłoszeniu podmiotowi uprawnionemu i zapisaniu tego faktu w umowie.
- do gromadzenia odpadów zielonych z ogródków przydomowych (trawa, gałęzie, chwasty, itp.) będą stosowane specjalne worki z materiałów ulegających biodegradacji, odbieranych podobnie jak odpady surowcowe według ustalonego wcześniej harmonogramu.
- właściciel nieruchomości może poddawać odpady ulegające biodegradacji odzyskowi w przydomowym kompostowniku, po złożeniu odpowiedniego oświadczenia.

Dla gromadzenia odpadów ulegających biodegradacji przewiduje się także opcjonalnie używanie specjalnych pojemników na bioodpady – tzw. biotainerów o pojemności 240 i 140 litrów lub worków z tworzyw sztucznych.

Dla przekonania mieszkańców do indywidualnego kompostowania odpadów ulegających biodegradacji, podjęta została akcja informacyjno-edukacyjna, która będzie kontynuowana w następnych latach.

Odpady ulegające biodegradacji będą kierowane do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami, którego funkcje będzie pełnił Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie. Celem dalszego zwiększenia odzysku odpadów ulegających biodegradacji podjęte zostaną następujące działania:

- zwiększenie ponad minimalne zakładane lub wymagane poziomów odzysku opakowań z papieru i tektury, papieru i tektury nieopakowaniowej.

9.4. Odpady zawierające azbest

Gospodarka odpadami azbestowymi przedstawiona została szczegółowo w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Jedlińsk”.

W Programie przedstawiono następujące cele w zakresie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów i odpadów zawierających azbest:

- sukcesywne usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Jedlińsk poprzez ich demontaż i utylizację,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy Jedlińsk wywołanych azbestem,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, stosowanych w Unii Europejskiej.

Założone cele będą realizowane poprzez:

- edukację mieszkańców gminy w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- oczyszczenie terenu gminy z odpadów zawierających azbest,
- demontaż pokryć dachowych i elewacyjnych oraz odbiór odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych i z innych zasobów mieszkaniowych,
- montaż nowych dachowych i elewacyjnych pokryć bezazbestowych,
- monitoring zmian stanu zaewidencjonowanego.

Zgodnie z przepisami, usuwanie azbestu może być wykonywane tylko przez wyspecjalizowaną jednostkę (firmę), posiadającą odpowiednią decyzję wydaną przez starostę. Aby takie zezwolenie dostać, trzeba dysponować odpowiednim systemem, pracownicy muszą być przeszkoleni (zgodnie z rozporządzeniem) oraz musi być umowa z firmą, która przyjmuje odpady azbestowe.

9.5. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Osiągnięcie założonych celów w zakresie odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej wymaga realizacji następujących zadań:

- Selektywne zbieranie poszczególnych rodzajów odpadów remontowych, budowlanych i z demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na miejscu wytwarzania.

System gromadzenia odpadów budowlanych wytwarzanych w gospodarstwach domowych przedstawiono w rozdziale 8.2.7.

Obowiązek selektywnego zbierania i transportu odpadów z grupy 17 spoczywa na wytwórcach odpadów (firmy budowlane, remontowe, rozbiórkowe, osoby prywatne prowadzące prace budowlano - remontowe). Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie określonych działań innym firmom, o ile posiadają one stosowne zezwolenia. Zaleca się już na placu budowy magazynować w oddzielnych miejscach wstępnie posegregowane odpady budowlane. Pozwoli to na selektywne wywożenie ich do zakładu odzysku i unieszkodliwiania oraz na składowiska. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych wytwarzane w gospodarstwach domowych będą odbierane lub przewożone do podmiotów zajmujących się ich odzyskiem lub do lokalnej zbiornicy odpadów. W pierwszej kolejności odpady budowlane kierowane będą do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu.

9.6. Oleje odpadowe

Podstawowym zadaniem jest zwiększenie stopnia pozyskania olejów odpadowych. Dla zoptymalizowania zbiórki odpadów od wytwórców rozproszonych, konieczne jest wypracowanie i wdrożenie nowych zasad zintegrowanego systemu zbiórki i zagospodarowania zużytych olejów. System ten powinien być ściśle wpisany w system organizacji zbiórki zużytych olejów obowiązujący na terenie całego kraju, a w szczególności województwa. Pozyskiwanie dodatkowych ilości olejów odpadowych będzie zrealizowane poprzez rozszerzenie sieci punktów zbierania o wszystkie warsztaty samochodowe, stacje obsługi pojazdów i stacje benzynowe na terenie gminy. Stacje benzynowe zwolnione są z obowiązku uzyskania zezwolenia na zbiórkę i transport tego odpadu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 28 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, których zbieranie lub transport nie wymagają zezwolenia na prowadzenie działalności, oraz podstawowe wymagania dla zbierania i transportu tych odpadów (Dz. U. Nr 188, poz. 1575).

Podstawowym wyposażeniem tych punktów powinny być kontenery o pojemności 600 do 1400 litrów, których produkcja w wersji przystosowanej do gromadzenia olejów przepracowanych już jest wdrożona w kraju.

Innymi elementami systemu zbiórki olejów przepracowanych na terenie gminy będą zakłady przemysłowe posiadające własne zbiorniki na oleje odpadowe-przepracowane i podpisane umowy z podmiotami mającymi zezwolenia i prowadzącymi zbiórkę olejów odpadowych-przepracowanych w województwie.

Wytwarzane na terenie gminy Jedlińsk oleje odpadowe będą przekazywane przedsiębiorcom posiadającym ważne zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu tego rodzaju odpadów.

Ostatnim ogniwem systemu będą odbiorcy zebranych olejów odpadowych:

- Podmioty prowadzące odzysk (zagospodarowanie) olejów odpadowych-przepracowanych (tzw. recyklerzy) poprzez:
 - o regenerację - Art.39 ust.1 ustawy o odpadach (Art. 3 pkt. 1 Dyrektywy 75/439/EWG),
 - o inne procesy odzysku – Art. 39 ust. 2 ustawy o odpadach,
- Podmioty zajmujące się unieszkodliwianiem olejów odpadowych-przepracowanych Art. 39 ust. 3 ustawy o odpadach.

Ostatecznie omawiane odpady będą unieszkodliwiane w instalacjach położonych poza terenem gminy spełniających określone prawem wymogi i prowadzonych przez przedsiębiorców posiadających ważne decyzje na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania olejów odpadowych, głównie w Rafinerii Nafty Jedlicze, w Rafinerii Jasło S.A. i w Rafinerii Nafty GLIMAR S.A.

Zostanie przeprowadzona kampania informacyjno – promocyjna w zakresie prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi.

9.7. Pojazdy wycofane z eksploatacji

System gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji zakłada zbieranie odpadów przez punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji legitymujące się stosownymi decyzjami w ramach prowadzonej działalności. Z punktów tych odpady powinny trafiać do funkcjonującej w Województwie Mazowieckim sieci stacji demontażu. Dopuszcza się także możliwość bezpośredniego kierowania pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu.

Biorąc pod uwagę zakres uprawnień samorządów terytorialnych w tym zakresie podstawowym zadaniem będzie rozpowszechnianie informacji o stacjach demontażu posiadających upoważnienie Wojewody Mazowieckiego do wydawania stosownych zaświadczeń o złomowaniu samochodu w celu jego wyrejestrowania.

W bliskiej odległości od granic gminy znajdują się następujące stacje demontażu pojazdów:

- Kazimierz Neska „AUTO – MAX – NESKA”, ul. Wolanowska 140, 26-600 Radom
- Grażyna Gniadek Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „AUTO-SKODA”, ul. Warszawska 17/21, 26-605 Radom
- Nikodem Żyła KAJTEK Sprzedaż Hurtowa Odpadów i Złomu, Rajec Poduchowny 41 c 26-613, Radom
- "MARPUT" Sp. z o.o. Stacja Demontażu Pojazdów, ul. Lesiowska 1 26-600 Radom

Odpady powstające w skutek demontażu wycofanych z eksploatacji pojazdów, jak również inne odpady pochodzące z napraw i eksploatacji pojazdów mechanicznych (oleje, płyny chłodnicze, akumulatory, filtry olejowe a także zużyte opony, tworzywa sztuczne, szkło) będą przekazywane przedsiębiorcom posiadającym ważne zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu tego rodzaju odpadów.

Na poziomie gminy konieczne będzie stałe uświadamianie społeczeństwa o zagrożeniach ekologicznych spowodowanych niewłaściwym postępowaniem z wyeksploatowanymi samochodami i możliwościach zagospodarowania odpadów z pojazdów wycofanych z eksploatacji.

9.8. Zużyte opony

W celu usprawnienia gospodarki zużytymi oponami konieczny jest rozwój systemu selektywnego zbierania zużytych opon od mieszkańców gminy. System ten jest już w dużej mierze ukształtowany i funkcjonuje w oparciu o wyspecjalizowane organizacje odzysku, stowarzyszenia producentów

i importerów opon oraz podmioty gospodarcze zajmujące się odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem gumy. Opony zbierane będą poprzez sieć stacji benzynowych, warsztatów samochodowych, serwisów opon i wulkanizacyjnych.

Zebrane odpady przekazywane będą do odzysku lub unieszkodliwienia wybranym podmiotom, posiadającym stosowne zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności.

9.9. Padłe zwierzęta

W celu prawidłowego postępowania z padłymi zwierzętami podpisana została umowa z Zakładem Przetwórstwa Rolnego Danielów Sp. z o.o., który zajmuje się odbiorem, transportem i unieszkodliwianiem tego rodzaju odpadów. Padlina z dróg odbierana jest na telefoniczne zgłoszenie.

Do gminy należy przeprowadzenie akcji informacyjnej dla mieszkańców oraz gabinetów weterynaryjnych oraz przestrzeganie realizacji zapisów umowy. Zostanie wydany zakaz grzebania zwłok zwierząt w dowolnych miejscach, gdyż grozi to epidemiologicznym skażeniem wód podziemnych i wydzielaniem odorów.

9.10. Środki ochrony roślin (w tym opakowania po środkach ochrony roślin)

Odpady przeterminowanych środków ochrony roślin oraz agrochemikaliów zbierane przez podmioty posiadające stosowne decyzje w zakresie gospodarki odpadami. Całość zebranych odpadów tego typu będzie unieszkodliwiana w sposób przystosowanych do tego celu instalacjach w kraju lub za granicą.

Sposób postępowania z opróżnionymi opakowaniami po środkach ochrony roślin określają przepisy *ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 r.* oraz etykiety stosowania. Na terenie kraju funkcjonuje system gospodarki tymi odpadami, obejmujący zbieranie, transport i unieszkodliwianie opakowań po środkach ochrony roślin. Operatorem ogólnopolskiego systemu jest firma Remondis Sp. z o.o., a organizatorem i koordynatorem - Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin (PSOR).

Zgodnie z zaleceniem „Etykiety instrukcji stosowania środka ochrony roślin” użytkownik ma obowiązek zwrotu opakowań po wskazanych środkach ochrony roślin do punktu sprzedaży środków ochrony roślin posiadającego zezwolenie na zbieranie odpadów o kodzie 15 01 10. Zgodnie z instrukcjami - etykietami stosowania - opróżnione opakowania po środkach ochrony roślin należy trzykrotnie przepłukać wodą, a popłuczyny wlać do zbiornika opryskiwacza z cieczą użytkową.

Sprzedawca środków niebezpiecznych obowiązany jest pobierać kaucję za opakowania jednostkowe tych środków w wysokości ustalonej *rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wysokości kaucji za opakowania jednostkowe niektórych środków niebezpiecznych.* Użytkownik środków niebezpiecznych obowiązany jest zwrócić sprzedawcy odpady opakowaniowe po tych środkach, natomiast sprzedawca jest obowiązany przyjmować opakowania po środkach niebezpiecznych od użytkowników w celu dalszego ich przekazania producentowi, importerowi lub dokonującemu wewnątrzwspólnotowego nabycia. Przyjmując opakowania po środkach niebezpiecznych, sprzedawca jest obowiązany zwrócić pobraną kaucję.

Zabronione jest wykorzystywanie opróżnionych opakowań po środkach ochrony roślin do innych celów, w tym traktowanie ich jako surowce wtórne.

Ponadto, sprzedawca produktów w opakowaniach obowiązany do przekazywania użytkownikom tych produktów informacji o opakowaniach i odpadach opakowaniowych w zakresie dostępnych systemów

zwrotu, zbiórki i odzysku, w tym recyklingu, właściwego postępowania z odpadami opakowaniowymi oraz znaczenia oznaczeń stosowanych na opakowaniach - co najmniej przez wywieszenie odpowiedniej informacji w miejscu sprzedaży.

Dodatkowe informacje dotyczące zbiórki można uzyskać na stronie internetowej www.psor.pl lub pod numerem telefonu (022) 630 21 82 lub adresem e-mail: system@psor.pl.

9.11. Komunalne osady ściekowe

Działania zmierzające do realizacji zamierzonych celów w zakresie komunalnych osadów ściekowych skupiać się będą na:

- zobligowaniu wszystkich wytwórców osadów ściekowych do przekazywania odpowiednim jednostkom kontrolnym zbiorczych zestawień dotyczących prowadzonej gospodarki osadami,
- objęcie monitoringiem realizacji przez oczyszczalnie ścieków obowiązku prowadzenia badań fizyko-chemicznych i sanitarnych osadów,
- kontrola jakości osadów ściekowych i w zależności od wyników badań fizyczno - chemiczno – sanitarnych, właściwe zagospodarowanie lub unieszkodliwianie osadów. Wymagania jakościowe i warunki, jakie muszą być spełnione przy wykorzystywaniu osadów ściekowych zawarte zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie *komunalnych osadów ściekowych*.
- intensyfikacji działań edukacyjno – informacyjnych dla rolników, pracowników administracji oraz ogółu społeczeństwa w zakresie właściwego postępowania z osadami ściekowymi,

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 7 września 2005 roku w sprawie kryteriów dopuszczenia odpadów do składowania (Dz. U. Nr 186, poz. 1553), komunalne osady ściekowe nie spełniają warunków, które dopuszczają ich deponowanie na składowiskach. W związku z tym osady ściekowe wytworzone na terenie gminy Jedlińsk skierowane zostaną do odzysku lub unieszkodliwienia poza składowaniem. Z uwagi na rolniczy charakter gminy preferowanym rozwiązaniem będzie wykorzystanie ich w celach przyrodniczych (warunkiem jest spełnienie wymogów odnośnie składu fizyczno – chemicznego i właściwości sanitarno – bakteriologicznych osadów). Wyjątkiem są tereny, na których zakłada się rozwój rolnictwa ekologicznego, turystyki, o charakterze uzdrowiskowym lub chronione w jakikolwiek inny sposób. Zakłada się kompostowanie osadów razem z innymi odpadami organicznymi (słoma, trociny, itp.) lub stosowanie w formie mieszanek z materiałem strukturotwórczym (np. z odpadami paleniskowymi). Możliwe będzie także stosowanie osadów ściekowych do:

- 1) dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z planów gospodarki odpadami, planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- 2) uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu,
- 3) uprawy roślin nie przeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz - osady można wykorzystać do upraw leśnych w celu produkcji drewna i sadzonek (produkcja tzw. szkółkarska, plantacje drzew choinkowych, wierzby energetycznej, topoli, bylin, itp.
- 4) rekultywacji terenów zdegradowanych, np. na gruntach bezglebowych do ukształtowania warstwy glebotwórczej i szaty roślinnej. Gruntami bezglebowymi, na których można stosować osady są m.in.: obiekty lub powierzchnie pozbawione pokrywy glebowej wskutek różnego rodzaju ziemnych robót i prac inżynierskich (np. wyrobiska, zwałowiska, nasypy), a także wskutek erozji wodnej i wietrznej, masowych ruchów ziemi, itp, składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych (w tym szczególnie z wydobywania i przeróbki kopalin), grunty naturalne o silnie zdegradowanej pokrywie glebowo-roślinnej. Wykorzystanie osadów ściekowych do rekultywacji terenów poprzemysłowych wymaga uwzględnienia warunków, wynikających z ustawy *Prawo ochrony środowiska oraz Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

- 5) biologicznego utrwalenia powierzchni narażonych na erozyjne działanie wody i wiatru, np. na skarpach składowisk odpadów, wykopów i nasypów ziemnych. Osady mogą zostać wykorzystane do utrwalenia powierzchni składowisk popiołów lotnych i pozostałych odpadów pyłących oraz skarp zagrożonych erozją wodną.
- 6) poprawienia retencji wodnej (melioracyjne użytkowanie). Osady ściekowe po wprowadzeniu do gleby zwiększają jej zasobność w substancje organiczną i składniki pokarmowe oraz poprawiają retencję wodną.

O każdorazowym zastosowaniu osadów ściekowych decydować będą ich właściwości.

Dopuszczalne dawki osadów ściekowych zależą od:

- celu wykorzystania osadów ściekowych,
- właściwości chemicznych, fizycznych, bakteriologicznych i sanitarnych osadów ściekowych,
- rodzaju i właściwości gruntów, na których mają być wykorzystane osady ściekowe.

Najważniejsze kryteria, określające wielkość dawki, zostały przedstawione w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych*. Jednocześnie, osady ściekowe zastosowane w różnych celach na powierzchni ziemi (w rolnictwie, do rekultywacji itd...), nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości gleby, określonych dla różnych rodzajów gruntów, w zależności od ich funkcji aktualnej i planowanej. Standardy te określone zostały w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi*.

Tabela 19. Dopuszczalne dawki osadów ściekowych

Lp.	Cel wykorzystywania komunalnych osadów ściekowych		Dawka komunalnych osadów ściekowych w Mg suchej masy/ha	Uwagi
1	Rekultywacja	terenów na cele nierolne	do 200	zabieg jednokrotny z jedno- lub wielorazowym wprowadzaniem osadu do gruntu
2	Dostosowanie do określonych potrzeb wynikających z planów gospodarki odpadami, planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu		do 200	zabieg jednokrotny z jedno- lub wielorazowym wprowadzaniem osadu do gruntu
3	Uprawa roślin przeznaczonych do produkcji kompostu		do 250 dawka na pierwsze 3 lata	zabiegi wielokrotne
			do 10 dawka w kolejnych dalszych latach	
4	Uprawa roślin nieprzeznaczonych do spożycia i produkcji pasz		do 250 dawka na pierwsze 3 lata	zabiegi wielokrotne
			do 10 dawka w kolejnych dalszych latach	

Ilości metali ciężkich, które mogą być wprowadzone z komunalnym osadem ściekowym w ciągu roku do gleby, średnio w okresie 10 lat, określone zostały w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych* i nie mogą przekroczyć:

- 1) ołowiu (Pb) - 1.000 g/ha/rok;
- 2) kadmu (Cd) - 20 g/ha/rok;

- 3) rtęci (Hg) - 10 g/ha/rok;
- 4) niklu (Ni) - 200 g/ha/rok;
- 5) cynku (Zn) - 5.000 g/ha/rok;
- 6) miedzi (Cu) - 1.600 g/ha/rok;
- 7) chromu (Cr) - 1.000 g/ha/rok.

Poniżej przedstawiono wymagania, jakie spełniać musi grunt przy stosowaniu komunalnych osadów ściekowych, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych, załącznik nr 3.*

Tabela 20. Ilość metali ciężkich w wierzchniej (0-25 cm) warstwie gruntu przy stosowaniu komunalnych osadów ściekowych do rekultywacji terenów na cele nierolne, do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu, do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i produkcji pasz oraz przy dostosowaniu gruntów do określonych potrzeb wynikających z planów gospodarki odpadami, planów zagospodarowania przestrzennego lub innych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Metale	Ilość metali ciężkich w mg/kg suchej masy gruntu nie większa niż:		
		przy gruntach:		
		lekkich	średnich	ciężkich
1	Ołów (Pb)	50	75	100
2	Kadm (Cd)	3	4	5
3	Rtęć (Hg)	1	1,5	2
4	Nikiel (Ni)	30	45	60
5	Cynk (Zn)	150	220	300
6	Miedź (Cu)	50	75	100
7	Chrom (Cr)	100	150	200

Możliwości i ograniczenia wykorzystania osadów ściekowych określone są w *Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach* oraz *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.*

Komunalne osady ściekowe mogą być stosowane, jeżeli są ustabilizowane (tzn. poddane procesom stabilizacji biochemicznej tlenowej lub beztlenowej) oraz przygotowane odpowiednio do celu i sposobu ich stosowania, w szczególności przez poddanie ich obróbce biologicznej, chemicznej, termicznej lub innemu procesowi, który obniża podatność komunalnego osadu ściekowego na zagniewanie i eliminuje zagrożenie dla środowiska lub zdrowia ludzi.

Komunalne osady ściekowe mogą być przekazywane właścicielowi, dzierżawcy lub innej osobie władającej nieruchomością, na której mają być stosowane, wyłącznie przez wytwórcę tych osadów.

Przed stosowaniem komunalne osady ściekowe oraz grunty, na których mają one być stosowane, powinny być poddane badaniom przez wytwórcę komunalnych osadów ściekowych.

Wytwórca komunalnych osadów ściekowych jest obowiązany do przekazywania właścicielowi, dzierżawcy lub innej osobie władającej nieruchomością, na której komunalne osady ściekowe mają być stosowane, wyników badań oraz informacji o dawkach tego osadu, które można stosować na poszczególnych gruntach.

Właściciel, dzierżawca lub inna osoba władająca nieruchomością, na której komunalne osady ściekowe mają zostać zastosowane, jest zwolniona z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub obowiązku rejestracji, o którym mowa w art. 33 ust. 5 ustawy o odpadach oraz prowadzenia ewidencji tych odpadów.

Zakazuje się stosowania komunalnych osadów ściekowych:

- 1) na wewnętrznych terenach ochrony pośredniej stref ochronnych ujęć wody,

- 2) w pasie gruntu o szerokości 50 m bezpośrednio przylegającego do brzegów jezior i cieków,
- 3) na terenach zalewowych, czasowo podtopionych i bagiennych,
- 4) na terenach czasowo zamrzniętych i pokrytych śniegiem,
- 5) na gruntach o dużej przepuszczalności, stanowiących w szczególności piaski luźne i słabogliniaste oraz piaski gliniaste lekkie, jeżeli poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości mniejszej niż 1,5 m poniżej powierzchni gruntu,
- 6) na gruntach rolnych o spadku przekraczającym 10%,
- 7) na obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych,
- 8) na terenach objętych formami ochrony przyrody, jeżeli osady ściekowe zostały wytworzone poza tymi terenami,
- 9) na terenach położonych w odległości mniejszej niż 100 m od ujęcia wody, domu mieszkalnego lub zakładu produkcji żywności,
- 10) na gruntach, na których rosną rośliny sadownicze i warzywa, z wyjątkiem drzew owocowych,
- 11) na gruntach przeznaczonych pod uprawę roślin jagodowych i warzyw, których części jadalne bezpośrednio stykają się z ziemią i są spożywane w stanie surowym - w ciągu 18 miesięcy poprzedzających zbiory i w czasie zbiorów,
- 12) na gruntach wykorzystywanych na pastwiska i łąki,
- 13) na gruntach wykorzystywanych do upraw pod osłonami.

Grunty, na których komunalne osady ściekowe mają być stosowane, podlegają badaniom obejmującym oznaczanie w reprezentatywnej próbce tego gruntu:

- a. odczynu pH;
- b. zawartości metali ciężkich: ołowiu, kadmu, rtęci, niklu, cynku, miedzi i chromu - wyrażonej w mg/kg s.m.;
- c. zawartości fosforu przyswajalnego w przeliczeniu na P₂O₅ (pięciotlenek fosforu), jeżeli osad będzie stosowany w rolnictwie - wyrażonej w mg/100 g gleby.

Badania gruntów, na których komunalne osady ściekowe są stosowane w rolnictwie, wykonuje się raz na rok, a pozostałych gruntów - raz na 5 lat.

Czynnikami ograniczającymi stosowanie osadów ściekowych są:

- a. zawartość metali ciężkich: ołowiu, kadmu, rtęci, niklu, cynku, miedzi i chromu zarówno w osadach jak i wierzchniej warstwie gruntu;
- b. bakterie z rodzaju *Salmonella*;
- c. łączna liczba żywych jaj pasożytów jelitowych *Ascaris* sp., *Trichuris* sp., *Toxocara* sp.,
- d. odczyn gleby na terenach użytkowanych rolniczo nie mniejszy niż 5,6

W rozporządzeniu określono zakres badań, jakim muszą być poddawane osady ściekowe przed ich wykorzystaniem dla celów przyrodniczych:

- a. odczyn pH,
- b. zawartość suchej masy w % s.m.,
- c. zawartość substancji organicznej w % s.m.,
- d. zawartość azotu ogólnego, w tym azotu amonowego, fosforu ogólnego, wapnia i magnezu w % s.m.,
- e. zawartość metali ciężkich: ołowiu, cynku, chromu, kadmu, niklu, rtęci, miedzi w % s.m.,
- f. obecność bakterii chorobotwórczych z rodzaju *Salmonella* w 100 g osadu,
- g. liczba żywych jaj pasożytów ludzkiego przewodu pokarmowego w 1 kg s.m.

Stosowanie osadów nie może wpłynąć na pogorszenie jakości wód powierzchniowych i gruntowych.

Osady ściekowe muszą zostać zmieszane z glebą natychmiast po rozesłaniu. Osady ściekowe powinny być rozścielane w taki sposób, aby nie powodować spływów i zminimalizować upakowanie gleby, jak również tworzenie się aerozoli.

10. Program promocji i edukacji

Ważnym elementem realizacji Programu gospodarki odpadami jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zagospodarowania odpadów. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców gminy Jedlińsk w sferze konsumpcji, a także postępowania z odpadami. Edukacja jest typowym procesem kształcenia, który nie powinien ograniczać się do środowiska szkolnego, lecz powinien obejmować szerszy krąg ludzi pochodzących z różnych środowisk.

Na terenie gminy Jedlińsk edukacja ekologiczna przeprowadzana jest w sposób prawidłowy. W najszerszym zakresie zadania z zakresu edukacji ekologicznej wypełnia Urząd Gminy, Centrum Edukacji Ekologicznej w Radomiu, a także szkoły, placówki kulturalne i organizacje pozarządowe. Zadania związane z edukacją ekologiczną dla mieszkańców gminy Jedlińsk były realizowane również we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Radomiu.

Mieszkańcy gminy Jedlińsk, ze względu na bliskość miasta Radomia, mogą się włączyć w działania podejmowane w zakresie edukacji ekologicznej prowadzone na terenie miasta. Np. w 2005 r. i 2007 r. zorganizowano w Radomiu Rodzinne Festyny Ekologiczne, poświęcone problemom środowiska naturalnego, w tym gospodarce odpadami. Festyny połączone były z dniami otwartymi na składowisku odpadów komunalnych, w miejskiej oczyszczalni ścieków i w schronisku dla bezdomnych zwierząt. Podczas festynów odbywały się prezentacje artystyczne o tematyce ochrony środowiska, prowadzona była selektywna zbiórka odpadów.

Cyklicznie od kilku w pierwszym Dniu Wiosny (21 marca) organizowane jest w Radomiu Forum Proekologiczne dla dzieci i młodzieży. Każdemu Forum towarzyszyło przeprowadzanie konkursów o tematyce ekologicznej.

Cyklicznie organizowana jest Akcja Sprzątanie Świata, a także Dzień Ziemi.

Centrum Edukacji Ekologicznej pełni specjalną rolę w promowaniu zasad ochrony środowiska. Od wielu lat zajmuje się wdrażaniem różnorodnych programów i działań, mających na celu podwyższenie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu radomskiego. Podczas ferii zimowych i wakacji CEE organizuje dla dzieci i młodzieży pozostających w mieście zajęcia dydaktyczne na ścieżkach ekologicznych i w świetlicach osiedlowych.

CEE posiada własną bibliotekę o profilu ekologicznym (jedyna w regionie radomskim) oraz zestaw urządzeń audiowizualnych. Z biblioteki korzysta grupa ponad 1500 stałych czytelników.

W Centrum realizowane są następujące stałe programy w zakresie edukacji ekologicznej:

- Program edukacji stacjonarnej z wyjazdami terenowymi (ścieżki dydaktyczne w Muzeum Wsi Radomskiej, Kozienickim Parku Krajobrazowym, Zespole Szkół Ogrodniczych w Wośnikach, oczyszczalni ścieków w Lesiowie, wysypisku odpadów w Wincentowie, Ogrodzie Botanicznym PAN w Powsinie, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku)
- Program edukacji ekologicznej na terenie gmin zrzeszonych w Związku Gmin „Radomka” (w zakresie wdrażania selektywnej zbiórki odpadów)
- Warsztaty w zakresie edukacji środowiskowej dla nauczycieli i instruktorów

Ponadto, CCE jest od wielu lat organizatorem Olimpiady Wiedzy Ekologicznej na szczeblu wojewódzkim oraz wspólnie z innymi organizacjami uczestniczy w przygotowaniu konkursów promujących zachowanie proekologiczne, obchodów Dnia Ziemi i Sprzątania Świata, Światowego Dnia Ochrony Środowiska.

Ponadto, firma PPUH „Radkom” Sp. z o.o. od 2000 roku organizuje w szkołach podstawowych i gimnazjach z terenu Radomia i gmin ościennych konkursy ekologiczne, mające zachęcić najmłodszych do wszelkich form dbałości o środowisko naturalne.

W tym zakresie Spółka przeprowadziła dotychczas następujące akcje:

- "Nie daj się zapuszkować"
- "Sto! Wrzuć baterię"
- „Jak to robimy? Czyli edukacja ekologiczna w naszej szkole"
- „Co już zrobiliście, a co jeszcze możemy razem zrobić aby Radom był liderem ekologii"
- „Podczas ferii byłem ekoludkiem i dbałem o środowisko"
- „Butelka wyrzucona ale odkręcona"
- „Za baterie na basen"
- „Komputer za surowce"
- „Ekologicznie i praktycznie, szkolna inicjatywa z głową"
- "RADKOM wspólnie z uczniakami środowiska obrońcami"
- "Zbieramy surowce z Radkomem, bo czyste środowisko jest naszym domem"

Na terenie Radomia działa OTWARTY UNIWERSYTET EKOLOGICZNY (od II kwartału 2005 r.) Powstał w wyniku współpracy Miasta Radomia, Centrum Edukacji Ekologicznej i Politechniki Radomskiej. Jego zadaniem jest krzewienie najnowszej wiedzy ekologicznej, integracja samorządowych służb ochrony środowiska, społeczeństwa i uczelni w celu sprawnego przepływu informacji dotyczących środowiska oraz aktywizacja mieszkańców miasta na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy.

Edukacja ekologiczna prowadzona była w zorganizowanym systemie kształcenia uczniów na wszystkich szczeblach systemu oświaty. Prowadzone były następujące działania:

- Realizacja zajęć zawierających elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach.
- Uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i różnych programach ekologicznych.
- Ponadprogramowa edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska, prowadzenie odrębnych zajęć dotyczących ochrony środowiska, organizowanie zajęć w terenie i wycieczek krajoznawczych, prowadzenie ekologicznych kół zainteresowań, wykonywanie wystaw albumów i ekspozycji, kronik prezentujących osiągnięcia uczniów w poznawaniu i ochronie środowiska.
- Zaangażowanie szkół i uczniów w akcjach sprzątania terenu miasta, sadzenia drzew i pielęgnacji zieleni, opieki nad zwierzętami, zbierania surowców wtórnych.

Poniżej przedstawiono kilka wytycznych dla usprawnienia edukacji ekologicznej:

- prowadzenie warsztatów ekologicznych z zakresu gospodarki odpadami dla nauczycieli, którzy kształtują postawy ekologiczne dzieci i młodzieży oraz pośrednio postawy rodziców. Tematyka spotkań będzie zawierać następujące zagadnienia: odpady, rodzaje odpadów, selektywna zbiórka odpadów, sposoby postępowania z odpadami, kompostowanie, sortowanie, składowiska odpadów, utylizacja, recykling, zagadnienia prawne dotyczące odpadów obowiązujące.
- umieszczanie na pojemnikach do selektywnej zbiórki odpadów wyraźnych instrukcji mówiących, jakie rodzaje odpadów należy wrzucać do tego rodzaju pojemników oraz przekazujących inne treści z zakresu gospodarki odpadami, np. na temat korzyści płynących z selektywnej zbiórki.
- rozszerzenie akcji edukacyjnej o proekologiczne zachowania konsumenckie. Należy podkreślić korzyści płynące z wybierania produktów w opakowaniach wielokrotnego użytku, nie kupowania

produktów nadmiernie opakowanych, wybierania produktów w opakowaniach nadających się do recyklingu (np. kupowanie napojów w butelkach szklanych oraz produktów pakowanych w papier), wybierania produktów wytworzonych z surowców wtórnych, używania koncentratów oraz kupowania produktów trwałych.

- edukowanie mieszkańców w drodze przekazywania informacji bezpośrednich, np. obejmujących list Wójta Gminy zachęcający do udziału w zbiórce i wyjaśniający cele i korzyści wynikające ze zbiórki selektywnej, instrukcję zbiórki selektywnej – jednorazowo w formie nalepki lub ulotki w estetycznej formie graficznej, z zachowaniem kolorystyki odpowiadającej kolorom pojemników, zawierającej następujące informacje niezbędne do prawidłowego uczestnictwa.
- włączenie do akcji ekologicznej autorytetów, czyli osób publicznie znanych lub cenionych, takich jak księża, nauczyciele, politycy, aktorzy itp.
- zwracanie uwagi na ekonomię, koszty usuwania odpadów i sprzątania. W polityce informacyjnej należy podkreślać takie zależności i pokazywać je na przykładach.

11. Określenie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów w planie gospodarki odpadami

Inwestycje w dziedzinie gospodarki odpadami mogą być finansowane za pomocą środków pochodzących ze źródeł publicznych oraz ze źródeł prywatnych, które stanowią środki własne inwestorów, powiększone o komercyjne kredyty bankowe. Do źródeł publicznych należą: budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego, fundusze ekologiczne, środki pochodzące ze źródeł zagranicznych nie podlegające zwrotowi oraz pochodzące z funduszy Unii Europejskiej. Ponadto, inwestycje w tej dziedzinie mogą być wspierane przez niezależne instytucje finansowe, organizacje międzynarodowe, fundacje czy towarzystwa leasingowe. Możliwe jest również łączenie środków pochodzących z różnych źródeł oraz zawieranie umów na wspólną realizację inwestycji przez samorządy terytorialne i podmioty prawne.

Przyjęte rozwiązania gospodarki odpadami na terenie gminy Jedlińsk muszą pozwalać na osiągnięcie sytuacji, w której, zgodnie z zasadą *zanieczyszczający płaci*, koszty funkcjonowania systemu przeniesione będą na właścicieli nieruchomości (wytwórców odpadów). Docelowo, wsparcie finansowe gminy może jedynie dotyczyć:

- etapu wdrożenia poszczególnych elementów systemu,
- działań inwestycyjnych,
- postępowania z wybranymi rodzajami odpadów, w szczególności odpadami niebezpiecznymi,
- działań edukacyjno – informacyjnych.

Przedstawione zadania strategiczne w zakresie poprawy stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Jedlińsk mogą być finansowane z następujących źródeł:

- środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, dotacje i pożyczki,
- środki Wojewódzkiego, Powiatowego oraz Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacje, dopłaty i pożyczki,
- kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, pożyczki, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne,
- kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOiR, Bank Światowy),
- Fundusz Spójności Unii Europejskiej,
- Fundusze strukturalne Unii Europejskiej (www.fundusze-strukturalne.gov.pl),
- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego UE,
- Norweski Mechanizm Finansowy,

- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKO FUNDUSZ),
- fundusze własne inwestorów,
- leasing.

12. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów wyznaczonych w planie gospodarki odpadami

Zbieranie wyników działań w sposób określony przepisami prawnymi (forma, tryb i terminy przekazywania do wojewódzkiej bazy danych o gospodarce odpadami) oraz zapisywanie tych informacji w bazie danych składa się na system monitorowania gospodarki odpadami, natomiast porównanie tych wyników z wartościami wskaźników kontrolnych – na system oceny realizacji zamierzonych celów. Monitorowanie realizacji planu umożliwia ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz szybkie i elastyczne reagowanie na zmiany.

Wójt Gminy Jedlińsk odpowiada za wdrożenie systemu opracowanego w gminnym planie gospodarki odpadami i jest zobowiązany także do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu. Ustawa o odpadach (art. 37), przepisy wykonawcze oraz Krajowy plan gospodarki odpadami 2010 określają zakres i sposób organizacji systemu monitoringu odpadów.

12.1. Opiniowanie projektu planu

Zgodnie z ustawą o odpadach projekt planu gminnego podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa, zarząd powiatu oraz regionalny zarząd gospodarki wodnej. Organy te udzielają opinii w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nie udzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną.

12.2. Nadzór i kontrola nad wykonaniem ustaleń planu

Działania w ramach i nadzoru kontroli będą z jednej strony źródłem dodatkowych informacji o stanie gospodarki odpadami, z drugiej instrumentem egzekwowania postępowania z odpadami zgodnego z prawem ogólnie obowiązującym i miejscowym.

Podstawowe informacje o odpadach są gromadzone w bazach danych, prowadzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Główny Urząd Statystyczny.

Do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji, zgodnie z katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych, jest obowiązany każdy posiadacz odpadów, z wyjątkiem osób fizycznych oraz jednostek organizacyjnych, nie będących przedsiębiorstwami, które wykorzystują odpady na własne potrzeby. W przypadku odpadów komunalnych ewidencję muszą prowadzić wszystkie podmioty zajmujące się ich odbieraniem, transportem oraz odzyskiem i unieszkodliwianiem tych odpadów. System ewidencji opiera się na sporządzaniu kart ewidencji odpadów oraz kart przekazania odpadów.

12.3. Sprawozdanie z postępów we wdrażaniu planu

Ustawa o odpadach stanowi, że:

- plany gospodarki odpadami wszystkich gmin podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata,

- co 2 lata organy wykonawcze opracowujące projekty planów składają sprawozdanie z realizacji planu organom uchwalającym plany (w przypadku gminy Jedlińsk - Wójt składa sprawozdanie Radzie Gminy).

Zaznaczenia wymaga, iż ustawodawca nakreślił nieprzekraczalne ramy czasowe cykliczności oceny i weryfikacji, zaś powinna się ona dokonywać w miarę potrzeby, która to może być stwierdzona na podstawie bieżącego monitoringu i realizacji funkcji kontrolnych i nadzorczych.

Wójt ma obowiązek składania co 2 lata Radzie Gminy sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami. Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami, obejmujące okres dwóch lat kalendarzowych, według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres, Wójt przedkłada Radzie Gminy i zarządowi powiatu w terminie do dnia 31 marca po upływie okresu sprawozdawczego. Następne sprawozdanie Wójt Gminy Jedlińsk złoży do dnia 31 marca 2009 roku, a okres sprawozdawczy będzie obejmował lata 2007 - 2008.

Sprawozdanie z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami będzie obejmować:

- ocenę stopnia realizacji określonych w planie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć,
- podsumowanie z wnioskami i ewentualną rekomendacją nowelizacji planu.

Ocena realizacji planu gospodarki odpadami będzie realizowana poprzez:

- porównanie wskaźników odpowiadających założonym w planie celom,
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów,
- ocenę realizacji zadań.

Ocena realizacji określonych działań dotyczyć będzie:

- ilości wytwarzanych odpadów komunalnych,
- ilości zbieranych odpadów komunalnych,
- systemu selektywnego zbierania odpadów: ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, wielkogabarytowych, odpadów przydatnych do recyklingu (w tym odpadów opakowaniowych), budowlano-remontowych,
- ilości odpadów poddanych odzyskowi i unieszkodliwianiu w tym odpadów ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów wielkogabarytowych, odpadów przydatnych do recyklingu (w tym odpadów opakowaniowych), odpadów budowlano-remontowych.

W *Sprawozdaniu z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami* zostaną ujęte informacje dotyczące gminy Jedlińsk, za każdy rok w okresie sprawozdawczym, podane w tabeli nr 22 oraz informacje o stanie realizacji zadań określonych w Planie wraz z podaniem kosztów ich realizacji oraz źródeł ich finansowania.

12.4. Weryfikacja i aktualizacja planu

Ustawa o odpadach wymaga, aby plany gospodarki odpadami aktualizowane były nie rzadziej niż raz na 4 lata. Jeżeli zmiany w gospodarce odpadami w gminie będą znaczące, lub będzie wymagała tego sytuacja lokalna, gminny plan gospodarki odpadami powinien być zaktualizowany przed tym terminem.

Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały plan, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, wytyczne cele i działania, program krótko i długoterminowy, określone zadania i harmonogram ich realizacji.

Przy aktualizacji planu niezbędna będzie weryfikacja danych wyjściowych przyjętych przy opracowywaniu niniejszego planu przez:

- udoskonalone metodyki szacowania,
- zamianę danych szacowanych przez dane pomierzone,
- uzupełnienie o dane uprzednio niedostępne lub nieuwzględnione, w szczególności w oparciu o informacje pozyskane drogą monitoringu i kontroli.

12.5. Wskaźniki monitorowania efektywności planu

Ocena wykonania zadań wyznaczonych w Planie przebiegać będzie w oparciu o analizę wskaźników efektywności realizacji wytyczonych działań i zadań. Wartości wskaźników określa plan wyższego szczebla (dla planu gminnego – plan powiatowy). Źródłami informacji o osiągniętych wynikach działań są zbiorcze zestawienia danych sporządzone przez podmioty uczestniczące w realizacji zadań składających się na system gospodarki odpadami.

Tabela 21. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia przyjętych w Planie celów i zadań

L.p.	Nazwa wskaźnika	Jednostka
	Ogólne	
1	Odsetek decyzji wydanych przez wójta w zakresie gospodarki odpadami, na które złożono odwołania	%
2	Odsetek decyzji wydanych przez wójta w zakresie gospodarki odpadami, utrzymanych w postępowaniu odwoławczym	%
3	Środki finansowe wydatkowane na budowę lub modernizację instalacji gospodarki odpadów – ogółem	mln zł
4	Środki finansowe wydatkowane na budowę lub modernizację instalacji gospodarki odpadów – z funduszy Unii Europejskiej	mln zł
5	Liczba etatów w administracji gminnej w zakresie gospodarki odpadami	szt.
	Odpady komunalne	
6	Odsetek mieszkańców gminy objętych zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych	%
7	Masa zebranych odpadów komunalnych – ogółem	mln Mg
8	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	mln Mg
9	Masa odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane	mln Mg
10	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane poddanych przetwarzaniu metodami mechaniczno-biologicznymi	%
11	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane poddanych przetwarzaniu metodami termicznymi w spalarniach odpadów	%
12	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane poddanych przetwarzaniu metodami termicznymi w współspalarniach odpadów	%
13	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane bez przetwarzania	%
14	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych recyklingowi (bez recyklingu organicznego)	%
15	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych recyklingowi organicznego	%
16	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych termicznemu przekształcaniu w spalarniach odpadów (z odzyskiem energii)	%
17	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych termicznemu przekształcaniu w współspalarniach odpadów (z odzyskiem energii)	%
18	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych unieszkodliwianiu	%

	Nazwa wskaźnika	
	(poza składowaniem)	
19	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych składowaniu	%
20	Masa odpadów komunalnych ulegających składowaniu na składowiskach odpadów	mln Mg
21	Iloraz masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych na składowiskach odpadów i masy tychże odpadów wytworzonych w 1995 r.	%
22	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których składowane są odpady komunalne – ogółem	szt.
23	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których składowane są odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie	szt.
24	Pozostała do wypełnienia pojemność składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne – ogółem	szt.
25	Pozostała do wypełnienia pojemność składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie	szt.
26	Liczba instalacji do biologiczno-mechanicznego przetwarzania odpadów resztkowych lub zmieszanych	szt.
27	Moce przerobowe instalacji do biologiczno-mechanicznego przetwarzania odpadów resztkowych lub zmieszanych	mln Mg
28	Liczba spalarni odpadów resztkowych lub zmieszanych	szt.
29	Moce przerobowe spalarni odpadów resztkowych lub zmieszanych	mln Mg
Odpady niebezpieczne		
30	Masa selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych	tys. Mg
31	Odsetek selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych poddanych recyklingowi	%
32	Odsetek selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych poddanych termicznemu przekształceniu	%
33	Odsetek selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych bez przetworzenia	%
34	Masa zebranych przenośnych baterii i akumulatorów	tys. Mg
35	Poziom recyklingu baterii i akumulatorów kwasowo-ołowiowych (liczony wg dyrektywy ¹⁾)	%
36	Poziom recyklingu baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych (liczony wg dyrektywy ¹⁾)	%
37	Poziom recyklingu pozostałych baterii i akumulatorów (liczony wg dyrektywy ¹⁾)	%
38	Masa pozostałych zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest – do usunięcia i unieszkodliwienia	mln Mg
39	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – ogółem	tys. Mg
40	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych	tys. Mg
41	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych w przeliczeniu na statystycznego mieszkańca	kg/mieszkańca
42	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 1 i 10 ²⁾	%
43	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 1 i 10 ²⁾	%
44	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 3 i 4 ²⁾	%
45	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 3 i 4 ²⁾	%
46	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 2, 5-7 i 9 ²⁾	%
47	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 2, 5-7 i 9 ²⁾	%

¹⁾ – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylająca dyrektywę 91/157/EWG,

²⁾ – wg załącznika nr 1 do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495),

³⁾ – określonych w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202 i Nr 175, poz. 1458).

13. Zarządzanie i wdrażanie Planu gospodarki odpadami

Podstawowy ciężar odpowiedzialności nad sposobem funkcjonowania systemu spoczywa na władzach gminnych. Do obowiązkowych zadań własnych gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należą:

1. Zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, a w szczególności:
 - kuchennych ulegających biodegradacji,
 - zielonych, np. z pielęgnacji ogrodów, zieleni komunalnej,
 - papieru, opakowań z papieru, tektury i tektury nieopakowaniowych,
 - tworzyw sztucznych,
 - opakowań ze szkła,
 - metali,
 - wielkogabarytowych, np. mebli, sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
 - budowlanych z remontów mieszkań i budynków,
 - niebezpiecznych, np. baterii, akumulatorów, resztek farb i lakierów, opakowań
 - po środkach ochrony roślin i nawozach.
2. Przejęcie obowiązków wywozu odpadów z nieruchomości, które nie zawarły stosownej umowy z podmiotem uprawnionym. Stosowane sposoby wywozu będą zgodne z regulaminem a opłaty za wywóz takich odpadów będą określone każdorazowo w trybie administracyjnym. Gmina zastrzega sobie prawo dochodzenia należności z powyższych opłat od właściciela nieruchomości, który nie zawarł umowy na wywóz odpadów i nieczystości ciekłych z podmiotem uprawnionym.
3. Zapewnienie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych poprzez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych, aby było możliwe:
 - ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
 - osiągnięcie założonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych.
5. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub wspólnych z innymi gminami lub przedsiębiorcami instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwienia odpadów komunalnych, albo zapewnienie warunków do budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwienia odpadów komunalnych przez przedsiębiorców.
6. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub wspólnych z innymi gminami:
 - instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części,
 - zapobieganie zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych w szczególności przez: zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń, uprzątniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu urządzeniach ustawionych na chodniku, za wyjątkiem dróg publicznych,
 - zapewnienie zbierania, transport i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałanie z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w tym zakresie.
7. Podanie do publicznej wiadomości wymagań, jakie muszą spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości; w wymaganiach tych szczegółowo określa, w oparciu o Regulamin utrzymania czystości i porządku, zasady selekcji odpadów przez właścicieli, zasady ich odbioru oraz dalszego postępowania z nimi przez przedsiębiorców.
8. Prowadzenie edukacji ekologicznej i informacji o systemie gospodarki odpadami.
9. Precyzyjne określenie obowiązków właścicieli nieruchomości i sposobu udokumentowania ich wykonania, przedstawione w „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Jedlińsk”, uaktualnionym o zapisy zawarte w aktualizacji gminnego planu gospodarki odpadami, w terminie do trzech miesięcy po uchwaleniu aktualizacji.

Przedsiębiorca zajmujący się odbiorem odpadów komunalnych ma obowiązek uzyskać stosowne zezwolenie, w którym musi m.in. określić sposób realizacji obowiązku ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji składowanych na składowisku odpadów oraz udokumentować gotowość ich przyjęcia przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwienia odpadów, spełniającego wymagania odnośnie miejsc odzysku lub unieszkodliwiania. Przedsiębiorca taki

ma również obowiązek selektywnego odbierania odpadów, w tym wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego oraz odpadów z remontów.

Przedsiębiorcy zajmujący się odbiorem odpadów komunalnych mają obowiązek:

1. odbierania od właścicieli nieruchomości odpadów zgodnie z podpisanymi umowami, przy czym dokumentem upoważniającym do podpisania umowy z właścicielem nowowynbudowanych nieruchomości przez podmiot upoważniony jest pozwolenie na użytkowanie obiektu lub zawiadomienie o zakończeniu budowy spełniające wymogi ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 1994 r. Nr 89, poz. 414 z późn. zm.);
2. stosowania do odbierania odpadów komunalnych niesegregowanych i ulegających biodegradacji samochodów specjalistycznych, pojazdy, o których mowa wyżej, winny być myte codziennie,
3. stosowania do odbierania odpadów budowlanych i zielonych samochodów przystosowanych do przewozu kontenerów lub skrzyniowych; powinny one być przykryte, aby nie powodowały podczas transportu zanieczyszczenia i zaśmiecenia terenu,
4. stosowania do odbierania odpadów opakowaniowych samochodów specjalnie w tym celu przystosowanych i wyposażonych, tak aby ich transport nie powodował zanieczyszczenia i zaśmiecenia terenu,
5. usuwania niezwłocznie zanieczyszczenia powstające w wyniku załadunku i transportu odpadów,
6. zorganizowania odbioru i transportu odpadów tak, aby nie zagrażały one bezpieczeństwu ruchu drogowego i odbywały się według tras i w terminach wyznaczonych harmonogramem

Przedsiębiorcy zajmujący się odbiorem odpadów komunalnych, nie spełniający obowiązku w zakresie ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania zostaną obciążeni opłatą sankcyjną, którą nakłada wojewódzki inspektor ochrony środowiska. Wysokość opłaty waha się od 40 do 200 tysięcy złotych, w zależności od stopnia niewykonania obowiązku.

Również w przypadku niewykonania obowiązku zorganizowania systemu selektywnego zbierania odpadów, wojewódzki inspektor ochrony środowiska nakłada na podmiot do tego zobowiązany, w drodze decyzji, opłatę sankcyjną w wysokości od 10 do 40 tysięcy złotych.

Równie istotne zobowiązania w zakresie gospodarki odpadami ciąży na wytwórcach odpadów komunalnych, którymi są właściciele nieruchomości. Powinni oni zapewnić utrzymanie czystości i porządku oraz należytego stanu sanitarno-higienicznego nieruchomości poprzez działania ustalone w Regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie Jedlińsk, wymienione poniżej:

1. zawarcie pisemnej umowy w zakresie regularnego odbioru odpadów komunalnych zgodnie z harmonogramem ich wywozu, uzgodnionego pomiędzy właścicielem nieruchomości, a jednostką wywozową,
2. korzystanie przy usuwaniu odpadów komunalnych z terenu nieruchomości wyłącznie z usług podmiotu posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w tym zakresie,
3. udokumentowanie zgodnego z przepisami usuwania odpadów komunalnych przez okazanie umów i dowodów zapłaty za takie usługi,
4. wyznaczenie miejsc do gromadzenia odpadów oraz wyposażenie nieruchomości w urządzenia, służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym. Właściciel nieruchomości jest zobowiązany umieścić urządzenia wypełnione odpadami w miejscu wyodrębnionym, dostępnym dla pracowników podmiotu uprawnionego bez konieczności otwierania wejścia na teren nieruchomości lub, gdy takiej możliwości nie ma, należy wystawiać je w dniu odbioru, zgodnie z podpisaną umową, na chodnik lub ulicę przed wejściem na teren nieruchomości; dopuszcza się także wjazd na teren nieruchomości pojazdów podmiotu uprawnionego w celu odbioru odpadów zgromadzonych w workach,
5. prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych i przekazywania do odbioru poszczególnych strumieni odpadów komunalnych,

6. przekazywanie odpadów zebranych selektywnie i pozostałych zmieszanych podmiotowi uprawnionemu do odbioru, w terminach wyznaczonych harmonogramem,
7. usuwanie z terenu nieruchomości wraków pojazdów mechanicznych,
8. niezwłoczne usuwanie odpadów powstałych w wyniku remontu i modernizacji lokali (np. gruzu itp.).

Przepisy o odpadach określają instrumenty prawne niezbędne do zarządzania, w tym instrumenty ekonomiczne, planistyczne, legislacyjne, reglamentacyjne oraz kontrolne i restrykcyjne.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w Planie, zarządzanie systemem gospodarki odpadami odbywać się będzie na poziomie samorządów i urzędów administracji publicznej szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego, zgodnie z ich kompetencjami i zadaniami.

W celu prawidłowego wdrażania Planu, Wójt Gminy Jedlińsk będzie kierował realizacją Planu poprzez:

- wykorzystanie swoich kompetencji w zakresie gospodarki odpadami (wydawanie decyzji, zarządzeń i postanowień, przyjmowania informacji i prowadzenia kontroli w zakresie przysługujących kompetencji),
- współpracę ze Starostą Powiatu Radomskiego,
- współpracę z Gminą Miasta Radom, w ramach podpisanego porozumienia międzygminnego,
- współpracę z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego, Wojewodą Mazowieckim, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska – realizującymi zadania wynikające z ich kompetencji w zakresie gospodarowania odpadami,

Jednocześnie w Urzędzie Gminy prowadzony będzie rejestr decyzji w zakresie gospodarki odpadami.

Realizacja planu wymaga bieżącego współdziałania samorządowej administracji powiatowej i gminnej oraz niektórych służb, inspekcji i straży, w szczególności inspekcji ochrony środowiska i, w mniejszym stopniu i policji. Uzgodniony zostanie systemem przepływu informacji i wzajemnych konsultacji.

14. Zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne w gospodarce odpadami dla gminy Jedlińsk na lata 2009-2016 wraz z harmonogramem

Realizacja zamierzonych celów, określonych w niniejszym planie dla sektora komunalnego wymaga szeregu działań zarówno pozainwestycyjnych, jak i inwestycyjnych.

Harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć w gospodarce odpadami dla gminy Jedlińsk w latach 2009 – 2016, z uwzględnieniem jednostek odpowiedzialnych za realizację zadania, przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 22. Harmonogram realizacji zadań w gospodarce odpadami komunalnymi dla gminy Jedlińsk na lata 2009 - 2016

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Akty prawne i inne zapisy
1.	Objęcie zorganizowanym systemem zbieraniem odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy	2009	wójt	art. 16a, ust.1 ustawy o odpadach, Kpgo 2010
2.	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych:	2009	wójt	art. 16a, ust.2 ustawy o odpadach, Kpgo

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Akty prawne i inne zapisy
	– odpadów zielonych z parków i ogrodów, – papieru i tektury, – odpadów opakowaniowych ze szkła w podziale na kolory – tworzyw sztucznych i metali, – odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużyte baterie i akumulatory, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów) – odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano-remontowych.			2010
3.	Tworzenie struktur ponadgminnych dla realizacji regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów	2009-2016	Rada Gminy	art. 16a, ust.3 ustawy o odpadach, Kpgo 2010
4.	Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi w tym budowa regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów	2009-2016	wójt	art. 16a, ust.3 ustawy o odpadach, Kpgo 2010
5.	Edukacja ekologiczna w zakresie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	2009-2016	Marszałek Województwa, wójt placówki oświatowe	Kpgo 2010

Tabela 23. Harmonogram rzeczowo - finansowy dla zadań krótkoterminowych z sektora odpadów komunalnych dla gminy Jedlińsk na lata 2009 - 2012

Załącznik 20. Harmonogram zadań finansowych i kosztorysów zadań krótkoterminowych z sektora odpadów komunalnych dla gminy Jedlińsk na lata 2009 - 2012								
Lp.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Okres realizacji zadania	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Źródła finansowania
				2009	2010	2011	2012	
Zadania inwestycyjne								
1	Budowa potencjału technicznego w zakresie selektywnego gromadzenia i transportu odpadów	Gmina, Inwestorzy prywatni	2009-2012	10	30	30	30	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne inwestorów, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
2	Wdrożenie i rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji występujących w strumieniu odpadów komunalnych	Gmina, Inwestorzy prywatni	2009 - 2012	5	10	15	15	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne inwestorów, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
3	Likwidacja i rekultywacja tzw. „dzikich wysypisk” w lasach, przydrożnych rowach, parkingach śródlęsnych, na terenach niezamieszkałych posesji, itp.	Gmina, Nadleśnictwo	2009 - 2012	3	3	3	3	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze ekologiczne, nadleśnictwo
4	Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Jedlińsk	Gmina, właściciele nieruchomości	2012	60	60	70	70	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze ekologiczne, środki właścicieli nieruchomości
	Urządzenie Gminnego Centrum Recyklingu	Gmina Zakład Gospodarki Komunalnej	2012	-	-	-	150	
Suma				78	103	118	236	
RAZEM: 567 tys. PLN								
Zadania pozainwestycyjne								
1.	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z	Gmina	2009 - 2012	-	10	10	10	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze pomocowe UE, fundusze

Lp.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Okres realizacji zadania	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Źródła finansowania
				2009	2010	2011	2012	
	odpadami komunalnymi							ekologiczne
3.	Aktualizacja Planu gospodarki odpadami– na lata 2011-2014 z uwzględnieniem lat 2015 - 2018	Gmina	2011	-	-	-	1	środki z budżetu samorządu gminy
4.	Działania edukacyjno – informacyjne dla podmiotów z sektora gospodarczego	Gmina	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy
5.	Rozwój i ujednolicenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	Gmina organizacje odzysku	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy środki własne organizacji odzysku
6.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych na temat prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi	Gmina	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	
7.	Rozwój istniejących systemów zbierania małogabarytowych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	Gmina organizacje odzysku	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gmin środki własne organizacji odzysku
8.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych na temat prawidłowego postępowania ze zużytymi bateriami i akumulatorami	Gmina	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne organizacji odzysku, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
9.	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi	Gmina	2009- 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne placówek służby zdrowia

Lp.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Okres realizacji zadania	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Źródła finansowania
				2009	2010	2011	2012	
	i weterynaryjnymi w służbie zdrowia i gabinetach weterynaryjnych.							
10.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnej na temat prawidłowego postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji	Gmina Stacje demontażu, punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne przedsiębiorców, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
11.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjna na temat prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym	Województwo, Powiaty, Gmina, Organizacje odzysku zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	2009- 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne organizacji odzysku, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
12.	Działania edukacyjno – informacyjne mające na celu informowanie o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest	Gmina	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
13.	Kontrola, czy właściciele nieruchomości posiadają podpisaną umowę z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych	Gmina	2009 - 2012	-	-	-	-	-
Suma				-	21,5	14,5	15,5	
RAZEM: 51,5 tys. PLN								
OGÓŁEM koszty inwestycyjne i pozainwestycyjne: 618,5 tys. PLN								

15. Wnioski z analizy oddziaływania projektu Planu gospodarki odpadami na środowisko

Cele i zadania zmierzające do uzyskania obowiązujących poziomów odzysku dla poszczególnych grup i rodzajów odpadów oraz zaproponowane rozwiązania zmierzające do ograniczania ilości deponowanych odpadów w środowisku są zgodne z Polityką Ekologiczną Państwa, Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2010, WPGO dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2011-2015, Planem gospodarki odpadami dla powiatu radomskiego.

Opracowany plan gospodarki odpadami dla gminy Jedlińsk obejmuje rozwiązania zmierzające do uporządkowania gospodarki odpadami na terenie gminy. Aktualnie system gospodarki odpadami na terenie gminy oparty jest o deponowanie odpadów na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz – w minimalnym stopniu – wykorzystanie gospodarcze selektywnie zebranych lub wysegregowanych odpadów. Docelowo system będzie oparty o instalacje, które powstaną w ramach kompleksowego systemu gospodarki planowane dla regionu radomskiego.

Plan skupia się na rozwoju systemu selektywnego zbierania odpadów. Eliminacja ze strumienia odpadów komunalnych frakcji surowcowej, odpadów ulegających biodegradacji, niebezpiecznych i innych problemowych przyczyni się do znacznego obniżenia ładunku zanieczyszczeń, który do tej pory był kierowany do środowiska. Realizacja zadań i celów wytyczonych w Planie przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Jedlińsk.

Jako ważny element należy uznać cel objęcia zorganizowanym wywozem odpadów wszystkich mieszkańców gminy, co zapobiegnie niekontrolowanemu deponowaniu odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych.

Również wdrożenie bezpłatnego odbioru zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego będzie skutkowało zmniejszeniem zanieczyszczenia środowiska na terenie gminy.

Istotnym celem jest zmniejszenie deponowania odpadów ulegających biodegradacji zgodnie z zapisami Dyrektywy Rady 1999/31/EC oraz ustawy o odpadach. Realizacja tych zapisów przyczyni się do zmniejszania strumienia odpadów niesegregowanych kierowanego na składowiska.

Zagrożeniem dla środowiska związanym z realizacją planu gospodarki odpadami będzie nieterminowe realizowanie zapisanych w nim działań. Brak podjęcia działań w tym zakresie będzie skutkować deponowaniem odpadów nieprzetworzonych na składowiskach lub „dzikich wysypiskach” w sposób niekontrolowany. Potencjalne zmiany stanu środowiska, w przypadku braku realizacji projektowanego Planu, dotyczą przede wszystkim pogorszenia jakości gruntów, gleb i wód podziemnych, spowodowanych migracją zanieczyszczeń z „dzikich wysypisk”. Likwidacja tych obiektów oraz zorganizowanie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami jest podstawowym działaniem, planowanym w pierwszych latach funkcjonowania planu.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko zmniejszenie szkodliwości tych odpadów.

Wdrożenie Planu spowoduje zauważalną, wyraźną poprawę ekologicznych warunków życia mieszkańców gminy Jedlińsk oraz wzrost atrakcyjności rekreacyjnej gminy.

16. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Plan gospodarki odpadami dla gminy Jedlińsk na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem lat 2013 – 2016 (zwany dalej Planem) zawiera przedstawienie kontynuacji polityki gminy w dziedzinie gospodarki odpadami. W Planie przedstawiono stan aktualny, prognozy cele i zadania dla odpadów komunalnych, z uwzględnieniem osadów ściekowych, odpadów zawierających azbest, zużytych opon, odpadowych olejów, wyeksploatowanych pojazdów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz padłych zwierząt. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest regulowana została szczegółowo ujęta w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Jedlińsk.

Na terenie gminy Jedlińsk wytworzono w 2007 roku 2711 Mg odpadów komunalnych, w tym 903 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Jednocześnie, w 2007 roku na terenie gminy zebrano 2648 Mg odpadów komunalnych, a wskaźnik zbieranych odpadów na jednego mieszkańca wyniósł 195 kg (200 kg/mieszkańca według wskaźników). Część odpadów jest zagospodarowywanych przez mieszkańców we własnym zakresie, np. kompostowana na terenie nieruchomości, stosowana do skarmiania zwierząt gospodarskich lub przekazywana osobom fizycznym. W 2007 roku zebrano selektywnie 92,8 Mg odpadów metodą workową. Stanowi to 3,5% wszystkich zebranych odpadów.

Gospodarka odpadami na terenie Gminy Jedlińsk w 2007 roku przedstawiała się następująco (ilości w Mg):

• przekazane na składowisko	-	4120,74 Mg
• wykorzystane gospodarczo	-	177,36 Mg

Na terenie gminy Jedlińsk procesom odzysku poddano w 2007 roku 177,36 Mg odpadów komunalnych. Odpady przekazywane są do firm, które zajmują się ich dalszym przetwarzaniem.

Na terenie gminy Jedlińsk unieszkodliwianiu poprzez składowanie poddano w 2007 roku 4120,74 Mg odpadów. Z tej masy, jedynie 2647,9 Mg odpadów została wytworzona w gminie Jedlińsk. Odpady z gminy Jedlińsk wywożone są na składowisko Urbanów gmina Jedlińsk. Składowisko Urbanów jest składowiskiem międzygminnym dla gmin powiatu radomskiego zrzeszonych w Związku Gmin Radomka, tj. Jedlińsk, Jedlińsk, Zakrzew oraz gmina Jastrzębia, Stara Błotnica i częściowo Radom. Właścicielem składowiska jest Gmina Jedlińsk, a zarządzającym Zakład Gospodarki Komunalnej w Jedlińsku.

Podsumowując stan aktualnej gospodarki odpadami na terenie gminy Jedlińsk, można wyróżnić jej mocne i słabe strony. Najważniejsze mocne strony to: objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych 76% mieszkańców gminy, wprowadzone i systematycznie rozwijane selektywne zbieranie odpadów systemem workowym, kompostowanie części odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców we własnym zakresie, na terenie posesji, prowadzona systematycznie edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych, systematyczna likwidacja „dzikich” wysypisk oraz możliwość korzystania z obiektów i instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Do słabych punktów zaliczono: brak umów części mieszkańców z podmiotami uprawnionymi do odbierania odpadów komunalnych, oraz niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, szczególnie z zakresie gromadzenia odpadów zmieszanych i selektywnego zbierania.

Najważniejsze cele wyznaczone w Planie:

Cele krótkookresowe 2009-2012

1. Objęcie wszystkim mieszkańców gminy zorganizowanym zbieraniem odpadów
2. Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych

3. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Jedlińsk w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami.
4. Objęcie wszystkich mieszkańców gminy Jedlińsk (najpóźniej do końca 2009 roku) systemem selektywnego zbierania odpadów w zakresie:
 - odpadów zielonych,
 - papieru i tektury,
 - odpadów opakowaniowych ze szkła,
 - tworzyw sztucznych i metali,
 - odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów),
 - odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano – remontowych.
5. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 45%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 20%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, recykling 55% - 80%.
10. Ograniczenie kierowania na składowiska odpadów niesegregowanych i nieprzetworzonych.
11. Skierowanie w roku 2011 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
12. Eliminacja nielegalnego składowania odpadów.
13. Współorganizowanie i uczestnictwo w strukturach ponadgminnych – Radomskim Regionalnym Obszarze Gospodarki Odpadami oraz w innych związkach ponadlokalnych, w których zakres wchodzi działania związane z gospodarką odpadami.

Za priorytetowe kierunki działań i zadania przyjęto:

1. Zapobieganie powstawaniu odpadów
2. Zwiększenie ilości odpadów zbieranych od mieszkańców, a szczególnie odpadów zbieranych selektywnie
3. Zwiększenie odzysku odpadów ulegających biodegradacji
4. Edukacja ekologiczna

Głównym założeniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Jedlińsk jest zagwarantowanie odzysku lub unieszkodliwiania wszystkich powstających na jej terenie odpadów komunalnych w sposób pozwalający na osiągnięcie założonych celów. System uwzględnia wszystkie działania związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi: zbieranie (w tym selektywne) odpadów, transport, odzysk i unieszkodliwianie, a także działania pomocnicze: zapobieganie wytwarzaniu odpadów, edukację ekologiczną, organizację systemu (zarządzanie, monitoring, sprawozdawczość) i aspekty ekonomiczne.

Dla osiągnięcia celów gospodarki odpadami komunalnymi i stworzenia efektywnego systemu gospodarowania w skali gminy podjęte zostaną działania prowadzące do:

- intensyfikacji edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie
- rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych metoda workową „u źródła”,
- osiągnięciu planowanych poziomów zbierania i odzysku odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych),
- redukcji odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska,
- prowadzenia systemu gospodarowania odpadami w gminie w oparciu o wyznaczone struktury regionalne wyznaczone w planach wyższego rzędu,
- doskonalenie sposobów monitoringu gospodarki odpadami

Selektywną zbiórką objęte zostaną odpady, których wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych jest zasadne ze względów ochrony środowiska lub ekonomicznych z uwzględnieniem celów i zasad postępowania określonych przez obowiązujące prawo i dokumenty planistyczne. Będą to (co najmniej) następujące frakcje: szkło (w podziale na białe i kolorowe), papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych i odpady ulegające biodegradacji. Głównym sposobem selektywnego zbierania odpadów będzie metoda wieloworkowa „u źródła”. W późniejszym terminie system selektywnego zbierania zostanie dostosowany do wymogów technologicznych Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu, gdzie docelowo będą kierowane wszystkie odpady z gminy.

Gmina Jedlińsk włączona zostanie w system regionalny gospodarki odpadami. W Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 gmina wraz z całym powiatem radomskim przypisana została do Obszaru Radomskiego. Przynależność gminy do obszaru regionalnego pozwoli na wypełnienie jego potrzeb w zakresie składowania odpadów, segregacji i przetwarzania frakcji organicznej.

Dla gminy Jedlińsk, a także dla całego Obszaru Radomskiego, kluczową rolę odgrywać będzie Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincetowie, zarządzany przez PPHU Radkom Sp. z o.o. (zwany także ZUOK). Zakład ten znajduje się w niewielkiej odległości od granic gminy Jedlińsk.

W celu wspomagania rozwoju systemu gospodarki odpadami na terenie gminy prowadzone będą działania w zakresie edukacji ekologicznej. Promocja i edukacja będzie zorganizowana przy zastosowaniu form oświatowych, kulturalnych i reklamowych.

Wójt ma obowiązek składania co 2 lata radzie gminy sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami. Kolejny termin złożenia sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami upływa 31 marca 2009 roku. Gminny plan gospodarki odpadami powinien zostać kolejny raz zaktualizowany przed 31 grudnia 2012 r.

Podstawą monitoringu realizacji planu jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan gospodarki odpadami, stan środowiska i presję na środowisko. W celu nadzoru nad realizacją opracowanego planu, przyjęto za planem gospodarki odpadami dla gminy Jedlińsk wskaźniki, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań

17. Spis tabel

TABELA 1. LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH TYPAH ZABUDOWY W 2008 R.	10
TABELA 2. WYBRANE WŁAŚCIWOŚCI FIZYCZNO – CHEMICZNE ODPADÓW KOMUNALNYCH (WG OBREM, 2005)..	24
TABELA 3. SKŁAD MORFOLOGICZNY ODPADÓW DOMOWYCH WYTWARZANYCH W OBSZARACH WIEJSKICH I W OBIEKTACH INFRASTRUKTURY [%].....	25
TABELA 4. WSKAŹNIKI CHARAKTERYSTYKI ILOŚCIOWEJ ODPADÓW KOMUNALNYCH NIE SEGREGOWANYCH [KG/M/ROK] WG PROGNOZ Z KPGO 2010.....	25
TABELA 5. ILOŚĆ ODPADÓW KOMUNALNYCH WYTWARZANYCH NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK.....	26
TABELA 6. PRZEWIDYWANY SKŁAD MORFOLOGICZNY ODPADÓW KOMUNALNYCH W 2007 R. NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK WEDŁUG KPGO 2010	26
TABELA 7. ILOŚCI ODPADÓW ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI* WYTWORZONYCH W ROKU 2007 NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK	26
TABELA 8. SZACUNKOWY UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W ODPADACH (WG IETU, 2005)	27
TABELA 9. ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK W LATACH 2004 - 2007	28
TABELA 10. ŚREDNI SKŁAD ODPADÓW BUDOWLANYCH I POREMONTOWYCH (%).....	30
TABELA 11. ILOŚCI ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH ZEBRANE LUB WYSEGREGOWANE W 2007 R. NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK	31
TABELA 12. WYKAZ INSTALACJI DO ODZYSKU ODPADÓW NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK	35
TABELA 13. PROGNOZA WYTWARZANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH (MG) DO ROKU 2016 NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK	41
TABELA 14. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ W LATACH 2009-2015 W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI SUBSTANCJE ZUBOŻAJĄCE WARSTWĘ OZONOWĄ	52
TABELA 15. RODZAJ I WYDAJNOŚĆ NIEZBĘDNYCH INSTALACJI DO ODZYSKU/UNIESZKODLIWIANIA W RADOMSKIM REGIONIE GOSPODARKI ODPADAMI.....	57
TABELA 16. RODZAJE I ILOŚCI ODPADÓW JAKIE PRZEWIDUJE SIĘ PRZYJMOWAĆ W ROKU 2009 ORAZ W ROKU 2017 (DOCELOWO) DO ZUOK W RADOMIU	58
TABELA 17. ZAKŁADANE POZIOMY RECYKLINGU ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH NA LATA 2009-2014 DLA PRZEDSIĘBIORCÓW WG ROZPORZĄDZENIA W [%].....	63
TABELA 18. CELE W ZAKRESIE OGRANICZANIA ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI KIEROWANYCH DO SKŁADOWANIA DO ROKU 2015 NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK.....	66
TABELA 19. DOPUSZCZALNE DAWKI OSADÓW ŚCIEKOWYCH	72
TABELA 20. ILOŚĆ METALI CIĘŻKICH W WIERZCHNIEJ (0-25 CM) WARSTWIE GRUNTU PRZY STOSOWANIU KOMUNALNYCH OSADÓW ŚCIEKOWYCH DO REKULTYWACJI TERENÓW NA CELE NIEROLNE, DO UPRAWY ROŚLIN PRZEZNACZONYCH DO PRODUKCJI KOMPOSTU, DO UPRAWY ROŚLIN NIEPRZEZNACZONYCH DO SPOŻYCIA I PRODUKCJI PASZ ORAZ PRZY DOSTOSOWANIU GRUNTÓW DO OKREŚLONYCH POTRZEB WYNIKAJĄCYCH Z PLANÓW GOSPODARKI ODPADAMI, PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO LUB INNYCH DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	73
TABELA 21. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA OSIĄGANIA PRZYJĘTYCH W PLANIE CELÓW I ZADAŃ	80
TABELA 22. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ W GOSPODARCE ODPADAMI KOMUNALNYMI DLA GMINY JEDLIŃSK NA LATA 2009 - 2016	84
TABELA 23. HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY DLA ZADAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH Z SEKTORA ODPADÓW KOMUNALNYCH DLA GMINY JEDLIŃSK NA LATA 2009 - 2012	86

18. Spis rysunków

RYSunEK 1. MAPA Z OBSZARAMI GZWP Nr 412 GOSZCZEWICE.....	13
RYSunEK 2. INSTALACJE DO ODZYSKU I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW NA TERENIE GMINY JEDLIŃSK	37
RYSunEK 3. PROPONOWANE OBSZARY GOSPODAROWANIA ODPADAMI W RAMACH REGIONALNYCH ZAKŁADÓW GOSPODARKI ODPADAMI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO	57